

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra filosofie a religionistiky

Diplomová práce

Psychologismus metod misijních náboženství

Vedoucí práce: Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.

Autor práce: Bc. Michal Plos
Studijní obor: Teologie služby
Forma studia: Prezenční
Ročník: 2.

2012

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 13.3 2012

Podpis studenta

Děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Martinu Klapetkovi, Ph.D.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1) METODOLOGIE	8
2) FÁZE POZNÁVÁNÍ (SEBEREFLEXE HLEDAJÍCÍHO)	12
2.1 1) Fáze kontemplační	16
2.2 2) Fáze vyrovnávací	17
2.3 3) Fáze obranná	19
2.4 Podmínky pro druhou a třetí fázi poznávání	21
2.5 Mezikontaktní stupně komunikace	28
3) TEORIE PSYCHOLOGISMU	31
3.1 Funkční vztahy psychologismu	31
3.2 Vztah a zvyk	42
4) CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ	46
4.1 „Poznejte pravdu!“	46
4.2 O modlitbě a zjevení Josepha Smithe	59
4.3 „Dostanete svědectví a prozřete!“	65
5) BAHÁ'Í VÍRA – HAIFSKÝ BAHAIISMUS	74
5.1 Baháismus haifský versus „odpadlíci“	74
5.2 Doktrinální iluze a nový světový řád	75
5.3 Exkluzivní Zeměkrál	82
ZÁVĚR	92
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	95
SEZNAM PŘÍLOH	97
PŘÍLOHY	98
ABSTRAKT	

ÚVOD

Během sedmi let jsem se setkával s členy Náboženské Společnosti svědků Jehovových¹, Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů² a haifské Bahá'í Víry³. Tato diplomová práce je výstupem mého osobního výzkumu⁴, reflektovaných zkušeností z prostředí zmíněných náboženských hnutí, jejichž vznik se společně v duchu vskutku rušných očekávání zasazuje do doby 19. století, doby, kdy se celý náboženský Západ začal setkávat s celým náboženským Východem.

Jistě vznikne otázka, proč se v názvu práce vyskytuje nezvyklý termín: *psychologismus*. Pojem a tudíž i samotná metoda vzniku pojmu vychází z mé vlastní zkušenosti se zmiňovanými náboženskými skupinami, na základě níž utvářím teorii psychologismu. Systém tohoto přístupu se může v některých svých součástech krýt s některými systémy komunikace (například ELM⁵, HSM⁶, Bounded Rationality) i termínů vědních disciplín (psychologismus⁷), v zásadě z nich ale nijak nevychází, ani nepopisuje jejich procesy, neboť se vztahuje na podmínky zkušenosti vztahu: *já – hnutí*. Proto musím předem říci, že jistě existují modely podobné teorii psychologismu, ale prozkoumat celou oblast sociologie a psychologie a najít doslova identický model (pakliže takový nějaký v čisté podobě existuje), by stálo velmi mnoho úsilí, což je nad rámec schopností a časových možností autora této práce.

Název práce dále obsahuje slovní spojení: *misijních náboženství*. Oproti práci bakalářské,⁸ kde sleduji vyloženě americká misijní náboženství s kořeny ve Spojených státech, jako jsou Badatelé Bible, Svědkové Jehovovi a Křesťanská Věda, zde v práci diplomové, záměrně nepoznamenávám „americká“, neboť kořeny baháismu se vinou z prostředí Perské říše. Misijním náboženstvím je v podstatě každé náboženství, které usiluje o zachování a rozšiřování vlastní identity pro pokračující generace, proto, aby nedošlo k nesrovnalostem, co v podstatě v práci sledujeme, jsou vytyčeny pouze tato tři náboženská hnutí. Dodávám také, že jelikož jsem se v práci bakalářské Náboženskou

¹ Dále NSSJ

² Dále CJKSPD

³ Dále též Bahá'í Víra

⁴ Metody výzkumu jsou zaneseny v kapitole 1).

⁵ Elaborate likelihood Model

⁶ Heuristic-Systematic Model

⁷ Redukce poznání vědy na čistě psychologický pohled. Srov. GEIST, B. *Psychologický slovník*. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-86226-07-7. s. 239.

⁸ PLOS, M. *Psychologické metody amerických misijních náboženství a jejich srovnání*. Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, 2010.

Společností svědků Jehovových již zabýval, vnímám je proto v kontextu práce diplomové jako srovnávací hledisko s náboženskými proudy Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů a Baháí víry. Na druhou stranu ovšem Společnost svědků Jehovových poskytuje nezbytný podklad k reflexi teorie psychologismu. V kapitole 2) navazuji tak na oddíl své bakalářské práce *Kontemplační a vyrovnávací fáze*.⁹ Rozšiřuji její vymezení a přidávám fázi třetí, obrannou, neboť ze svého stanoviska nahlížím, že je dobré mít proti vlivu nauky náboženských skupin (NSSJ, CJKSPD, Baháí víry) nástroj, pomocí něhož by bylo možné posunout vnímání hledajícího o něco výše, než jen na úroveň osobité praxe hnutí, jež ta je samozřejmě podle míry svého účelu manipulativní¹⁰ a osobní rozvoj člověka omezující. Fáze obranná vzniká z reakce na vliv nauky hnutí na jedince, tudíž se její koncept modifikuje podle podoby těchto vlivů. Proto, pokud v práci analyzuji materiály nových náboženských skupin, zároveň se tím snažím postihovat i myšlení těchto skupin, které je, dle mého soudu, k pokračující reflexi jejich lokální¹¹ i celosvětové expanze velmi důležité. Aby poradenská činnost mohla patřičně odpovídat na otázky z této oblasti, je nutné především znát kulturu prostředí daných hnutí. To je klíč k interpretaci, klíč k hledání dalších obranných nástrojů, jež samozřejmě musí nejinak vycházet přímo z reakce na literaturu, misijní činnost, idee hnutí atd. Proto, aby se jedinec vymanil z okruhu záměrů hnutí, nestačí pouze dané souvislosti popisovat, ba naopak, musí je prožít, sám, anebo s pomocí poradce extrahovat z nich podstatné a posléze sám, anebo s pomocí poradce, testovat jejich metafyziku - to, co je za, nikoliv to, co nám hnutí předkládají jako zjednodušené „jedině A“, kde „B až X neexistuje“.

Práce zkoumá vliv náboženských skupin na jedince, čímž vykazuje a potvrzuje i důvod, proč bylo nutné teorii psychologismu sestavit - aby jedinec byl schopen se patřičným způsobem vlivu těchto skupin bránit, pokud s těmito skupinami měl co dočinění a, můžeme-li říci, ve své vlastní mysli čelí (dosud...) sužujícímu okruhu zpětných nárazů nauky hnutí, které během pobytu v daném prostředí hnutí nabral či se chce od náboženské skupiny odpoutat, avšak je nucen vzhledem k nějakým okolnostem se na dané prostředí nadále vázat. Cílem je tedy mapování kontroverzních projevů nauky hnutí a náčrt možné obrany jedince proti těmto naukám, podle mých zkušeností.

⁹ Viz PLOS, M. *Psychologické metody amerických misijních náboženství a jejich srovnání*. 27.

¹⁰ Srov. ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN80-7184-774-7. s. 81 – 92.

¹¹ V České republice.

Teorie psychologismu nenárokuje podobu formy svého modelu jako konečnou, ale předpokládá obecný smysl jejich poznatků.

Přístupem práce v žádném případě nehodlám jakkoliv snižovat religiozitu stoupenců¹² hnutí, vyhraňuji se pouze vůči systému propagace zmiňovaných náboženských hnutí, tj. systému ideí, nakolik jsou vedením hnutí pověřené být skrytě agresivní vůči veřejnosti, lépe řečeno potenciálnímu stoupenci. Proto se práce nezabývá sociálními vrstvami hnutí, sociologickým aspektem, ale naopak sleduje nauku hnutí čili teoretický aspekt hnutí tak, jak se projevuje vůči hledajícímu a jaký může mít dopad na jeho myšlení. Poněvadž jakkoliv nepatrný podnět nauky hnutí může mít velký dopad na citlivou mysl člověka a samozřejmě následně i na jeho chování dokonce i na celý život.

Má osoba v rámci těchto náboženských skupin je definována statutem „hledající jako příchozí“ v tom smyslu, že jsem na základě osobních potřeb poznat vyšší smysl života navazoval kontakty s členy těchto náboženských skupin a snažil se podle své vlastní míry pochopit jejich učení přístupem zúčastněného pozorování. Status hledajícího posouvám ovšem dále, ke statusu hledající s tendencí přidružit se k nejlépe vyhovující skupině coby „hledající - nějakou - konfesi“. Paralelně jsem vedle hledání, lépe řečeno zařazení někam a srovnávání poselství nauk hnutí (NSSSJ, CJKSPD, Bahá'í víry), souběžně poznával i církev Římskokatolickou, podle statusu hledajícího-konfesi rovnocennou s ostatními náboženskými proudy. Mé zkušenosti posléze vykazaly, že zmíněná hnutí naproti Římskokatolické církvi vyvyšují literu¹³ a vlastní zákony nad člověka, řadového člena.¹⁴ Přítomen vlivům, leckdy i tlakům nauky či náborových metod hnutí, pokud (a nakolik) jsem si měl zachovat odstup, byl jsem nucen promýšlet kroky, které by mi umožnily přijímané informace filtrovat a nahlížet shora. Abych byl „více, než nauka hnutí“.

Proto, pokud se v práci budeme vůči hnutím expresivněji vyhraňovat, budeme tak činit v zájmu zachování identity jedince.

¹² Pojem stoupenec – není v rámci práce pojímán jako sympatizant, ale jako přijatý člen hnutí.

¹³ Písmo i nauku plnou příkazů či zákazů.

¹⁴ „*I pravil jim: Sobotu pro člověka učiněna jest, a ne člověk pro sobotu.*“ (Mk 2,27). Pán vytahuje hříšníky, kteří v nouzi o záchranu života hledají nasycení. Zkoumaná náboženská hnutí volají po spravedlnosti a lační po nápravě člověka leckdy proti jeho vůli. Hodnotou příkazů a zákazů svých

1) METODOLOGIE

Religionisticko-psychologický přístup je, při terénním kontaktu s náboženskými skupinami ve zkoumání vztahových zákonitostí jejich projevů, neodlučitelný (pokud se nejedná pouze o zúčastněné pozorování s odstupem a s cílem pouze zaznamenat průběh dění v prostředí daného hnutí bez předpokladu jakéhokoliv statusu hledajícího). Obecně připusťme, že religionistický záběr přichází buďto před setkáním s reprezentanty daného hnutí, aby si člověk vytvořil představu o prostředí, v němž se bude nacházet, anebo po setkání s reprezentanty daného hnutí jako nástroj (zpráva z pozorování) ke zpětnému popisu prožitků, které samozřejmě již nejsou přítomností a jejichž kvalitativní rozměr nelze pouhým popisem vyjádřit.¹⁵ Psychologie a teologie, takto disciplinárně sumarizované, v pozdější reflexi náboženské zkušenosti na základě setkávání s reprezentanty daného hnutí, vyjevují své požadavky jako nástroje procesu interdisciplinárního řízení výzkumu.

Aby mohla být zkušenost náboženskými souvislostmi hnutí popsána co nejhloběji, nestačí pouze pohled jedné vědní disciplíny. Záštitou zdá se být pro tuto diplomovou práci pohled psychologie náboženství, jelikož se zkoumají vlivy hnutí na jedince. Aby jedinec (hledající či výzkumník) bych schopen nahlédnout tyto vlivy a manipulační techniky, je zapotřebí patřičně uchopit ten který nástroj podle té které situace. Podstata interdisciplinární analýzy je přímoúměrná mnohvrstevnatému chování náboženských hnutí, kde jedna část projevu může být podmiňující pro další čtyři. Různé vrstvy projevů a jejich části však jednotlivé disciplíny zkoumají samostatně, ovšem tyto části tvoří ve skutečnosti jeden nedělitelný celek, kde vertikální¹⁶ prochází všemi horizontálními¹⁷.

Pokud se v práci jedná o analýzu vlivů hnutí vůči jedinci z hlediska nauky, působení sociologické sféry je zde obsažené nevyjádřeně. Při kontaktu s daným hnutím mnohvrstevnaté vjemy a počítky hledajícího implikují v pozdějším výzkumu disciplinárního charakteru nejednoznačné vyjadřování – některá informace se může

institucí se jedinci z vedení cítí být bohy nad svými svěřenci, dokonce i v nouzi jedince usilují o dodržování příkazů ve jménu Boha.

¹⁵ Srov. ŠTAMPACH, I. *Na nových stezkách ducha*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-060-2. s. 25.

¹⁶ Manipulativní vlivy s cílenými záměry hnutí na samé špici. Jádru, účel, pro co se všechno to nabalené okolo skupiny děje.

pohybovat na bázi religionistiky, jiná informace vzbuzuje vazby na teologii, jiná na psychologii atd. a člověk¹⁸, jakožto hledající, tyto informace vnímá podle vlastního zájmu a vlastní potřeby náboženskosti.¹⁹ Pro každého člověka může mít stejná informace jinou hodnotu a podle toho směřuje svůj zájem a svou intelektuální výbavou evokuje procesy, které spadají pod popis té které disciplíny.

Zdá se nejlepším přístupem je stanovit nástroj vědní disciplíny hlavní, zaštiťující, (psychologie náboženství – co do vlivu náboženských hnutí na jedince) a nástroje pomocné (takové, které nástroji hlavnímu dopomohou dojít požadovaných vzhledů do situace, neboť pouze jeden disciplinární náhled je zvláště z hlediska obrany proti vlivu nauky hnutí nerealizovatelný, poněvadž jejich náborová a indoktrinální praxe se odehrává na různých rovinách. Proto obecně, při tvorbě obrany proti neblahým²⁰ vlivům náboženství není možné zachovávat odstup. Tím nemíním, že by poradenská činnost měla probíhat formou averzity a zaujatosti. Proto je dobré v poradenské činnosti rozlišit dvě cesty: 1) Poskytování informací s cílem poučit. 2) Při vážných případech, kde dochází ke kriminálním záměrům nauky hnutí či hrozí skutečné nebezpečí antisociální manipulace hnutí s cílem omezit vlastní život jedince, lze využít nástroje obranné fáze, jež samozřejmě musí být korigována podle požadavků situace tak, aby se nestalo, že jedinec následkem poradenské pomoci utrpí šok. Mysl takto postiženého jedince je velice citlivá a péče o ni je ožehavou záležitostí, poněvadž i poradce se ve chvíli své činnosti stává manipulátorem slova.

Sociologický náhled končí tam, kde začíná pohled psychologický a psychologický pohled, podmíněný nástrojem filosofickým, naopak prochází veškerou teologií nauky z pozice asociací lidské psychy. Na druhou stranu nelze jednu disciplínu vyvyšovat nad

¹⁷ Roviny projevů hnutí, zkoumané jednotlivými disciplínami. Poslední horizontální rovinou je dle mého soudu právě rovina psychiky vedení hnutí, mentální úrovně manipulátora (manipulátorů). Všechno ostatní, tak jako při interdisciplinárním výzkumu, manipulátorovi slouží coby balík nástrojů manipulace.

¹⁸ Nereligionisticky či neteologicky orientovaný hledající zaznamenává pochody hnutí intuitivně, nepojmenovaně. Religionista či teolog tyto pochody pojmenovává a ví, co v rámci okruhu této odbornosti očekávat.

¹⁹ Proces tří fází poznávání (kapitola 2)) v žádném případě při vlastním průběhu neimplikoval potenciální pohled a neimplikuje pohled jednoho disciplinárního řemesla, neboť analýza probíhá s fázemi souběžně od sociálního zázemí hnutí přes psychologické aspekty hnutí k obecnému náhledu na tyto vlivy hnutí. Kdo určí, kde je hranice přístupu filosofického a kde začíná přístup psychologický, když zmiňované roviny při analýze náboženských souvislostí používají stejné procesuální pochody, a k vymanění se z okruhu vlivů, které jsou zase psychologickými tahy vůči hledajícímu, ve skutečnosti při fázovém procesu, zvláště pak při třetí fázi, probíhá filosofická dialektika hledajícího? Srov. RÍČAN, P. *Psychologie náboženství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN80-7178-547-4. s. 52.

²⁰ Proti neblahým vlivům, identitu jedince zneschopňujícím, omezujícím či potlačujícím jeho mentální schopnosti. Sám jedinec, jakožto hledající či již stoupenec daného hnutí si nemusí neblahé vlivy nauky uvědomovat.

druhou, protože jedna vychází z metodologie druhé a třetí doplňuje bádání svými axiomy. Mnohost v jednotě a jednota v mnohosti, aby v konečný celek tělo bylo uvedeno.

Proto tedy v této práci, nakolik je potřebné z hlediska zkušenosti, nejednoznačnost vyjadřování při popisu kultury prostředí daných hnutí. Religionistický nástroj by měl poskytovat předporozumění pro popisované oblasti misijních náboženství. Tedy cílem není pouze shrnování dat, ale předkládání informací podle vlastního zkoumání na základě vlivů nauky skupin Náboženské Společnosti svědkové Jehovovi, Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů, Baháí Víry, s cílem vymezit se vůči náborovým metodám těchto hnutí a navrhnout přístup, jak pomoci jedinci, který usiluje o vystoupení z okruhu vlivu hnutí a nalézt cestu ven, neboť je předpoklad, jak již bylo konstatováno v úvodu, že teorie psychologismu i tři fáze poznávání mají analogický a obecný rozměr.²¹

Zbývá ještě zmínit, jakým způsobem budeme v práci chápat pojem hnutí, které je při hodnotícím hledisku stejně tak nejednoznačné jako pojem sekta, neboť záleží, z jakého úhlu se vyhraňujeme vůči společenstvím, která jsou mimo rámec hlavního či těž tradičního proudu. Některá hnutí mohou sice být charakteru potřeby veřejnosti uspokojující, avšak svým způsobem jednání naplňovat některé sektářské rysy: Lze pak toto hnutí považovat za sektu?²²

Pro skutečně nebezpečné prostředí náboženských hnutí co do omezování člověka, jak z hlediska aspektů sociologických, tak naukových, razím v ojedinělých případech obecného popisu a nedefinovaně, pojem agresivní sekta. Ta inklinuje k totalitě v obou aspektech, sociálním zázemí i naukovém zázemí. Tato práce však zkoumá pouze hnutí, která jsou svými sociologickými obsahy relativně v pořádku, nejsou nijak „radikálně“ vlivem nauky antisociální, avšak svými naukovými aspekty prosazují radikální, až totální přijetí od hledajícího, stoupence hnutí. Bez tohoto přijetí není možné v dané náboženské skupině existovat. Netvrdím však zároveň, že tato hnutí nemají k sektářství agresivního rysu daleko, poněvadž stačí tento totální vliv nauky posunout na úroveň

²¹ Religionistika například zjevení nehodnotí. Ovšem, aby jedinec se vůbec z vlivu praxe nějakého hnutí byl schopen dostat je třeba i toto zjevení prozkoumat a zhodnotit, neboť například zjevení Jospheha Smithe je právě případ úspěšné metody náboru misie CJKSPD. Nebude li prozkoumáno i toto zjevení se všemi jeho předcházejícími podněty, bude zde vždy otevřená možnost, že se jedinec z vlivu nauky hnutí plně nevymaní, neboť by se mohl stále v mysli navracet tomuto zjevení jako dokladu pravdivosti a podstupovat tak intelektuální rozpory. Viz kapitola 4).

²² Srov. VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2005. ISBN 80-86263-69-X. s. 14, 16.

sociální sféry a dokonáno jest. Prognosticky soudím, že zkoumaná hnutí v i v budoucnu zůstanou ve svých naukách radikální, než aby se svými Sály Království, odbočkami či domy uctívání vyloženě od ostatní společnosti odpojovaly a prosazovaly totální, až militantní odboje proti většinové společnosti. Naopak, jejich nauky se snaží a budou snažit pohltit co nejvíce lidí teoretickými ideemi „manicheismu“ mezi satanovými přísluhovači a dobrými bojovníky božími, zkreslenou historií, i za vznešenými imperiálními plány lepších zítřků. Proto pro NSSJ, CJKSPD, Baháí Víra můžeme nevyjádřeně razit pojmu sekta v posunutém významu tohoto pojmu, že hnutí mohou být i ve svém přístupu k veřejnosti potenciálně v určitých případech až agresivně sektářky založena. Pro výzkum praxe NSSJ, CJKSPD i Baháí Víry postačuje pojem hnutí s omezeným významem tohoto pojmu. Sektářské znaky²³ nalézt i ve společenstvích daleko tradičnějších a starších, jako též například v Římskokatolické církvi, kde jsou ovšem sektářské znaky zanedbatelné a pokud přeci, pak povýšené na všeobecnou úroveň, vyrovnané obecným smyslem, kdy pro společnost nabývají statusu prakticky nevýrazného a chtěného pouze na základě vlastního svobodného rozhodnutí jedinců.²⁴ To je rozdíl mezi Římskokatolickou církvi a těmito náboženskými skupinami. Pro analyzovaná hnutí NSSJ, CJKSPD, Baháí Víra, se v práci vyhýbám slučování pojmu sekta jako „toto“ hnutí a „toto“ hnutí jako sekta, ačkoliv podle vnitřních struktur nauk těchto hnutí odhalujeme výrazné sektářské rysy, které sahají až i do soukromého života člověka, avšak svými sociálními předpoklady neomezují ostatní veřejnost.²⁵

Je těžké rozlišit hranici, kde se jedná o morálně zvrhlé jednání vedení hnutí, a kde již jde o cílený útok na stoupence hnutí či hledajícího. Proto v práci nepojímám hnutí vyloženě jako sekty, ale jako něco, co se ve společnosti v danou dobu hýblo a z „něčeho vyšlo“ a v mezích invence vlastní nauky k „potěšení“ veřejnosti podle sebe dosud radikálněji z naukového hlediska hýbe. Manipulativní imperativy nauk hnutí NSSJ, CJKSPD, Baháí Víry jsou ve své vnitřní podstatě nebezpečné, byť jakkoliv navenek mírotvorně vyzírající, a jsou vždy analogickým způsobem metodologicky stejné.

²³ Srov. ŠTAMPACH, I. *Náboženství v dialogu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-168-1 s. 166-167.

²⁴ Například: mnišství, kněžství.

²⁵ Agresivní sekty s antisociálními rysy, ale i hnutí s výraznými sektářskými rysy, jako je právě NSSJ, CJKSPD, Baháí Víra používají metody typu: „*Já vím, co je pro tebe dobré! Proto změň svůj život k lepšímu. Bůh to tak chce...*“. Jsou to metody, kde náborář se staví nad úroveň člověka jemu rovného a jakoby on ví, co je pro hledajícího nejlepší a sama pak nauka agresivní sekty či hnutí se sektářskými rysy je toho všeho záštitou, neboť se staví nad hledajícího a zároveň tedy i nad samotného náboráře, pokud tento není sám vedoucím agresivní sekty či hnutí. Srov. HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. ISBN80-85880-03-2. s. 42.

2) FÁZE POZNÁVÁNÍ (SEBEREFLEXE HLEDAJÍCÍHO)

Tři fáze poznávání, kontemplační, vyrovnávací, obranná, jsou výsledkem autopsychoanalýzy²⁶ autora, neboť bylo nutné se v čase příhodném postavit proti neustále rostoucím tlakům nauky NSSJ, CJKSPD i Baháí Víry. Do určitých mezí je jedinec schopen být při setkávání se členy danýchnutí pasivní a poselství pouze naslouchat. K tomuto oddílu je tedy vhodné zmínit, v jakém rozpoložení jsem se při pobytu v prostředí danýchnutí nacházel. Jako hledající-příchozí jsem stanul prve za prahem Sálu Království v Plzni na Doubravce v úterý dne 17.1 2006 a po dobu dvou let jsem byl nedílnou, avšak nepokřtěnou součástí této náboženské společnosti. Vzhledem k okolnostem jsem vztahy s plzeňským sborem Doubravka²⁷ přerušil. Mezitím se mi dostalo té možnosti vedle prostředí svědků Jehovových v Českých Budějovicích poznávat prostředí odbočky Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů od úterý dne 11.9 2007 až do současnosti, zde též nepokřtěný. S Baháí Vírou jsem se poprvé obeznámil na předmětu vyučujícího religionistiky při TF JCU, od té doby poznávaje prostředí i tohotonutí, coby nepřijatý člen. Vzhledem k ontologické hranici autora práce, došlo v posledních měsících k umenšení styků se stoupencinutí. Vedle těchto zmiňovanýchnutí NSSJ, CJKSPD, Baháí Víra, jsem s ojedinělými přístupy pozoroval i činnosti náboženských společenství: Modrá Alfa, Hnutí Grálu, Církev křesťanská společenství, Křesťanská Věda paní Eddy, Buddhismus Diamantové cesty. Proto materiál tří fází poznávání čerpám vyloženě ze zkušenosti se svědky Jehovovými - začala implicitně probíhat druhá fáze poznávání, Mormony - implicitně rozbíhala se fáze obranná, a Baháí víry - fáze obranná vyjádřila svůj požadavek.

Rozlišuji dva typy hledajícího:

1) Hledající, jako nepopsaná tabule (tabula rasa) – je schopen přijímat informace bez jakéhokoliv filtrování. V tomto případě se může stát stoupencem danéhonutí okamžitě, anebo na základě intuitivního rozporu opustit skupinu a více ideologii a vztahy s misionáři neřešit.

²⁶ Analýzy psychických stavů autora autorem této práce samotným. Autodiagnoza, čili autor práce byl již v době a zvláště po době hledání konfese sám sobě diagnostickým poradcem. V tomto kontextu je dobré podotknout, že ačkoliv se práce metodologicky pohybuje v psychologii náboženství, třetí fáze poznávání byla během svého vzniku vedena náboženskou psychologií, jako nástrojem k reflexi dřívějších vlivů na víru autora a relevantní obhajobu nynějšího přístupu jeho víry proti těmto dřívějším vlivům nauky na jeho psychiku. CONNOLLY, P. *Psychological approaches*. In CONNOLLY, P. *Approach to the study of religion*. London; New York: Continuum, 2001. ISBN 0-304-33709-9. p. 137.

2) Hledající má na základě nějaké předchozí zkušenosti vybudovanou hradbu vůči příchozím informacím z vnějšku a předkládané poselství filtruje.

Status mé osoby jako hledající-příchozí až hledající-konfesi podle tlaků okolí od výjevu tabula rasa k výjevu zkušeností se progresivně formoval, až nakonec vyvrcholil hradbou vůči naukám hnutí. „Hradba“ se tvořila postupně, intenzivněji přibližně od pátého roku kontaktu s danými náboženskými skupinami. Musím ale podotknout, že zkušenosti s nějakým hnutím ještě automaticky neznamenají, že jedinec bude schopen čelit tlakům nauky následujícího hnutí, protože záleží na výši manipulativního řádu. Například nauka svědků Jehovových není podložena apelem na modlitbu, jež má vyjevit svědectví, a proto ve sloupci řádu intenzity manipulace se, dle mých zkušeností, nachází metoda náboru NSSJ níže, pod mormonskou metodou náboru. Metodologie NSSJ o pravdě, oproti CJKSPD, na modlitbě nestojí ani nepadá, získává se argumentací. Proto též, mormonská misie má oproti přístupu NSSJ větší potenci být svazující, i když obě náboženské společnosti NSSJ i CJKSPD prosazují, že jedinec ony vlastní klíč k pravdě. NSSJ tento schodek řekl bych, vyrovnává přísnou morálkou.

Než bychom stanovili teorii psychologismu, musíme se nejprve ptát, zdali vymezování posudku hnutí není zastřeno subjektivními rysy našeho předvedění. Fáze poznávání, aniž by byly předem naučeny, v reakci na okolní „tlaky“ nauky hnutí probíhají spontánně a v rámci nutných vazeb z těchto okolních tlaků vyplývajících, nemohou v sobě nabídnout něco více, než co samy nabízejí, poněvadž na tyto okolní tlaky reagují přímo a jedna z druhé vychází procesuálně nutně. Obsah fází se může v jednotlivých případech lišit, podle přístupu toho kterého hledajícího, avšak jejich strukturální forma je obecná. Člověk jako hledající ponejprve přichází do kontaktu se sociálním prostředím hnutí, posléze ovšem sociální sféra se posouvá do ztracena a nastupuje sféra nauková, která, podle cílů shromáždění stoupenců dané náboženské skupiny, tuto střídá. Tlak nauky je způsobený reakcí vždy stejnou, na každého člověka stejně působí. Obecná akce vyvolává vždy obecnou reakci. Výsledný náhled na tlak nauky je buď ano (souhlas), ne (nesouhlas) či tolerance (trpitelský stav, kdy člověk hnutí respektuje, ale není s ním) reflektovaná (jedinec jasně ví, na čem je) a nereflektovaná (jedinec nerozpoznává příčinu, ale cítí, že intuice mu něco zjevuje). Subjektivní hledisko poznávání se tímto v podstatě stává již hlediskem objektivním.

²⁷ Sbory plzeňské větve svědků Jehovových byli v té době čtyři: ruský, doubavecký, borský, lochtovský.

Jakým způsobem hledající podle svých životních zkušeností pojmá, zpracovává předkládané informace hnutí, je už individuální zkušenost, modus operace.

K fázovému procesu ovšem nemusí vůbec dojít, a to v následujících případech:

1) Pokud se člověk s hnutím na základě předložených informací nechce nadále zabývat (zkusil to jednou a nějak ho to neimponuje). V tomto případě se nesetkává ani s první fází, natož aby do hnutí vstupoval. Uvažujeme například co do prvního kontaktu s hnutím.

2) Dané hnutí již hledajícího přichozího dostatečně nenaplnuje natolik, že by měl potřebu se s jeho vlivy nějak vyrovnávat, poněvadž tyto vlivy nauky vůči jeho osobě nenalezly účinku. Uvažujeme co do socializace v daném hnutí (už je mu to jedno, ať si existují, ale on má své životní plány, odchází).

3) Akademicky pojatým zúčastněným pozorováním. Rozlišuji dva přístupy zúčastněného pozorování: Akademický - Je podmíněno předem stanovenými kritérii ať už v podobě otázek či průběhu a cíle výzkumu. Dojmy badatele, který zúčastněné pozorování provádí, jsou lehce považované za nevědecké, a tedy nejsou prioritní. Člověk může být zúčastněným pozorovatelem bez nároku na odraz religiozity prostředí společenství vzhledem k vlastní osobě a pouze na základě předem stanovených podmínek popíše průběh akce v prostředí hnutí. Pouze mapuje prostředí.²⁸ Neakademický - Vlastní invence, bez předem stanovených kritérií a cílů. Jedinec vstupuje do prostředí hnutí jako hledající-přichozí i jako hledající-konfesi, nikoliv jako výzkumník-pozorovatel či výzkumník-popisovač. Dojmy jsou prioritní, neboť na jejich základě stojí celá analýza. Jsou souhrnem zkušeností s prostředím daného hnutí. Termíny takto zúčastněného pozorování přichází až zpětně při potenciálním rozboru, avšak ještě to není akademický popis. Naproti akademickému je tento přístup podmiňující k tomu, aby analýza mohla být účinná a poskytnout informační i nástrojovou základnu pro poradenskou činnost. Musím proto upozornit, že následující tři fáze, jimiž se budeme zabývat níže, vznikly z podnětu ABSORPCE a s odstupem

Scházely se v jednom Sále Království ve čtvrti Plzeň-Doubavka.

²⁸ Zmapovat prostředí předem vyznačených náboženských skupin v daných lokalitách, a pokusit se na základě předem stanovených otázek z hlediska psychologie náboženství odpovědět na požadavky badatelské skupiny. Tento psychologický přístup v otázkách se snaží sice skrytě odhalit vliv náboženské skupiny na jedince, ale je to stále nedostačující přístup, neboť výzkumný tým dané otázky hodnotí na základě odstavu požadavku vědy. Tento přístup je znatelný v publikaci LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN – 80-210-1645-0. Dle mého, problém poradenství může být právě v tomto úseku, kdy poradce jako badatel (nikoliv jako bývalý stoupenec hnutí) může předkládat jen informace z prostředí daného hnutí, nikoliv zkušenosti s vlivy nauky. Stojí proti sobě dvě roviny: věda

času následné REFLEXE vlivu nauky hnutí, tedy primárně ze souhrnné zkušenosti s prostředím daných hnutí „s jediným cílem“ – cílem hledajícího.

Neakademicky pojaté zúčastněné pozorování jedince se svým přístupem tedy diametrálně liší od akademického a nelze, dle mého, tyto dva přístupy směřovat. Neakademicky pojaté zúčastněné pozorování prochází nepojmenovaně všemi fázemi poznávání a teprve poté, kdy jedinec zaznamenává svůj proběhnuvší život v prostředí daného hnutí, může použít přístupu popisu akademicky pojatého zúčastněného pozorování, s předním důrazem ovšem stále na reflexi dojmů a prožitků, aby vůbec bylo možno naplnit kritérium, pro něž jsou dané souvislosti prostředí hnutí reflektovány a převáděny do pojmů, a kde metody a cíle jsou stanoveny až zpětně na základě těchto proběhnuvších zkušeností. A protože práce sleduje vlivy nauky hnutí na jedince, je přímo nutné vycházet z od této neakademické, nemetodologické absorpce nauky hnutí (což jsou veškeré dojmy, vůbec veškeré psychické záležitosti hledajícího v čase vazby na nauku hnutí). Hledající, který v prostředí daného hnutí „provádí“ neakademický přístup, je po celou dobu ve skutečnosti a v podstatě nedílnou součástí prostředí hnutí, tak jako ostatní, již přijatí stoupenec hnutí. Toto implikuje posun, že hledající se stává stoupencem hnutí s tím rozdílem, že je pouze nepsaný, není například řádným členem.

Zúčastněného pozorování akademicky pojatého chápu buďto jako předstupeň absorpce vlivů nauky hnutí, kde výzkumník stojí ještě před samotnými branami stoupenectví anebo jako výstup reflektované absorpce vlivu nauky hnutí. Absorpcí člověk prioritně nereflektuje, vědecky nepojmenovává, ale naopak, přijímaná data ve všech možných projevech z okolí pohlcuje, což, jak uvidíme dále, je právě hned první fáze, fáze kontemplační. A u ní se všechno ve vlastním smyslu „neakademicky“ pojatém počíná, a reflektovaným popisem končí.²⁹

Tři fáze poznávání jsou ve své podstatě procesem, kterým jedinec prochází při poznávání nauky náboženských hnutí, a jež jsou v rámci procesu svého vznikání

a dojmy. Poradenská činnost je nejlepší tehdy, pokud je primárně založena či poradcem řízena na prožitcích, nikoliv pouze na shromážděných datech.

²⁹ Předporozumění pastoračního poradce ve schopnosti být připraven porozumět klientovi závisí na shromáždění dat, jak popisuje publikace VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství*. s. 10. Dle mého přístupu, pokud poradce nemá zkušenosti s vlivem prostředí určité sekty, musí tyto zkušenosti nabrat zprostředkovaně skrze informace, kterážto následná empatie vůči klientovi vyžaduje velké úsilí, neboť poradce musí překračovat hranice mnohověstevnatých asociací sektářských pochodů a musí tím pádem informace zjednodušovat, zobecňovat či filtrovat, což může být ku škodě hlubšího předporozumění, které je na základě přímého prožitku s danou náboženskou skupinou obsaženo v intuici a bezprostřední reakci podle požadavku klienta a tedy mnohověstevnaně.

opodstatněné neboť přímoúměrně reagují na podněty a manipulace hnutí, v tomto případě NSSJ, CJKSPD, Bahá'í Víra, vůči hledajícímu. V reakci na medium hnutí (vizuální, literární, orální misii apod.), skrze něž vedení hnutí působí, můžeme stopovat tři fáze³⁰ vývoje poznávání hledajícího:

2.1 1) Fáze kontemplační

Je pasivní nazírání podávaných informací hledajícího, coby hledající-přichozí až jako hledající konfesi. Absorpční maximum informací záleží na každém individu, podle jeho schopností jevy vstřebávat, pohlcovat. Jestliže člověku „dostačuje“ tato první fáze, stává se stoupencem hnutí, protože nemá potřebu kritické reflexe a přijaté informace „prostě bere“.

Způsobů přijetí je mnoho, ale nejčastější formy jsou: emociální, averzní z důvodu přesvědčení, že jiná společenství jsou špatná, také první a zároveň přesvědčující nabídka atd. Mohou se samozřejmě promíchávat a vzájemně prostupovat. Pokud hledající uspokojil svoji potřebu hledat, zůstává na úrovni této fáze, která končí a spolupůsobí s ní. Rozhodne-li se absorbované otestovat, neznamena to ještě, že je mu nauka nepřijemná, jen si chce prohloubit svůj vhled do nauky hnutí a zmapovat její obsah. Fáze první, kontemplační, celou svou strukturou nachází těžiště v ryze interním prostředí hnutí. Jestliže hledajícímu nestačí výklad nauky vedoucích společenství, a je vytrvalý nadále si osvětlovat nauku hnutí, v němž přebývá, je na nejlepší cestě k vyrovnávací fázi, poněvadž pokud nalezne vzájemné rozpory v jednotlivých naukách, začíná se ptát proč?³¹ Jestliže se rozhodne svou víru na základě nauky hnutí, v němž

³⁰ Vyrovnávací fáze (aktivní princip hledajícího) je opačný extrémem fáze kontemplační (pasivní princip hledajícího) a obě jsou pro hledajícího kvalifikovány v rozhršení fáze obranné (můžeme říci v případě nebezpečí - ať je jedinec pojímá v jakékoliv intenzitě - záchrana vlastní osoby hledajícího).

³¹ Mám zkušenosti, že křtěný a konfirmovaný mormonský stoupenec dokonce nevěděl, co Kniha Mormonova obsahuje a jaké poselství ve skutečnosti vykazuje. Došel jsem ke zjištění, že lidé se k takovému a podobným skupinám z hlediska první fáze přidávají spíše z popudu společenského nežli naukového. V menších skupinách, tak jak se to děje v prostředí českobudějovické odbočky CJKSPD, je těžší rozpoznat míru intenzity věrouky u toho kterého jedince, neboť vedoucí skupiny se mohou často měnit. Ovšem je pochopitelné, že vedoucí odboček musí být v kontaktu s provinciálním vedením země, které odráží mentalitu centrálního vedení hnutí. Tudíž soudím, že i vedoucí malé skupiny stoupenců hnutí musí být sám zasvěcen do metodologických přístupů vedení hnutí, co může a nemůže zveřejňovat – pochybuji, že by vedoucí odbočky, jakožto plně při smyslech, nevěděl, o co v podstatě v Knize Mormonově jde, pokud by mormonskou nauku srovnal s naukami jiných hnutí. Patrné ovšem na druhou stranu může být i to, že vedoucí malé skupinky, tedy „dceřinné společnosti velké matky“ v zámoří, nemusí být, vzhledem ke svému lokálnímu i světškému působení, obeznámen se všemi skrytými zájmy metodologických postupů náboru.

přebývá, s naukou hnutí či náboženského proudu, v němž „nepřebývá“, hodnotit, je to důkaz jeho předpokladu dosáhnout až fáze obranné.

Shrnutí fáze kontemplační: *Snažím se hledat smysl života, jsem nepopsaná tabule. Vnímám vaše poselství.*

2.2 2) Fáze vyrovnávací

Než hledající nastoupil cestu této druhé fáze a pohyboval se v rozpětí fáze kontemplační, bylo prakticky nemožné rozpoznat podněty nedostatečnosti, přílišné jednoduchosti či rozpory nauky, protože byl součástí společenství a že by mohla být nějaká falsifikace této nauky, testování společenství a věrouky hnutí, to mu na mysl nepřišlo. Proto, pro tuto druhou fázi je důležité nejprve procitnout. Probudit se! Což může být velmi obtížné. Pokud není individuum zcela neuvědomělé, vzhledem k přijatým informacím se potřebuje nějakým způsobem hledat komplexněji. Cítí, že ještě něco není v pořádku, celkový pohled na hnutí žádá se nějak doplnit. Snaží se vyvinout kritický pohled, který mu sám přichází jaksi „shora“, od vyšší moci řekli bychom.³² Je to jeho vnitřní „dráb“, který ho k reflexi donutí. Pojem hledající se zde posunuje na neakademicky pojatý pojem „badatel“, neboť jde o shromažďování, třídění a vyhodnocování pohlcených informací z fáze kontemplační. Průběh vyrovnávací fáze je takovýto: Stoupenec (misionář, člen hnutí) mu předal poselství nauky hnutí, u níž se samozřejmě předpokládá jednoznačnost, jednoduchost vazeb, přímá přesvědčivost, bez vedlejší přidané informační hodnoty.³³ Podstata takovéto nauky není tím pádem vybavena štítem proti případnému falsifikujícímu³⁴ postoji misionovaného. Pokud se stane, že misionovaný čili hledající se nespokojí s touto jednoduchostí, zkoumá hlouběji. Hledající člověk si klade kontroverzní otázky, a to je dobře. Veškeré takovéto otázky a bádání v nauce hnutí probíhají za imperativu myslí jedince, který hledá smysl života. Kdyby chtěl nauku pouze rozebrat a popsat, potlačil by tím to, „pro co tady v tom společenství je“, aby ten smysl našel. Čím hlouběji se noří do nauky, tím více

³² Hlásí se snad svědomí - jemuž něco vadí, a které bylo po celou dobu vývoje jedince od dětství určováno výchovou rodiny ve schopnosti vyvolat syntetizující pohled na přijímané informace?

³³ Například nesložité a přímočaré vazby u mormonů: 1) Modlete se – 2) dostanete svědectví – 3) necháte se pokřtít. Velice jednoduchá vazba, cesta je vytyčená přímo a bez sebemenších a jakoby „zbytečných“ nánosů dalších požadavků či sdělení. Takovéto jednoduché vazby může přijmout každý, proto jsou také zákeřné.

rozporů vyvstává před jeho očima. Aby tyto rozpory překonal, hledá nástroje, které by mu pomohly otázky rozklíčovat, a tím tyto rozpory překonat. Poselství, coby extrémní stanovisko nauky hnutí předávané misí, začíná přesouvat na stranu opačného extrému.

Ve výsledku fáze vyrovnávací tak hledající vědomě získává vlastní nástroj k tomu, aby mohl účinně a bez emocí kontrolovat podněty přicházející od media hnutí. Odhalí, že tyto podněty mají nějakou strukturu, protože daná problematika nenabízí víc, než co sama je. Ve vyšších dimenzích vyrovnávací fáze hledající může vidět akutní rozpory v nauce a testuje, zda je nauka schopna v otázkách falsifikace obstát.³⁵ Hledá nástroje, kterými se vymaňuje na druhý břeh poznání. Předešlou absorpci nauky nyní využívá jako srovnávací hledisko s naukami jiných hnutí či proudů či se snaží vůči vlivu absorbované nauky najít patřičné nástroje, pomocí nichž by vyrovnal extremitu této nauky.

Člověk dostává tak syntetický a navíc mnohdy reálný náhled na nauku hnutí, v němž jako hledající může stále přebývat – vzhledem k vyjasňování postojů a polemikou s misionáři či obecně stoupenci hnutí. Soudím, že pokud je nauka dostatečně vůči psychice jedince zákeřná, přímoúměrně se to odrazí i na hledání řeckli bychom harder-pomocných vyrovnávacích nástrojů. Ačkoliv člověk dochází pomalu nějaké syntézy, je i nadále závislý na daném společenství díky vztahu, který si k němu vypěstoval. Proto polemika se může odehrávat i na území prostředí daného hnutí. Agresivní nauka bude v tomto případě vyvíjet vůči jedinci vysoce nadměrný tlak, neboť ve chvíli napadání systému nauk hnutí ze strany hledajícího, se naopak ze strany stoupenců tohoto hnutí usiluje o sebezáchranu. Použijí se všechny dostupné nástroje, aby identita této agresivity byla zachována. Náboženské společenství s mírnějším sektářským charakterem jdou spíše cestou, které se snaží polepiky omezit.

Fáze druhá, vyrovnávací, posouvá úhel záběru z ryzí internity prostředí daných hnutí do prostředí externího, čemuž odpovídá i název vyrovnávací. V mysli hledajícího vyrovnává extrémní charakter nauky hnutí odstupem. Průběh této fáze vyrovnávací od fáze kontemplační by se dal přirovnat ke stále se natahující gumě, kde jedinec stojí sice již, a možná snad na druhém břehu řeky, avšak je stále vzhledem k okolnostem

³⁴ Falsifikace obecně umožňuje člověku testované otevírat dokořán a podle jeho osobního gusta odvrhnout či vstřebat jako zkušenost života. Zkušenosti člověka se prakticky odehrávají a oscilují mezi absorpcí a falsifikací, aby si pěstoval identitu a „zachraňoval“ tak svoji existenci v tomto světě.

³⁵ Například: my jsme jediná pravá církev, ostatní náboženství mimo nás jsou falešná, modlete se o pravosti Knihy Mormonovy, apod.

vypěstovaných vazeb k prostředí hnutí se stoupenci hnutí spojen. Ovšem hledající takto už začíná se pomalu orientovat v záměrech nauky hnutí a ovládat situaci náboru.

Shrnutí fáze vyrovnávací: *Vše, čím jste mě vy náboráři napumpovali, já ze sebe svlékám, a očišťuji ve vodě na tomto, protějším břehu řeky.*

2.3 3) Fáze obranná

Nastupuje ze dvou důvodů: Za prvé, pokud je nauka hnutí příliš dotěrná a misionáři jsou neodbytní. Za druhé, jako prostředek poradenství, jenž na základě přístupu předchozích dvou fází, usiluje o změnu myšlení jedince, který je stále pod vlivem neblahé nauky hnutí a vzhledem k okolnostem situace se sám z jejího okruhu vymanit nemůže.

Fáze obranná vychází přímo z pokročilejšího stavu procesu fáze vyrovnávací. Pokud se hledající stále vyskytuje a je vázán na prostředí hnutí, avšak jeli vzhledem k předcházející fázi uschnout čelit vlivům jeho nauky, tedy souhrnně jakýmkoliv metodám hnutí, je také schopen obracet nástroje tohoto hnutí proti hnutí samotnému, tedy proti jeho reprezentantům, mediu samotnému, a je připraven vyhranit svůj postoj tak, aby byl schopen být více než svazující idee nauky hnutí. Reprezentanti hnutí však do této chvíle nejsou připraveni na takovýto zpětný náraz a začnou usilovat o záchranu spíše svého poselství, než o nábor hledajícího. Ovšem upozorníme, i tímto defensivním postojem náboráři vynášejí argumenty, které se mohou hledajícího pokoušet přesvědčovat (z jejich strany nevědomě) ještě více, než li samotná dříve předkládaná nauka hnutí. V tuto chvíli se také začínají podle míry defensivy náborářů odkrývat záměry hnutí, které za touto předkládanou naukou stojí. Sousto ulpělo v jejich vlastním krku! Pod sebezáchovy vyžaduje velké množství kontroly emocí, a pokud je nemožné je aktuálně korigovat, systematika náboru se hroutí. Jsou mimo, poněvadž při náboru hledí si pouze svého náboženství a své víry, jsou naučeni postupům jednoznačným, a nevidí odvrácenou stranu věci, že by něco mohlo být právě naopak, a že by hledající mohl jít proti nim a jejich poselství zpochybňovat. Začnou se proto chránit všemi dostupnými prostředky náboru. Prakticky struktura argumentů stoupců odráží právě tak jednoduché³⁶ (nekomplexní a nesyntetické) procesy myšlení jako je záměrně jednoduchá nauka jejich náboženské instituce³⁷. Je zde ovšem rozdíl. Vedení hnutí stojí

³⁶ Asociace obecně sektářského myšlení apeluje na jednoduchost.

³⁷ Obecně se dá říci, že náboženskou instituci tvoří i malá skupina lidí. Neexistuje náboženské společenství, které by nebylo instituční. Každé vyžaduje vedení a každé potřebuje někde přebývat. Už

nad vlivem této jednoduchosti a je si toho vědomo, proto pro stoupence vytváří stále nové podpůrné argumenty (při konferencích, v literatuře apod.), kterými bombarduje jejich myšlení, jež je od samého počátku budované záměrně jednoduše. Stoupenci tyto vazby absorbují přímo a jsou pod vlivem této jednoduchosti. A tuto jednoduchost idee je třeba od počátku uchopit, a nakolik je falsifikovatelná, přímoúměrně či s nepřímoúměrně zmáčknout tak, aby sám hledající byl přesvědčen o její slabosti, aby sám viděl, že je schopen tuto ideji „zlikvidovat“, neboť jako taková je pouhým pomíjivým výtvořem lidského elementu a méně než člověk – předávaná skrze medium hnutí jeví se být ozdobená stuhou fialovou a zlatou i tváří se být se jako královna nebes.

Fáze třetí, obranná, reflektuje předchozí dvě fáze a podle intenzity útoku nauky hnutí vůči myslí hledajícího své působíště nachází vně prostředí náboženských skupin. Rozlišuji zde dva směry této fáze.

První směr, jakožto fáze reflektovaná, může být nástrojem samotného hledajícího proti vlivu nauky hnutí, kde (dosud) přebývá a snaží se vyjasnit postoj konfliktní situace nauky hnutí (stále stejné) i nadále předávanou prostřednictvím stoupců hnutí. Relevantní otázky na stoupence hnutí mohou být klíčové k tomu, aby hledající dospěl určitého závěru vůči danému hnutí. Tento postoj je kvalitativním posunem hledajícího, neboť je nutné „slepě“ nevěřit všemu, co je mu předkládáno. Což ovšem, podle své zkušenosti mohu potvrdit, že s největší pravděpodobností se lidé k náboženským hnutím s těmito manipulativními rysy přidávají právě vesměs „slepě“, lépe řečeno nereflektovaně. Při prvních setkáních hledajícího se stoupenci daných hnutí a zejména předávanou naukou hnutí hrají velkou úlohu emoce, jejichž stav může aktuálně korespondovat s idejemi hnutí. Nebezpečí spočívá v tom, že hledající pod vlivem emočního vypětí přijme ideje hnutí, jakkoliv „reálně nesladké sladké“ jsou mu předkládány. Ačkoliv by se vzhledem k prchavosti emočních stavů mohlo udát, že jedinec později odstoupí, je velmi pravděpodobné že se tak nestane, neboť mezitím je bombardována dalšími vznešenými idejemi a zejména pak intenzivně zván na shromáždění apod., načež všechny tyto naukové, ale i sociální aspekty hnutí samozřejmě psychika nepřipraveného člověka nemůže patřičně v takové rychlosti

tento záběr vyžaduje ustanovení nějakého zázemí skupiny ať materiální či duchovní instituce, které bude držet tradici. Náboženské instituce netvoří budovy, ale okruh lidí, kteří se váží na společnou ideji a vzájemně tak tvoří Égregor hnutí. Kolektivní katarze: Srov. ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 199.

hodnotit.³⁸ Ve skutečnosti všechny tyto projevy nejsou spontánní projekcí sociální sféry hnutí, ale nauky, která se odráží v životě stoupců, podle jejich osobní loajlnosti vůči ideí, k níž, pokud chtějí nadále ve své náboženské skupině setrvat, svým religiozním postojem se tak nějak musí naplňovat v podobě morálky, zdrženlivosti, předepsané životosprávy apod. Pokud se přeci jen stane, že některý z těchto příkazů, zákazů či chování je porušen, je na jedince pohlíženo, podle míry jeho jednání, jako na „rušivého elementa zákony hnutí prznícího“ nebo hůře, „odpadlíka“. Přeci idee hnutí nemůže být naplněna, pokud stoupcem sami nespĺňují přímou cestu předepsaných kritérií. Jiné cesty neexistují, neboť by to vedlo k rozkladu celé sítě nauky, kde idea vyšší je přesně vymezena ideou nižší.³⁹

Druhý směr, jakožto fáze reflektovaná, může být nástrojem poradce, který hledajícího pod vlivem nauky hnutí, přivádí nejprve zpětně k fázi druhé, vyrovnávací, a teprve po čase, kdy jedinec je schopen určitého odstupu z vlivu nauky hnutí, k fázi třetí, obranné, pokud té je na základě situace vyžadováno. Rychlost vyrovnávací fáze v poradenské činnosti by závisela na intenzitě potřeby jedince vymanit se z okruhu vlivu hnutí.

Shrnutí fáze obranné: *Vše, co vy náboráři řeknete, může být použito proti vám.*

2.4 Podmínky pro druhou a třetí fázi poznávání

Aby druhá a zejména pak třetí fáze poznávání byla uskutečnitelná, je dobré zmínit podmínky procesu:

1) *První podmínka* - vytrvalé zkušenosti s daným hnutím. Proces poznávání se odehrává v řádu několika let, ba i desítek let. Odhalení záměru hnutí není okamžité, jak se mohou někteří lidé, kteří vstupují na území náboženských hnutí, domnívat. Individuální prezence charakteru misionářů při misii může být ze strany hledajícího mylně považována za skutečný záměr hnutí. Záměr hnutí v misijní činnosti je primárně čistě sociologický, hnutí chce zachovat své kontinuum. Kdežto zde jde o odhalování

³⁸ Například: Mormoni hned při prvním setkání s hledajícím apelují na modlitbu a hned za několik dní ozvou se znovu, aby zjistili, zdali hledající poznal pravdu. Či například shromáždění a společná účast svědků Jehovových v Sále Království konaná nejméně třikrát týdně.

³⁹ Například v haifském baháismu: aby byla dosažena globální jednota se Světovým Domem Spravedlnosti v čele, je nutné především dosáhnout absolutního míru mezi národy, jehož podmínkou jsou opět předložené plány na východu dětí. Aby předkládaná struktura odstranila případné nedostatky, deklarují se pouze obecné ideje – mír, morálka, výchova apod. Avšak konkrétní stadia vývoje k jejich absolutnímu míru, aniž by předcházela stadia tažení vůči národům, které by se nechtěly podříditi, znatelná nejsou. Sankce z nepřizpůsobivosti jsou již nepředložené. Pakliže by kdy stanoveny byly, pak jedině na základě zákonů imperativní povahy haifského baháismu.

záměrů hnutí v nauce, kteréžto však ze strany hledajícího odhalovány jako záměry nauky hnutí nejsou. Kdyby hledající byl ihned ze začátku schopen odhalit záměry nauky hnutí, lidé by se nestávali jejich stoupenci (Viz první a druhá fáze poznávání). Je to právě ten důvod proč při analýze odlišovat dva aspekty hnutí - sociologický a naukový - ačkoliv se vzájemně procházejí. Nelze vejít a po třech setkáních opustit skupinu s vědomím, že je to sekta, že daní stoupenci jsou fanatici apod., jelikož vpravdě můžeme říci, v prvních etapách setkávání se stoupenci daných náboženských hnutí, hrají velkou úlohu emoce, jež mají sklony k okamžitým závěrům. Může se jakoby zdát, že hledající vlivem zrychleného procesu poznávání prošel všemi třemi fázemi během pouhých několika setkání a domnívá se, že ze svého stanoviska došel kvalitního posudku hnutí. K vzhledem jakkoliv intenzivnímu pohlcování a filtrování podnětů z prostředí daného hnutí, došel pouze k absorpci jevů, které ještě nemusí vykazovat skutečnou praxi působení skupiny. V tomto krátkém (doba nedefinovaná, určuje se podle charakteru výdrže hledajícího) přístupu nedochází k žádné kontemplační fázi, natož pak, aby jeho urychleně vyřčená tvrzení dosahovala sféry fáze vyrovnávací, natož pak obranné, protože toto zrychlování nutí člověka tím více nasadit svou vlastní osobu, ego na úkor souběžné akce pocitů a rozumu⁴⁰, jež se analyzují teprve až ve fázi vyrovnávací, která však u těchto „rychlíků“ nabývá statusu aposteriorně-apriorního odsuzovače, který byl pod vlivem emočního vypětí. Fáze nemohou být ani korigovány tak, aby se následně mohlo s přijatými informacemi smysluplně pracovat – což vyžaduje čas.

Vytyčili jsme první extrémní případ nevytrvalého člověka, který chce vidět a vědět všechno hned a při náhodném rozhovoru o těchto skupinách šíří své „zkušenosti“ s daným hnutím se skutečně zabarvenými pocity, kde popisuje pouze jevy (tak se mu skupina jevila), a dá-li se to tak říci, vnímá spíše aspekt sociologický, nežli naukový, dokonce oba aspekty může směšovat v jeden celek či snad může svým tvrzením jedním aspektem pohlcovat druhý. Proto mnoho lidí, kteří nikdy nebyli přítomni žádnému sezení náboženské skupiny, přebírá od těchto „rychlých hledajících“ zastrašující pohledy typu: fanatici, vymývají mozky apod., a nikdy se tak neodvážejí ověřit pravdivost těchto tvrzení, protože právě z těchto tvrzení si jejich podvědomí časem - tedy i zvykem

⁴⁰ Tento příklad jsou jako vzor jakéhosi samohledajícího, který se nechá vláčet spíše svými pudy a potřebami uspokojit vlastní religiozitu. Případ je však inverzně analogický, kde naopak takovýto průběh může probíhat v prostředí hnutí donucovacími technikami, které úmyslně potlačují či vyvolávají v jedinci takovéto nerovné stavy. Viz. srov. ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 102-103.

papouškovat tyto pojmy při dalších přátelských hovorech se známými, kterým se snaží podat svůj zkreslený „názor“ o dotyčné náboženské skupině - vystaví zábranu. Tito apriorní odsuzovači mohou být pro veřejnost tak akorát poradci v mezích své nevědomosti. Z tohoto přístupu nejčastěji vzniká negace společenství a tím i zavrhování stoupců hnutí, jako rovnocenných jedinců celkové společnosti. Člověk tam nikdy nebyl, ale ví, že to jsou fanatici, že jejich nauka je totální blbost apod. Pokud nějak „ví“, tak pouze na základě zkušenosti, že ho stoupci hnutí někde na ulici či doma u dveří oslovili. Není třeba rozebírat, zda hned při první otázce na to kdo jsou, centimetr před jejich nosem nezabouchl dveře. Kritiku vedle této apriority samozřejmě podmiňuje i společenská konvence, neboť většinou tyto stoupence nazírají jako zcela mimo realitu a vzhledem k jejich víře jako „zatracené“, posléze nemají chuť se s nimi jakkoliv vybavovat. Jsou ojedinělé případy lidí, kteří s těmito stoupci navazují pravidelně dialog nad kávou u sebe doma. Pokud jsme takto vytyčili způsob chování některých lidí, platí to na ty případy, které se daným popisem vyznačují, čímž se vyhýbáme tvrzení, že všichni lidé přesně tak uvažují.

Proto okrajem, dotazníková metoda k hodnocení nějakého náboženského hnutí prováděná v prostředí nečlenské čili obecné veřejnosti je sice podpurným prostředkem jak si veřejnost vytváří obraz formy toho kterého náboženského hnutí, ale je asi tak dobrá jako kvantitativní výzkum sčítání lidu, kolik věřících se hlásí k té které církvi, k výpovědi o reálném obraze souvislostí má však velice daleko.⁴¹ Vykazuje jediné skutečnost, že je nutné vzdělávat veřejnost v oblasti sekt a náboženských hnutí a naučit ji tak rozlišovat alespoň dva základní aspekty (sociologický a naukový čili praktický a teoretický). Nezájem veřejnosti totiž trvá do té soby, než někdo z rodiny, přátel či kamarádů usiluje o návrat svého příbuzného, přítele či kamaráda zpět do reality. Touto informační službou, dle schopnosti veřejnosti vnímat a přijímat informace poradenství, lze trochu vypěstovat vzhled do situace, i nakolik by toho byla veřejnost schopna, „imunizací“⁴² omezit náborový přístup sekt a náboženských hnutí s nebezpečnými vlivy nauky. Proto, pokud výzkumník chce zmapovat prostředí hnutí, je pro tuto potřebu nutné alespoň zúčastněné pozorování akademického popisu samotného výzkumníka, které opět ale pro hodnocení hnutí dostačuje v určitých mezích, jelikož nejde primárně

⁴¹ Nedostatečnost kvantitativního výzkumu vidí i publikace LUŽNÝ, D. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. s. 8.

⁴² Srov. HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. s. 25.

o zmapování prostředí z pohledu hledajícího-konfesi a je podmíněno předem stanovenými kritérii ať už v podobě otázek či průběhu a cíle výzkumu.

Další extrémní případ je pravý opak. Během krátké doby se tento náš zrychlený hledající doslova obalí všemi možnými dojmy, vjemy, doktrínami a bude tvrdit, že je to jediné ta pravá skupina, se skutečným vzhledem do situace a pravým vedením instituce či kosmických sil. Po nějakém čase se do jeho pravého života připlete jiná náboženská skupina, vejde do jejího příjemného prostředí, absorbuje její nauku, vyjde ven a začne hlásat, že jediné tato, poslední je ta pravá. První skupinu opustí a vydá se na cestu božího bojovníka či kosmických sil světla, aby pomáhal ostatním lidem. Zde opět tak jako v případě prvním nedochází k reflektovanému odlišování sociologického a naukového aspektu, neboť pocity, vjemy a doktrína vlivem emočního vypětí a přílišné otevřenosti pro „pravdu“, zkreslují pohled nikoliv však jako na něco, co se pouze tak jeví, ale jako na něco, co je skutečnou praxí skupiny se zmíněnými chybami v interpretaci skupiny, neboť došlo ke zrychlenému zařazení. Je to jakýsi stoupenec ve sprintu pravdy svého pravdivého přesvědčení. Proto se toliko stává, že mnozí cestují po různých skupinách, aniž by se hodlali někde ukotvit. Otázka zvyku⁴³. Pokud si jedinec či lépe hledající navykne takto cestovat a nauky rychle absorbovat, stane se mu to osudným. Pokud ovšem neprobudí svého „drába“, který vyrovná jeho psyché. Většinou končí při individualizovaném systému religiozity a povrchní synkreze všech možných tradic a new age. V tomto smyslu naše první dvě fáze, kontemplační a vyrovnávací, lze uplatnit i na takovýto synkretický nešvar, aby člověk nahlédl svou minulost i současné jednání, dostal se do syntézy a neoscilloval tak mezi jednotlivými bublinami nestálých názorů. K tomu ovšem pravděpodobně musí dojít při setkání s nějakým poradcem či člověkem, který se mu snaží vysvětlit způsob jeho chování.

Proto je nutné obrátit přístup obou výše zmíněných stanovisek takto: nebýt předpojatý, oddělovat sociální (lidé jako já), naukové (informace) a historické (zahrnuje jak sociální tak naukový pojem, poněvadž každá doba sebou nese jisté výsledky myšlení a chování lidí, které se odráží v jejich naukách) hledisko při zkoumání daného společenství.

Čím kratší doba k poznávání nauky hnutí, tím dříve je nutné evokovat proces tří fází. Pokud ovšem tento nástroj chybí, není možné implicitně podle schopností každého

⁴³ Viz pododíl 3.2 Vztah a zvyk.

hledajícího, smysluplně dosahovat fází poznávání, neboť takto jedna může násilně strhávat druhou či se vzájemně zneschopňovat. Což by byla interpretační chyba všech tří fází, protože jedna z druhé vychází a vzájemně se v procesu poznávání vzestupně zahrnují.

Ze zmíněných příkladů, které jsou samozřejmě extrémními póly, vyplývá, že v žádném případě není dobré pro jakýkoliv přístup volit krátkodobou cestu poznání, neboť emoce vyjadřují prchavost a zkreslují náhled. Dalším důkazem je, že v každém čase, v jiné etapě života, rok do roku, měsíc od měsíce, den ode dne, člověk hledá něco jiného, tudíž v době, kdy zrychleným procesem poznávání prošel náboženskou skupinu a ještě v této době došel nějakého závěru, hledal pouze ty prostředky, které aktuálně uspokojily či neuspokojily jeho potřebu. Ostatní nuance a důležité dílčí rozsahy náboženské skupiny, v níž přebýval, mu však mohly utíkat za zády ve velkých odstupech.

2) Druhá podmínka - univerzalistický pohled na projevy skutečnosti. Vypišme předpoklady náhledu, jenž by měl být přípravnou půdou pro fázi vyrovnávací. V rámci poradenství jde o to, do mysli jedince vyslat imperativ universalismu⁴⁴ a udržovat tam co možná nejdéle jeho působnost, dokud pevně nezakoření. Zde se pohybujeme na bázi mentálních operací, kde je nutné, pokud se jedinec dostane do spárů neblahých vlivů nauky hnutí, pečlivě pěstovat chtěné asociace a řídit jejich směr k požadovanému výsledku. Universalistický náhled je až tím posledním stupněm na žebříčku asociací, kterými jedinec musí projít. Příliš jednoduché asociace nauky hnutí, přesto vysoce manipulativního vlivu, jsou prakticky oproti universalistické synteze těžké, přízemní, omezující a stlačující zhoubný organismus, který, pokud není vyživován mentálními vazbami jedince na tyto jednoduché a manipulativní asociace, shnije sám v sobě, neboť nejde dál, než mu dovolují hranice předem definovaného působení myšlení vedení hnutí - zrcadleným ve vědomí jedince.⁴⁵

První oddíl podmínek načrtl dva základní typy jednání, kterých by se měl hledající vyvarovat. Tento oddíl nám popisuje, jak se člověk může dostat ven z okruhu nazřených nauk a dojmů, aby posléze byl schopen odstupu k náboženské společnosti, v níž přebýval či nějak ještě přebývá. Tento postup je nutný k uskutečnění vyrovnávací fáze a

⁴⁴ V tomto se imperativ universalismu od manipulativních vlivů nauky liší. Nauka hnutí ve vědomí jedince totiž vyžaduje přijetí veškerého tvrzení nauky hnutí. Naproti tomu v poradenství jde o výcvik procesuální operace vědomí jedince tak, aby byl schopen sám vybírat podstatné a nahlížet syntézu absorbovaných forem věcí.

⁴⁵ Jaký guru, takový stoupenec.

aplikaci fáze obranné vůči těm, kteří od počátku vzájemného kontaktu svým učením i přítomností ovlivňují.

Aby se mohla druhá fáze začít uskutečňovat, je třeba v sobě najít toho „drába“, můžeme říci i vůli, která vydá ze sebe příkaz: *Ted' se zastav a zkoumej tu jeskyni. Jsi v ní, ale ona tě stále svým neprodyšným prostorem pronásleduje. Je třeba, abys ohmatal zdi a našel cestu zpět, ven!* Stane li se tak, naše nazřeninny dané náboženské nauky pozvolna začnou rozkrývat nedostatky svého působení.

Zabýváme se zejména naukou, ta primárně určuje mentální podobu jedince. Člověk je svou povahou společenský a religiozní, takže vždy bude vyhledávat mezilidský kontakt a pokud dojde k závislosti hledajícího či stoupence na guruovi nebo vedení hnutí, je to vždy podmíněno vazbou nauky: jejími příkazy, zákazy apod. Skutečnost je taková, že i sám guru či nejvyšší vedoucí se stává otrokem myšlenek náboženského schématu, který si skupina, tradice skupiny vytvořila či on sám vytvořil.

Konečná syntéza, náhledu hledajícího na skutečnost pomocí vnitřního či vnějšího (poradce) „drába“, se projevuje převrácením odvrácené strany věci neboli dříve absorbovaného vlivu náboženské formy. Může jí být prakticky cokoliv z nauky co v mysli hledajícího či stoupence tvoří nějakou představu, jíž si navykl stahovat a zaobírat se jí. Čili je na ní závislý. Je třeba jít proti směru diktované informace náboženské společnosti, aby se uskutečnila pozice protivy nazřené náboženské formy. Posléze východiskem je právě vhléd nad oběma stranami věci. Konečná syntéza se také projevuje tříděním a zejména srovnáváním ze zkušenosti nazřených dat⁴⁶ vzájemně opačných extrémů. Náhled není ani pravá, ani levá, ale pohybuje se nad pravou i levou stranou.

Obecně můžeme říci, že hledající si ve spolupráci třech fází poznávání zachovává vlastní identitu, která samozřejmě byla a je dosud nějak narušována manipulativními vlivy nauky hnutí.

Stoupenec jako bytost společenská, můžeme říci hledající, nakolik je nedílnou součástí hnutí, v němž přebývá, sedí vedle jiného stoupence, jakože tento též jest zároveň tvorem společenským, avšak aktuální potřeba obou dvou v rámci probíhajícího shromáždění se posouvá dále, než na potřeby sociálních vazeb, k nauce společenství. Komunikační vazby mezi jednotlivými stoupenci probíhají sice na bázi společenského

⁴⁶ Dráb je více, než do syntézy zpracovávaná data. Je ohněm entitálního operantu (myslící substance). Teologicky, je Kristem, který člověka, jakožto bytost myslící, podněcuje k progresivní činnosti, ven z kruhu, nad „zlo“ osudu, v tomto případě nauky hnutí.

vztahu, děj je ovšem jinde, nežli v pouhé socialitě. V tuto chvíli se vlastní mentální schopností napojují na idee hnutí, jež svým charakterem jsou více než jednatelce či skupina. Z tohoto vyplývá, že jednatelce či skupina jsou nástrojem idee – individuálním či kolektivním. Jedinec, ať už je pojímán jako stoupenec hnutí či hledající, je k druhému nutně podroben vztahovostí (že nemůže dělat, co se mu zlíbí) a vždy a nutně je určen být ve všem, co aktuálně koná, co aktuálně zkoumá a vůči čemu se aktuálně vyhraňuje, **sám**.⁴⁷

Obecně, pokud se jedinec dostane do spárů nějaké skutečně agresivní sekty, jež například na svých stoupenecích naplňuje protisociální i totalitní indoktrinační praxi, a jiní lidé usilují o jeho život a nabádají ho, aby sektu opustil, a říkají mu, že vždy jsou s ním, vždy mu pomohou apod., je sice dobrý přístup, ale neznamená to, že pouze díky jejich invenci by se jedinec od agresivní sekty odtrhl. Takovéto jednání lidí, kteří chtějí postiženému pomoci z vlivů sekty, ve skutečnosti nereprezentuje reálnou hodnotou toho, co, jako lidé zainteresovaní do této situace očekávají, ačkoliv se takto mohou sami domnívat. Troufám si v kontextu říci, že není možné, a je mylné se domnívat, aby poradce či příbuzní vlastní vůlí, jedince z vlivu agresivní sekty „vrátili zpět“ do reality. Tito mohou být totiž pouze prostředníky „milého slova“ a poskytovací „fakt“, nikoliv ve vlastním smyslu obraceči, vyrovnávací či obraněři. Takto by s postiženým bylo zacházeno jako s materiálem, který je nutno přeočistit. Vše a se vším se musí jedinec vyrovnat sám, ve vlastní mysli, musí si vše prožít a vše nahlédnout podle schopností svého úsudku, nakoľik je toho schopen. Pokud jeho mysl nevlastní tuto schopnost, záleží na imperativě okolí, které mohou zvrátit běh věcí. Ovšem tyto imperativy si musí člověk opět sám uvědomit, aby mohl pracovat na svém vlastním návratu do reality. Vždyť člověk je po celý svůj život v podstatě sám, a jestliže i podmínky okolí nepřispívají k tomu, aby na svou samotu zapomněl, může jeho život skončit neblahými činy. Proto potenciální opatření poradců mohou být potenciální záchranou života. Poradce či příbuzní mohou jedince svou pomocí k tomuto návratu přimět, avšak zpětné nárazy prožitků, nakoľik byl jedinec schopen absorbovat vlivy nauky prostředí sekty či hnutí, mohou probíhat i v dalších desetiletích života tohoto „bývalého sektáře“.⁴⁸ Jestliže se zcela neodstraní zpětná vazba ideí hnutí, a jestliže jedinec sám během svého

⁴⁷ Jedinec pod vlivem nauky hnutí musí být schopen samostatně uvažovat. To je nutné k fázovému procesu jeho individuálního odstupování od skupiny, zvláště ve vyrovnávací fázi, kde se začíná otevírat cesta k syntéze. Viz např. HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. s. 216 - 217.

⁴⁸ Zpětné nárazy v pojetí diplomové práce S. Hassan pojmenovává jako „kultickou psychickou zátěž.“ HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. s. 223, s. 227.

života nenalezne nástroje k překročení těchto zpětných nárazů situací a ideí, je stále pod vlivem sekty statusu řekli bychom „sektář-napůl cesty ven“. A Jeden nepatrný imperativ poradce může být klíčový k tomu, aby se jedinec, tento „sektář napůl cesty“, vymanil z okruhu vlivů agresivní sekty, protože sám v sobě uchopil dosud nenalezitelný nástroj.

Každý člověk je jiný, každý tedy může vnímat stejnou situaci zpětných nárazů nauk hnutí modulačně, jednak podle prostředí v němž vyrůstal, jednak podle jeho aktuální, přesto vzhledem k budoucí operaci potenciální, schopností se bránit vlivům nauky hnutí. Ve všem záleží na úrovni vědomí jedince. Z pohledu hnutí, na někoho může proces přesvědčování působit hladce, jinde hůře, jinde jedinec může záměr hnutí nahlédnout již v jejích samotných počátcích a ihned odstoupit. Toto jsou pouze příklady, jaký může mít případný proces náboru hnutí vliv vůči jedinci jako hledajícímu.

2.5 Mezikontaktní stupně komunikace

Mohli bychom též říci, schopnost hnutí otevřít se při misi diskuzi. Rozvrhněme tři stupně způsobilosti misionářů k dialogu. Projevy stoupců hnutí v chování a reakci na okolní podněty jsou obecně analogické k chování stoupců hnutí po celém světě, neboť dílčí společenství NSSJ, CJKSPD, Baháí Víry, v nichž jsem přebýval, obecně (nepočítáme s kulturními a mravními souvislostmi té které provincie, v níž obec hnutí působí) odráží způsob života právě celého rozsahu uvažování hnutí.

1) *První mezikontaktní stupeň* – diskuze je schopna rozvinout se i mimo rámec misijní aktivity, tedy že členové tohoto hnutí jsou ochotni se s hledajícími, či vůbec se stoupci odlišných hnutí, stýkat na jakékoliv vztahové úrovni. Tj. jsou ochotni diskutovat o čemkoliv, co se týče jejich víry či víry jiných společenství a nahlížet tak jakousi syntézu či pokrok vlastního individuálního náhledu na skutečnost. Nejsou to jen kamarádi libovolné víry, ale i běžného života.⁴⁹ Sem bychom zařadili s jistým omezením její synteticky učení stoupence Baháí víry, i stoupence Církve Ježíše Krista, ti už jsou ovšem na hranici.

2) *Druhý mezikontaktní stupeň* – diskuze je, zdá se, schopna vystoupit ještě mimo meze rámce misijní aktivity, avšak dochází k solidární odmítavosti větší diskuze o jiných vírách či jiných společenstvích. Zájem je směřován spíše na „naše náboženství“

⁴⁹ Příklad: „Uznáváme i jiné.“

než „vaše náboženství“. Nejde předně o naukový aspekt, že by hledající musel přijmout výklad víry misionářů, ale jaksí na základě této víry, jako nástroje sociality, se předpokládá, že hledající musí být zařazen do jejich společenství. Tj. kamarádství se může řídit podle toho, zda člověk je či není členem hnutí a na primárně nepodmíněné věrouce. Sem bychom mohli zařadit též stoupence Církve Ježíše Krista.⁵⁰

3) Třetí mezikontaktní stupeň – diskuze pouze v rámci misijní aktivity. Problematika věcí náboženství jiných „nás zajímá“ co do faktu, který „můžeme hodnotit z vlastního stanoviska“. Členové hnutí zde přicházejí s jasným poselstvím a ochota k debatě nad jinou vírou či jiným náboženstvím je do té míry, do jaké se jím samým zabývají. Může docházet k nepružným polemikám, k trvalému ukončení diskuze, dokonce i k přerušení kamarádského vztahu z důvodu polemiky. Misijní strana akceptuje i jiné názory, avšak vždy je směřuje podle svého pohledu. Kamarádství stojí primárně na podmínce věrouky⁵¹. Sem bychom zařadili stoupence Náboženské Společnosti svědkové Jehovovi i s jistým nadhledem stoupence Církve Ježíše Krista.

Svědkové i mormoni se blíží misionářům, jejichž úkol je pouze misionovat, nikoliv se bavit o jiných náboženstvích. Jsou to kamarádi spíše ve víře, mezi svými souvěrci, než v běžném životě. Svědkové chtějí před armageddonem urychleně co nejvíce lidí přivést ke spáse, protože svět je pln zla a mormoni zdá se vedou loveckou sezonu, protože být Mormon je něco zcela pozhnaného, protože to co mají oni, nikdo na světě nemá, Knihu Mormonovu. Zdá se též, že těmto dvěma hnutím jde více o nábor členů metodou neskrývané exkluzivity, kdežto baháismus, nikoliv jeho členové, v tomto poněkud šidí. Praví, že je zde pro všechny, avšak nakonec se dovídáme, že jeho exkluzivita stojí někde výše, za, a nevyřčeně.⁵² V diskuzi o jiných náboženstvích se proto stoupenci baháismu od mormonů a svědků Jehovových výrazně liší.

Uvažujme zcela obecně, abychom si utvořili obraz o tom, jak jednotlivá hnutí nastavují laťku exkluzivity. Schéma mezikontaktních stupňů se tedy v jednotlivých případech stoupenců odlišuje a vidíme, že CJSKSPD prochází všemi stupni. Nejlepší však je, zdá se, druhý, tedy mediální stupeň, ani ne tvrdý, ani ne naoko pružný, ovšem dosahuje i obou dalších stupňů. NSSJ je, podle české zkušenosti, zřejmě nejvíce polemická společnost. Nauka je hodně tvrdá, dá se říci, že tento přístup je

⁵⁰ Příklad: „Ozvěte se, až budete pokřtěni.“

⁵¹ Příklad: „ALE Písmo to říká jasně!“

⁵² HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. s. 142.

protestantismus dotažený do vzpurné radikality. A Bahá'í Véra co do otevřené komunikace je na tom ze zmíněných hnutí zcela nejlépe. Avšak nediskutabilní zákeřnost stojí někde jinde, než v komunikaci na čistě „fyzické“ úrovni. Oproti Bahá'í Věře jsou metody komunikace NSSJ i CJKSPD lépe odhalitelné, svoji diskreditaci nezakrývají. Stoupenci všech tří hnutí si aspekt zákeřnosti však uvědomovat nemusí⁵³, a to z důvodu, nakolik jsou vázáni k nálepce své „firmy“. Mezikontaktní stupně komunikace hnutí skrze stoupence (člena) hnutí s hledajícím se řídí naukou hnutí, do jaké míry je toto imperativně zainteresované vůči hledajícímu a jakou měrou působí na loajalitu stoupence (člena) hnutí.

⁵³ Logicky si snad ani vzhledem k jejich setrvávání v dané náboženské skupině neuvědomují. Můžeme v tomto kontextu poněkud pohoršeně říci, že jejich víra jim zastírá skutečnou povahu předkládané nauky hnutí, v němž setrvávají. K promýšlení nauky je zde totiž pouze vedení hnutí, horní princip nikoliv například nějaká fakulta, kde by každý mohl vyjádřit svůj postoj a nauku tak formulovat zdola, podle potřeby doby. Tento horní princip se ve zkoumaných hnutích absolutizuje.

3) TEORIE PSYCHOLOGISMU

3.1 Funkční vztahy psychologismu

V tomto oddíle stanovuji vlastní nárys teorie, jež vykazuje, podle dosavadních zkušeností s prostředím hnutí, celostní rozměr komunikačních cest mezi aktivními složkami hnutí a vychází z třetí fáze poznávání, fáze obranné. Vzniká tedy v zájmu zpětné reflexe jedince, který prošel všemi třemi fázemi poznávání.

Aby ovšem tato analýza byla uskutečnitelná, je zapotřebí stanovit dvě nutná kritéria:

1) Podmínky, tj. za jakých okolností je člověk schopen vstupovat do třetí fáze poznávání. Je nutná způsobilost jedince a jeho vůle překročit hranice z fáze kontemplační do fáze vyrovnávací (pomocí „drába“), v níž za působení posledních vlivů fáze kontemplační přechází jedinec do operací mentálně nebezpečných, jelikož se jedná o aplikaci opačného extrému vůči předchozí fázi – člověk dochází do stavu rozporů, vnímá jakýsi trpělivý stav, neboť se začíná odpoutávat od vlivu nauky hnutí.

2) Hermeneutické pravidlo, tj. že proti nauce náboženské skupiny nelze argumentovat sociologickými aspekty. Vstupní základy analýzy musí být pro její cíl jednoznačné.

Mohli bychom se ptát, proč ke sledování zákonitosti funkčních vztahů mezi složkami hnutí nestačí náš problém vymezovat pouze pojmem „psychismus“, „oduševnělost“ praxe nových náboženských hnutí? Pojem psychismus, podmíněný řeckým termínem **psyché**⁵⁴ (duše), jako takový je nám však nedostatečný, neboť nedefinuje mezi funkčními vztahy jednotlivých prvků náboženských hnutí řád, pouze jejich oduševnělost ve vzájemném kontaktu. Tyto prvky jsou čtyři (vedení hnutí, medium hnutí, hledající, projekční analogie), v rozšířeném pojetí pět (k těmto čtyřem přistupuje ještě Égregor hnutí) a komunikační vazby mezi nimi jsou jednosměrné. Vedení hnutí působí na medium hnutí a medium hnutí působí na hledajícího. Hledající je svým statutem potenciálně schopen ovlivňovat v rámci osobního setkávání nezávisle na komunikačních kanálech hnutí pouze medium hnutí, vedení hnutí již samozřejmě ovlivňovat nemůže. Projekční analogii a égregor hnutí podrobněji rozebereme dále - tyto dva termíny spolu úzce souvisejí.

⁵⁴ Srov. HORYNA, B., a kol. *Filosofický slovník*, 2. opravené a rozšířené vydání, Olomouc: Olomouc, 1999, ISBN 80-7182-064-4. s. 96.

Z důvodu vzájemného ovlivňování něčím, co stojí, zahrnuje všechny vazby jednotlivých složek hnutí a řídí je, je přidán řecký termín **logos**⁵⁵ (rozum, rozumnost, slovo, řeč, řád).

Vědecký problém, zda za „řád“ (to, co uvádí ve stálou vazbu a udržuje při životě) ontologické struktury považovat logos, či psyché, tato práce neřeší. Pouze poukazuje na oddělenost těchto dvou termínů a vzájemně je slučuje, podle jejich výše zmíněného významu dohromady, čímž se i vyhýbá možnému problému, jakým způsobem pojmenovávat in-formaci⁵⁶ – zdali jako psyché projeveného či jako logos projeveného, na níž obecně fungují systémy bytí.

Jestliže zkoumáme vztahy mezi vedením hnutí, mediem hnutí a ideemi hnutí, kteréžto idee prakticky stváří vedení hnutí, zjišťujeme, že dohromady tyto vztahy vyjadřují nějaké individuum, orgán celého hnutí a jeho funkční celek. Slovo dochází své podstaty skrze vztahy mezi těmito složkami, rovinami směrem od shora, čili od vedení hnutí, skrze medium hnutí k hledajícímu. Slovo je jednak komunikačním obsahem mezi těmito složkami psychologismu a jednak co do významu „rozumu“, nelidského „mozku“ hnutí, zanáší veškeré idee vedením hnutí vytvořeným někam výše, do égregora hnutí. Tudíž vedení hnutí podléhá těmto idejím, jejichž nositelem je égregor hnutí. Égregor hnutí, čili nositel ideí, lépe řečeno nositel veškerých emočních stavů, myšlenek, tradice nauky hnutí a dalších projevů vázaných na tyto idee, zpětně díky této nasycenosti vyživuje všechny stoupence daného hnutí, dokonce jako nevědomý (stoupenci hnutí nereflektovaný) komunikační působe skrze misionáře, medium hnutí, co by operatéry slova, má dosah i k samotné mysli hledajícího. Jeho existence je díky těmto idejím, které se i díky aktuálnímu vztahu media hnutí a hledajícího stahují dolů, projekčně analogická, prvotně, jakože právě tímto stahováním se idee hnutí odkrývají a díky tomu mohou být i potenciálně napadeny (například ze strany samotného hledajícího). Projekční analogie, druhotně, je tedy jakýsi prostředník, nástroj, který hledajícímu umožňuje vstup na pláň égregora hnutí, umožňuje mu především nahlížet idee a jejich záměry. To, co hnutí koná zde ve světě, se zanáší do tohoto égregora, a to, co tento égregor obsahuje, se projektuje veškerou činností hnutí. Tudíž, pokud se hledající vyskytuje v přítomnosti misionářů, kteří předávají nauku své víry, evokují samozřejmě idee hnutí, které svou duševněnou podstatou nemohou být pochopitelně ani

⁵⁵ Tamtéž s. 246.

⁵⁶ Srov. rozbor významu termínu psyché v: NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., v Akademii vyd. 1. Praha : Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7. s. 256 -257.

členy vedení hnutí. Jsou něčím více a égregor hnutí, jako jejich nositel, podniká skrze medium hnutí tlaky na mysl hledajícího, nakolik tento je schopen se vlivu nauky mentálně bránit⁵⁷. To, co égregor hnutí obsahuje, se projektuje v činech všech stoupců hnutí a nejen jimi, dokonce i pomocí architektury, literatury apod., a proto tento způsob projekce je analogický. To, co je dole je jako to, co je nahoře, a to, co je nahoře, je jako to co je dole.⁵⁸ Díky projektovaným činům dvou složek psychologismu, toho, co vedení hnutí vymýšlí a toho, co mediu hnutí uvádí do chodu, může hledající skrze tuto projekci činů, jež se svou exemplifikací analogicky vztahují k neviditelným ideím hnutí, nahlížet záměry hnutí.

Komunikační vazby jakožto „psychologismus“ hnutí, takto pojmenovává ovšem pouze analyzátor, nikoliv medium či vedení hnutí. Ty se řídí sice zásadami psychologismu, ale nijak ho nereflektují. Nemají důvod ho nějakým způsobem analyzovat, protože jsou právě – stoupcenci hnutí. Psychologismus, životnost mediální podoby hnutí je pouze ve vztahu k hledajícímu jakožto čtenáři či posluchači, který z této „vizuálně-materiální“ reprezentace extrahuje podstatu poselství podle vlastního mentálního nástroje chápání. Oduševnělé vazby se tudíž na základě pozorování odráží v mysli hledajícího v přímé souvislosti nahlíženého s nahlízejícím, nikoliv přímo v této literární či vizuální podobě, které pouze pasivně reprezentují, a nijak ze své vlastní podstaty bytí nekonají.

Oduševnělost vztahu (vztahů) mezi jednotlivými složkami hnutí zkoumá psychologismus, neboť sám tento psychologismus, oduševnělost vztahu (vztahů), je nutným východiskem, produktem náboženské praxe. Vykládá a ověřuje kruhově sám sebe. Teorie psychologismu stojí na základě empirického pozorování a je opodstatnitelná, neboť samo náboženské hnutí tyto vazby vyjevuje, projektuje směrem ven, což navíc potvrzuje součást teorie psychologismu, projekční analogii.

⁵⁷ Na veřejnosti panuje známé rčení: „*Nasadil mi brouka do hlavy*“. To je důkaz, že égregor je skutečně působce, neboť skrze operaci slova misionáři či obecně náboráři vysílají toto slovo do mysli hledajícího. V této mysli také podle okolností vnímavosti hledajícího slovo na danou ideu vázané, zakořeňuje.

⁵⁸ Toto tvrzení je možné porovnat se smaragdovou deskou, avšak primárně její nástroj není v této práci popisován. Ačkoliv její text v některých částech s diplomovou prací souvisí, vycházíme ze zkušeností autora, které šly paralelně vedle textu smaragdové desky a vztahy mezi ideemi a projeveným jsou v této práci koncipovány jaksí nížeji, nežli se vyjadřuje smaragdová deska, a to, že idee hnutí nejsou věčné, ale naopak vedením tohoto hnutí stvořené. Jsou tedy nestálé a nevěčné, protože končí tam, kam sahá až působnost jejich významu. Jedná o analýzu mikrokosmu hnutí, kde tento mikrokosmos hnutí je sám makrokosmem hnutí: např: pokud idea mormonského boha popisuje ryze tělesného boha, její obsah nemůže ze sebe vydat něco víc, než co sama vyjadřuje. Vyjadřuje tělesnost čili rozpadnutelnost a nikoliv věčnost a neměnnost. Viz. kapitola 4). Obsah smaragdové desky je možný vysledovat v díle: NAKONEČNÝ, M. *Smaragdová deska Herma Trismegista*. 1. vyd. Praha : Vodnář, 1994 . ISBN 80-85255-48-0. s. 33-36, s. 48-49.

Výstupní projev pojmu „psychologismu“ je tedy **oduševnělost vztahů**. Psychologismus vymezuje vztah mezi původcem myšlenky a účinku zamýšleného cíle. Celý pojem psycho-logismus není vymezen psychologicky, nýbrž filosoficky, ovšem popisuje duševní pochody, které se odehrávají ve spektru náboženské internity. Ačkoliv je tedy pojem psychologismu vymezen filosoficky, samotnou analýzu praxe vnímá v rámci psychologie náboženství, jakým způsobem pomocí oduševnělých vztahů získává to které náboženské hnutí své postavení na viditelné pláni tohoto světa a jak skrze nauku manipuluje s hledajícím.

V užším smyslu psychologismus sleduje oduševnělost, **životnost** (psyché) **slova** (logos), jehož operatér vysílá k určenému cíli, coby objektu manipulace. Svým působením toto slovo vyjadřuje vztah mezi manipulátorem a hledajícím, který, nakolik je schopen odolávat tlaku égregora prostředí daného hnutí, podle svých emočních proporcí toto slovo přijímá a zpracovává. Doplňme, že sám operatér slova je ve skutečnosti pouze prostředníkem nastrčeným vedením hnutí a pod vlivem nauky své náboženské společnosti, k níž se hlásí.

V širším smyslu psychologismus sleduje jak se duše, **život** (psyché) **hnutí** (kolektivní logos) projevuje v jeho vlastním celistvém okruhu působení směrem od égregora hnutí, přes vedení hnutí skrze medium hnutí směrem ven, k veřejnosti, čili zúženě k hledajícímu. Égregor hnutí, který je nositelem všech projevů hnutí, předpokládá vědomý záměr vedení hnutí. Ten se uplatňuje skrze medium hnutí vůči veřejnosti, čili zúženě vůči hledajícímu. Záměr hnutí je spojnicí mezi vedením hnutí a égregorem hnutí, který tento záměr v podobě idee obsahuje. Záměr je v tomto smyslu prakticky oboustranně ztotožnitelný, neboť vedení hnutí usiluje o vytvoření nějaké idee, která má za úkol se vyhraňovat proti ideím jiným, a naopak tento záměr stvořený vedením hnutí je pro samé toto vedení imperativní a podléhá mu. Tuto idej jako k veřejnosti odesílaný záměr hnutí odhaluje projekční analogie, která se ve své druhotné podobě stává nástrojem výzkumníka (hledajícího).

Výzkumník nástrojem psychologismu sleduje, jak hnutí celkově ve vztahu mezi hledajícím a vlastními misionujícími reprezentanty vykládá samo sebe, a nakolik v tomto uzavřeném vztahu je možné odhalovat vědomý záměr vedení hnutí, který je nám samozřejmě ukryt. Zopakujeme hlavní axiomy, abychom uchopili následující část výkladu:

Psychologismus – složený z pojmů „psyché“ (duše) a „logos“ (rozum). Spojením těchto dvou slov vzniká termín „psychologismus“ (oduševnělost vztahu). Psychologismus hnutí je oživující, oduševnělý princip hnutí, procházející všemi složkami hnutí skrze vzájemnou vazební strukturu složek hnutí, udržovaných chtěným řádem vedení hnutí. Psychologismus jako metoda se stává současně nástrojem výzkumníka, jak tyto vazby, komunikační cesty mezi jednotlivými složkami hnutí nahlížet a jak je vykládat.

Pět složek (členů, prvků) psychologismu hnutí⁵⁹ – égregor hnutí, projekční analogie, vedení hnutí, medium hnutí, hledající.

Pokročme dále, k výkladu jednotlivých složek psychologismu. Abychom lépe nahlédli procesuální režim teorie psychologismu, můžeme si dopomoci obrázkem v příloze.⁶⁰ Celý náčrt vyjadřuje psychologismus hnutí, tedy životní složku (psyché) hnutí, tak jak se projevuje ve vzájemných vztazích mezi členy psychologismu.

Vedení hnutí svým rozhodováním řídí, a tím pádem určuje činnost media hnutí (literární, vizuální podobu idejí hnutí, misionáře), které působením směrem k hledajícímu reprezentuje ideje vedení hnutí. Cesta A1 je pouze jednosměrná, neboť misionář nemůže nijak ovlivnit myšlení vedení hnutí, leda že by se sám stal členem tohoto vedení. Vedení hnutí aktivně skrze medium útočí na hledajícího a hledající se může bránit leda tak nahlížením idejí vedení hnutí skrze projekční analogii (cesta A1, A2, B2, C2).

Medium hnutí, pro veškeré modulace tohoto pojmu v rámci teorie psychologismu použijeme, tak jako výše, termín v jednotném čísle - „medium“. Je středním členem psychologismu. Tvoří primární část výkladu skutečnosti. Je prakticky trpné a rozehrává děj, jehož aktéři stojí nad ním (vedení hnutí), i pod ním (hledající). Cesta vztahu mezi mediem a hledajícím je obousměrná (B2, C1). Misionáři skrze poselství hledajícího ovlivňují natolik, nakolik je hledající schopen přijímat toto poselství (předkládané informace obecně), a nakolik má sám vybudovávánu hradbu vůči ideologiím vnějšího vlivu. Pokud má hledající vybudovávánu mentální hradbu a je schopen vysílané informace

⁵⁹ S. Hassan poukazuje pouze na tři základní oblasti analýzy hnutí: *vedení, nauka, členství*. Oproti této práci, analýze nauk přisuzuje malý význam, protože vychází z práva o svobodě vyznání. HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*.s. 139.

⁶⁰ Příloha č. I.

od misionářů patřičně filtrovat a je dále schopen v sobě probudit vůli k ofenzivnímu tahu tak, je také schopen uchopit běh misie ve svůj prospěch a nástroje misionářů obracet proti nim samotným, proto také cesta nevede pouze od media k hledajícímu (B2), ale od hledajícího k mediu (C1), k misionáři a to pouze k misionáři, jelikož hledající už nemůže nijak svým působením ovlivnit literární či vizuální podobu tohoto středního členu psychologismu.

Medium jako reprezentant hnutí může mít podobu: písemnou⁶¹, orální a vizuální (časopisy, knihy, video záznamy, internet apod.), lidskou (stoupenci hnutí, misionáři), architektonickou (stavby). V tomto případě se stává (B1) projekční analogií, tedy exemplifikuje to, co je zaneseno v égregoru hnutí (D) jako idee hnutí.

Medium můžeme dělit i podle funkce: funkce naukové a ideologické reprezentativní, externí (např: prezenze hnutí na internetu či pochodující misionáři s Knihou Mormonovou v ruce), funkce naukové a ideologické prohlubující, interní (tištěné texty pro nedělní školu, obecně texty pro uzavřenou společnost hnutí).

Medium hnutí ve všech formách prezenze nabízí tři možnosti. 1) Medium nám odhaluje korespondenci předložených fakt s myšlením vedení hnutí přímo (předkládaná nauka nezakrývá pravý záměr, není k tomu potřeba dalších zdrojů), 2) Vedení hnutí se snaží překrýt reálný záměr svého jednání (předkládaná nauka zakrývá pravý záměr). 3) Ne zcela zveřejněná pravda záměru vedení hnutí. Zveřejňování vybraných dat a prostě nezveřejňování dat potřebných k pochopení celé skutečnosti (předkládaná nauka je svým polovičním obsahem dostačující k víře stoupců. Dílčí část nauky přichází s pokročilejším zasvěcením a věrohodností stoupence).

Hledající, příchozí jedinec, který je ovlivňován mediem hnutí, sám však ze své pozice může do jisté míry ovlivňovat medium (C1), jakožto misionáře. Ostatní vazby psychologismu hnutí jsou mu pečlivě uzavřeny. Může ovšem nahlížet (C2) exemplifikované idee hnutí a pomocí projekční analogie může analyzovat jejich dosah a záměr, neboť tyto exemplifikované idee, jak již řečeno, odráží myšlení hnutí.

Projekční analogie stojí vně vlastního okruhu všech tří zmíněných členů psychologismu, ale je součástí vztahů psychologismu a svou podstatou rovna střednímu členu psychologismu, neboť totálně reprezentuje všechny ideje hnutí projevené v tomto

⁶¹ Příloha č. II

světě. Stojí o řád výše, nežli všechny tři členy psychologismu. I vedení hnutí je na těchto idejích závislé, aby byla zachována identita daného náboženství. Vztah je analogický, protože ideje, byť je ve skutečnosti nemůžeme uchopit, jsou přímoúměrné své vlastní reálné exemplifikaci v podobě architektury, umění, orálního, literního i vizuálního apod. poselství. Projekční analogie prakticky vyjadřuje formy hnutí.

Prostor projekční analogie je závislý na příkazech vedení hnutí, které vlastní náboženské ideje, s nimiž manipuluje a které podle potřeby v podobě výše pospaných reálných exemplifikací zanáší (A2) jako projekci vlastního náboženství. Vedení hnutí je tedy aktivním členem psychologismu v systému projekční analogie. Zato medium je členem pasivním, nemůže projevené ideje náboženství měnit podle vlastní vůle ani do nich zanášet svá individuální stanoviska (to platí nejen o živočišné složce středního členu psychologismu - misionářích i orálnímu způsobu předávání informace, ale i o neživé složce středního členu psychologismu, literní i vizuální podobě - která už sama ze sebe nemůže konat nic, neboť není živá, ale pouze materiální). Proto je mu tato projekce jako manipulativní prostor uzavřen, zato však je mu zdrojem jeho náboženských idejí, které může bez problémů nahlížet zvenčí (B1).

Hledajícímu je manipulativní prostor projekční analogie též uzavřen, zato však může tak jako misionář tento prostor idejí nahlížet (C2) a usuzovat tak na záměr hnutí, poněvadž exemplifikované podoby idejí odhalují záměr hnutí (například v rámci architektury: Kříž na špici kupole svatopetrského chrámu, anděl Moroni na špici věže chrámu v Salt Lake, socha ozbrojené Svobody⁶² s mečem v ruce pravé a štítem ruce levé jako symbol války proti tyranii při malbě Washingtonovy apotheozy apod).

Tento **vzájemný vztah** mezi exemplifikovanými idejemi hnutí ve světě a ideemi hnutí zanesenými v égregoru hnutí čili mezi analogickou projekcí religiozního mikrokosmu hnutí, bychom mohli nazvat projekční analogií **vertikální**. Je to vztah idejí k interním souvislostem hnutí, vnitřku hnutí.

Hledající, či též výzkumník, odhaluje skrze exemplifikované, skrze to, co hnutí na tomto světě projektuje, idee hnutí. Tyto idee, exemplifikované v realitě, může srovnávat s projekcí idejí jiné náboženské skupiny. Pokud se jedná o náboženskou skupinu, vůči níž se zkoumané náboženství vyhraňuje či usiluje o její diskreditaci, projekční analogie v tomto smyslu odhaluje záměr vedení zkoumaného (nikoliv srovnávaného) hnutí. Hnutí mimo rámec vlastní celistvé působnosti psychologismu výzkumníkovi odhaluje

svoji pozici ve vztahu k jinému náboženskému proudu. A v tomto vztahu, který může být jakkoliv dobře skryt a tvářit se pozitivně, rozpoznáme pozice ideí těchto hnutí vůči ideím jiným. Tím se varujeme spekulativní úvahy v teorii konspirace.

Aby byl proces projekční analogie směrodatný a nedocházelo k nefunkčním závěrům výzkumníka, je třeba se řídit těmito zásadami: 1) Uchopit ideí zkoumaného náboženského proudu⁶³ nějaké náboženské báze⁶⁴ a projít její obsah. Naproti tomu uchopit ideí odlišného náboženského proudu⁶⁵ stejné náboženské báze⁶⁶, ideí srovnávaného náboženského proudu, a projít její obsah. Obě formy náboženských ideí postavit proti sobě a analogickým obratem tyto protivy jaksi dialekticky vzájemně překrýt. To je analogická projekce. Pokud nám analogie vyjevila rozdíly mezi těmito ideemi, vykazala nám také nutnou dualitu mezi těmito ideemi, a tudíž i jejich neslučitelnost. Pokud zkoumaný náboženský proud s premisou **protivy**⁶⁷ na bázi analogické projekce k ideí srovnávaného náboženského proudu vykazuje **neschopnost** pojmout ideu opačné protivy, je synteticky **neslučitelný** s tímto srovnávaným náboženským proudem, a prokazatelně strana zkoumaného náboženského proudu podle míry této vzájemné neslučitelnosti tento srovnávaný náboženský proud **diskredituje**, a to dle té skutečnosti, že srovnáváme na základě stejné náboženské báze.⁶⁸ Z této iniciační analýzy usuzujeme na záměr zkoumaného (nikoliv srovnávaného) hnutí. 2) Podmínkou srovnávání je srovnávat projekce stejného řádu čili jde o výběr navzájem relevantních forem, exemplifikovaných ideí náboženských proudů ve vzájemné protivě.

Toto **vzájemné srovnávání** ideí náboženských proudů čili analogickou projekci religiozního makrokosmu, bychom mohli nazvat projekční analogií **horizontální**. Tyto zásady si můžeme uvést na následujících příkladech. Je to vztah ideí k externím souvislostem hnutí, vnějšku hnutí.

⁶² Socha v angl. „Statue of Freedom“, kterou lze spatřit na vrcholu kupole washingtonského Kapitolu je symbolicky odlišná od sochy svobody v angl. „Statue of Liberty“ na Liberty Island.

⁶³ Například CJKSPD.

⁶⁴ Například křesťanství. Může být i politického proudu. Projekční analogie není obsahově vázána, tedy je obecným komparačním nástrojem s cílem vyjevit postavení protiv a záměr protivy zkoumané.

⁶⁵ Například římskokatolictví.

⁶⁶ Například též křesťanství.

⁶⁷ Protiva daného náboženství je vzhledem ke srovnávanému náboženskému proudu protikladem, opačným extrémem.

⁶⁸ Jinak by tomu mohlo být u vzájemného postavení projekcí ideí křesťanských a islámských, islámských a buddhistických či křesťanských a buddhistických. Zde je posun o nestejnou náboženskou bázi, kterýžto výzkum již není předmětem diplomové práce.

Příklad 1: symbol - symbol. Nelze: symbol – stoupenec⁶⁹. Srovnáváním vzájemně relevantních ideí, z nichž každá na své straně váže se na ideu náboženského proudu dílčí kategorizovaně, můžeme sestavovat i žebříček těchto vzájemně srovnávaných ideí od ideje nejvyšší, po ideu nejnižší. Například: Pojem boha (z masa a kostí) X pojem boha (nepoznatelný), symbol božství (trojice s ontologicky oddělenými osobami) X symbol božství (trojice v kruzích), symbol proudu (kříž) X symbol proudu (Moroni)...

Příklad 2: svatopetrský chrám instituuje na vrcholu své kupole kříž X mormonský chrám v Salt Lake City instituuje na vrcholu své špičaté věže anděla. V tom je protiklad obou projekcí, tedy jistý rozpor, který je třeba analyzovat dále... obě náboženské skupiny mají myšlenku a tu vyjadřují navenek, tedy kříž u katolické církve znamená symbolicky spásu skrze Krista, Kristův kříž - jako cesta k pravdě X spása u mormonů je symbolicky skrze Moroniho, tedy toho, který předal Knihu Mormonovu, spása je tedy skrze knihu Mormonovu - jako cesta k pravdě. Svatý otec je "papež" X prorok Monson je (na základě určení zkoumaného a srovnávaného) "vzdoropapež" atd...

Příklad 3: Vzájemné porovnávání ideí náboženských a politických. Pokud střecha svatopetrského chrámu zeje od východu až na západ delším břevnem kříže, od severu k jihu kratším břevnem kříže, jeli jeho interiér vyzdoben obrazy křesťanskými, přitahuje síly a ideje mocností s křesťanstvím korespondující. Tedy v rámci katolicity domáhá se Boha Nejvyššího. Pokud ovšem kupole washingtonského Kapitolu hostí na své vrcholu sochu Svobody a v interiéru je vyzdobena apotheozou, zbožštěním samotného revolucionáře, v jehož blízkosti do kruhu jsou rozesety malby pohanských, starořímských čili antikristovských božstev, jež jakoby v protikladu ke klíčům Petrovým, předávají klíče svých mocností, (marine, agriculture, war...) mezi nimiž socha Svobody (Freedom) s mečem a štítem v ruce jímá se být rozpustilého až drzého charakteru, potírající nepřátele.⁷⁰ Socha a malba Kapitolu přitahují síly a ideje s nimi korespondující. Ptáme se, jaká je pak ve srovnání projekce těchto dvou protikladných idejí? Magisterium (vedení církve) ve jménu kříže (media) X Washingtonská skupina

⁶⁹ Řadový stoupenec též může sice být symbolem náboženské skupiny, ovšem pak není stoupenecem a už vůbec ne řadovým. Zde, v tomto nefunkčním případě je právě symbol náboženského proudu na straně jedné řadově výše, nežli stoupenec odlišného náboženského proudu na straně druhé. Proto vzájemně analogicky nefunkční projekce. Je třeba srovnávat projekce stejného řádu, v projekční analogii jde o srovnávání vzájemně relevantních forem věcí.

⁷⁰ ARCHITECT OF THE CAPITOL [online]. *Capitol campus, Art, The Apotheosis of Washington, War*. Dostupné na WWW: <<http://www.aoc.gov/cc/art/freedom.cfm>>.

(vedení vlády) ve jménu múzy spravedlnosti jako světové policie (medium).⁷¹ Pokud idee není mrtvá, ale je živá, od koho pochází její síla, s níž koresponduje? Je jím člověk. Člověk, který se idee chopil, tedy rozhodl se pro ni, je jeho vůdcem i zjevovatelem. Avšak je zároveň ovlivňován tím, co tyto idee nese i, kdo tyto idee prvně „pošeptal“.

Projekční analogie vykazuje, jak již bylo řečeno, všechny ideje hnutí obsažené v égregoru hnutí, projevené na tomto světě. Stává se tedy současně nástrojem hledajícího či výzkumníka a umožňuje mu nahlížet idee daného náboženského proudu. Tím je výzkumník jakýmsi pozorovatelem z povzdálí, aniž by o tom vedení jakkoliv vědělo. A na základě srovnávání odhaluje záměr vedení hnutí, čili dokáže odhadnout směr těchto ideí v pokračujícím čase.

Projekční analogie váže na sebe konkrétní korespondence idejí směrem k exemplifikovaným, uskutečněným projevům v realitě a opačně. Myšlenky, ať už jakékoliv, mají potřebu sdělovat se zde ve světě, pokud je ovšem člověk ochoten připustit je a pracovat s nimi. Lze sledovat dvojí, myšlenka, která žádá se projevit a člověk neumožní-li její sestup, přitahuje smrt. Naopak, pokud myšlenka žádá se projevit a člověk sváže se s tímto jakýmsi égregorálním „geniem“, jenž žádá se projevit, přitahuje život. Myšlenky jsou více než hmotný svět, neboť ho ovládají. Sám od sebe nemůže nabídnout více, než co sám je. Pokud by nabídl pouze hmotu bez duše, manipulativní neschopnost, je mrtvý. Bez oduševnělosti by nemohl ani existovat. Což prokazuje sám pojem psychologismus, jakožto funkční struktura systému, kterým prochází. Bez vztahu, vazeb, je systém pouhou neživou schránkou.

Hnutí, která v práci zkoumáme, vsází na jedinou, vždy účinnou kartu. Dějiny lze vykládat jen v současnosti, protože ti, kteří by podali přesný výklad určité situace, jsou už dávno mrtví. Z této metody pramení to věčné přelepování historie v NSSJ, nezdolné pokusy CJKSPD zvrhnout Římskokatolickou církev ve svůj vzdoropapežský prospěch, neodolatelně sladké přemazávání autentických tradic z úst Baháismu. Historiografická disciplína je u nich tabu. Myšlení se odehrává na bázi soudobého úsudku, který je samozřejmě bezohledně projektován na minulost. Například Baháisté opodstatňují příchod Bahulláha důkazem ze Zjevení svatého Jana. Dosazuje se tak, aby historické

⁷¹ V podstatě washingtonská architektura stojí projekčně v přímém protikladu ke křesťanství, tedy římskokatolickému křesťanství. Římský Kapitol, kříž, Kristus, obelisk na svatopetrském náměstí X washingtonský Capitol, socha Svobody (Freedom), starořímská božstva, washingtonský monument – obelisk... Je to evokace amerického sionismu s přídavkem amerického Říma.

souvislosti vyšly vždy podle požadavků a nauky. Proto se NSSJ, CJKSPD i Bahá'í děsí celých mocných tradic velkých proudů, jejichž hradby doposud zdá se neporušeně stojí. Musí je neustále napadat svými zdánlivě logickými komentáři ve Strážné věži, svými provokativními výstupy o znovuzřízené církvi i svými nadnárodními vyhláškami o jednotě a harmonii všech národů světa, aby vůbec ideologický odpor tradic ustály a udržely tak své pozice. Navenek se zdá, že tvrzení nových náboženských proudů mají dokonalé předpoklady tříštit na této zemi dál už tak roztržštěnou náboženskou společnost.

Projekční analogie je aplikační teorie, kde projekce typu 1 a projekce typu 2 dáváme do vzájemného vztahu a srovnáváme podle jejich vnitřní, vzájemně analogické, podstaty (aby se vůbec funkčně mohly srovnávat). Projekce v analogii vychází tedy z toho, jak se náboženské skupiny zachovaly (vyprofilovaly touto projekcí) vůči veřejnosti jako poznávacímu subjektu. Veškeré vyjadřování hnutí ať už v podobě literatury, nauky, architektury zvláště apod. na scéně tohoto světa, jsou projekcí, exemplifikovanými ideemi hnutí. Na závěr textu o projekční analogii zopakujme, že projekční analogie kontinuuje ve vztazích: 1) vertikální projekční analogie hnutí, 2) horizontální projekční analogie náboženských proudů, 3) nástroj výzkumníka pro analýzu vertikální projekční analogie hnutí i horizontální projekční analogie náboženských proudů.

Égregor⁷² **hnutí** (D) zahrnuje všechny ideje daného náboženského hnutí, pocity, myšlenky stoupenců hnutí. Je obecnou „stvořeninou“ všech stoupenců hnutí, je životní i, v tomto případě, mentální schránou vedení hnutí, středního členu psychologismu i veškerých dalších projekcí daného náboženství. Je vyživován všemi těmito aspekty a svým zpětným působením naopak všechny tyto aspekty, jež se k němu vztahují, vyživuje. Například: modlitba stoupence se primárně váže na égregor a až poté směřuje výše, pokud v sobě tento égregor obsahuje i odkaz na vyšší projev od sebe odlišený. V případě mormonismu lze pochybovat o tom, že se modlitby jeho stoupenců vztahují k mocnosti vyšší nežli je projekce jejich tělesného boha, neboť pojem tohoto tělesného boha, takto poznatelného a ukončeného, strukturou dělitelného jsoucna, je zdá se na

⁷² ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 199. Obecně všechna náboženství svými činy, vírou, emocemi, tradicemi a myšlenkami tvoří kolektivní sférickou databanku, která se činy stoupenců daného náboženského proudu pasivně nasycována, a která tyto projevy aktivně odráží zpětně, a posiluje tak stoupence dané náboženské společnosti. V hermetické praxi se tato kolektivní astrální stvořenina nazývá Égregor. Více v díle: NAKONEČNÝ, M. *Lexikon magie.* 2., rozšířené vydání. Praha: Ivo Železný, 1997. ISBN 80-237-2400-2. s.70.

stejně úrovni jako égregor hnutí. Čili, že sám bůh je tento stoupenec či lépe Josephem Smithem stvořený égregor, v pokračujícím čase vyživovaný myšlenkami a emocemi stoupenců.

Celý náčrt rozboru psychologismu hnutí je třeba nahlížet v prostoru a to vertikální (již nejde o projekční analogii) modulací v následujícím popisu ascendentě: Nejnižší postavené členy psychologismu jsou hledající (ve vztahu k hnutí), medium hnutí, vedení hnutí. Nad nimi se nesou reálně exemplifikované idee, které „níže“ zprostředkovává projekční analogie (jak nahoře, tak dole, jak dole tak nahoře). Idee a všechno projevené v realitě, projekční analogií pozorované, obsahuje „výše“ égregor hnutí, jež ten stojí nejvýše ze všech těchto členů.

3.2 Vztah a zvyk

Lidé by se mohli ptát: *Proč zůstávají ti Svědci Jehovovi a Mormoni pořád v těch sektách, i přesto, že vidí okolo sebe jiné náboženské skupiny a leckdy i lepší, než jsou ty jejich? Co je k tomu vede? Vždyť věci, tak jak je prezentují oni, jsou přeci nesmyslem!* Odpověď: *Zvyk a nevědomost primárně, vliv tradicionalizace a intenzivní výuka nauky hnutí sekundárně, sociokulturní spjatost s prostředím hnutí terciálně.*

Podle zkušeností třetího mezikontaktního stupně komunikace bude nejlepší uvést příklad s NSSJ i dále CJKSPD. Pokud několik let po sobě čteme *Strážnou Věž* a nejméně třikrát týdně, vesměs pravidelně vcházíme do Sálu Království, kde společně s ostatními členy, které známe jako své boty, čteme knihy a brožury vydávané Společností svědků Jehovových, začínáme jaksi zpasivňovat a nemáme potřebu hledat náboženské „pravdy“ někde jinde. To je důležité. Pokud se člověk sám neodhrabe mimo literaturu Společnosti a ve větším měřítku nezačne sám prozkoumávat „světské“⁷³ spisy zejména katolické, jeho život zůstane v kolejích, které paradoxně nevymezuje *Strážná Věž*, ale Bible. NSSJ praví, že vše, co člověk dělá, musí být požehnáno v Bibli a nic co dělá, nesmí být v rozporu s Biblí. Omezující je zde právě bez urážky Bible čili lépe řečeno obecně text, a doslovná (tedy modlářská) exegeze Písma určená vedením NSSJ. Myšlení stoupence nemůže být ani tvůrčí⁷⁴, protože se řídí jedině příkazy nebo zákazy vycházející z vytyčeného dosloveného výkladu. Jasný imperativ vedení hnutí NSSJ říká jednoznačně: všechno co nenajdeme v Písmu je blud. A tento jediný modus

⁷³ Literatura jiná, než od NSSJ.

výkladu Bible je právě to, co omezuje, protože nenabízí něco víc, než co sám je – literu čili fyzično. Za takovou tu jaksi „vyzírající jednoduchost“ svědků ve skutečnosti může rovina výkladu Bible imperativně podávaná vedením Společnosti Strážné Věže.⁷⁵ A tato jednoduchost se oráží i v jejich uvažování, neboť si na něj přivykli.

Jestliže jde o pocit bezpečné religiozity, kterou jsme načerpali ze Strážné Věže, nemáme „proč?“ bychom se věnovali obsahu představ jiných náboženských skupin – tedy, jsme nevědomí v tom, co se děje jinde. Zdali osoba vyrůstá v prostředí rodiny NSSJ a od předškolního věku se jí nabízí náboženská představa rodičů či jednoho rodiče, pak se jedná o intenzivní tradicionalizaci výuky nauky hnutí. Obě jdou ruku v ruce. Pakliže jedinec dochází do Sálu Království, setkává se s jinými věřícími při studiu knihy po bytech, cítí se dobře mezi svými.⁷⁶ A jestliže jde o pravidelné udržování či prohlubování jednoho náhledu ve všech možných zpasivnělých projevech nevědomosti, tradicionalizaci nauky hnutí a sociokulturního zázemí, jedná se v souboru o zvyk. Zvyk je nejenom primární, ale prochází všemi složkami skupiny napříč. Zvyk je tím, co zneschopňuje. Zvyk nekončí jen u studia nauky, ale dostává se i do praxe řadových svědků. Například postávání na ulicích nebo služba dům od domu jsou nepsané povinnosti, stávají se zvykem, návykem.

Zvyk asociací u svědků Jehovových je tedy nadmíru jasný. Pokud by měli přemýšlet nad trojicí, výklad a asociativní pochody přenechávají textům Písma. Odtud i snad též pramení to jejich jednodušší myšlení, tj, že se díky zpasivnělosti zříkají, coby členové NSSJ, odpovědnosti za vlastní teologické aktivity. Než aby se sami zamysleli, raději otevrou Bibli a přečtou si vybrané pasáže. Výstup k vlastnímu náhledu je tímto potlačován. A čím více se stává zvykem, že za ně mluví překlad Nového světa, tím více se stávají v kreaci pasivními, tím větší musí být míra jejich vůle k vyrovnávací fázi, pokud vůbec si vzhledem tomuto zvyku neuvědomí, že jejich existence na tomto světě je něco více, než doslovný výklad bible.

Zvyk působí nejen v sociokulturních aspektech hnutí, jak by se kdo měl chovat, ale především působí na bázi asociativních pochodů myšlení členů hnutí. Jestliže se například mormon naučí spojovat představy v rámci svého hnutí a pouze svého hnutí a informace o ostatních náboženských proudech mívá učební metodou středoškolského

⁷⁴ HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. s 143.

⁷⁵ Omezení tvůrčích schopností člověka, sebe sama, vlivem nauky hnutí NSSJ, jsem v jejich prostředí okusil na vlastní kůži.

⁷⁶ Této obětavé praxe svědků já si velmi cením, neboť je vzorem pro ty, kteří například birmování berou jako schůzi houbařů.

vzdělání, tedy ve smyslu *znám, ale nezabývám se tím*, je pro něho těžké pochopit, že by obraz trojice mohl vyzírat jinak, než pouhým zobrazením dvou postaviček a jednoho fleku nakreslených odděleně vedle sebe. Geometrická symbolika trojice v kruzích je pro mormony nepochopitelná a ihned se snaží argumentovat, že to tak podle Bible nemůže být, protože jsou navyklí na ten nejjednodušší výklad bible, totiž doslovný. Bůh má přeci tělo, duch tělo nemá! Jejich spojovací nástroj intelektu, operant, není naučen pojímat takovéto projekce. Pravda nauky CJKSPD je pravdou do té míry, nakolik se pohybuje sama v sobě a nakolik sama sebe vykládá. Ovšem tato pravda je zcela oddělená od reality, protože nauka není podporována reálnými fakty. Například velice dobře znají pojmy Elohim, Jehova, ale pojmy jako nefesh, ruach a nešama jsou pro ně tabu. Neznají, koukají. Ruach Elohim, doslova Duch božstva, jim také nic neříká. Docela paradoxní, pokud jejich církev učí o trojici v hebrejských pojmech, avšak výslovnost třetího pojmu této trojice - Ducha, misionáři neznají. Mohli bychom použít: *zvyk v církvi je mírou všech věcí, které v nauce jsou a mírou těch věcí, které v nauce nejsou*. Jinak řečeno, na ty věci, které jsou vlastní církvi CJKSPD, si mormon navyká a naopak ty věci, které nejsou součástí nauky CJKSPD si nenavyká studovat tak, aby mohlo dojít k vyrovnávací fázi či alespoň smysluplné falsifikaci nauk CJKPSD ze strany samotného stoupence hnutí. Ten sice nauku svého náboženského vyznání testuje, ověřuje, „falsifikuje“, však tak, aby mu všechno co zkoumá, vycházelo pro jeho víru v CJKSPD, neboť je takto i pro samotnou metodu případné falsifikace naučen. Navíc, hluboké a racionální testování nauky však nepřipadá v úvahu, protože o všech otázkách je doporučeno se modlit. Modlitba zde je směřována jako dětinská hra o to, či hračka má lepší tvar – zdali římskokatolická či mormonská. Tudíž jakákoliv analýza nauky je ze strany vedení CJKSPD vlastním členům jednoznačně odvrhována.

Ukončeme tezi, dokud nedojde k nějakému problému, do této doby zvyk setrvačně určuje podobu pravdy nauky v mysli stoupence, kterážto pravda se s rostoucím vlivem tohoto zvyku také prohlubuje.

Zvyk vychází z psychologismu čili oduševnělosti vztahu mezi jednotlivými substancemi organizační struktury hnutí (vedením a jeho mediem). Vztahy přivádí stoupence hnutí mezi soukolí teologie vedení hnutí a výkladu jeho vlastní praxe. Stoupenec, který v rámci svého náboženského přesvědčení koná, vykládá (se), uvádí teologii vedení hnutí vlivem vlastní osoby do reálného prostředí a při misii či rozhovoru reprezentuje ji lingvisticky. Praxe nemusí však být lingvistická. Může být projektovaná.

Stoupenec reprezentuje ideu, již zastává, a která "ho určuje, řídí". Zde oduševnělost vztahů mezi vedením hnutí a misionářem, rázem překračuje své vymezení dosavadních vztahů mezi vedením hnutí a mediem, a pokračuje výše, k ideu náboženské společnosti, již je stoupenec členem. Jde o obraz ideu společnosti, jenž je misionářem právě „ted“ dělán. Obraz/obrazy, neboli události, které se ve stoupenecově/misionářské konání opakují, se pro něho stávají zvykem. A zvyk je podmínkou pro stále věrnější upevňování jeho víry. Zvyk stoupenec/misionáře v konání pak následně dává této ideu jeho náboženské společnosti sílu, jak v její obecně psychologické rovině (ve vztahu vedení hnutí a media), tak i projekční rovině (uskutečnění ve světě). Její existenci posiluje zvykem a ona ho tak zpětně vřele obdarovává podvědomou vazbou k hnutí. Čím větší tedy návyk na ideu hnutí, čím větší opakovatelnost jejího projevu, tím intenzivnější hnízdění v daném hnutí a tím i menší pravděpodobnost odstoupení, pokud u stoupenec nenastane nějaký naukový, sociální šok nebo zklamání. V kontinuitě času se stoupeneci/misionáři tím více zabírají svou naukou a tím více jsou laděni ve zvyku a prakticky zabředávají v „neschopnosti vymanit se z celku nauky“.

Tento jakýsi zvyk hnízdění ovšem lze smířovat, a to obratem na zvyk falsifikovat vlastní náboženskou skupinu či studovat i jiná náboženská společenství tak, aby výstupem z jednoho extrému (zvyku hnízdění) směrem k extrému druhému (zvyku falsifikovat), bylo možné dosáhnout syntézy pohledu na realitu a nezůstávat u jediné „pravdy“ – za pomocí „dráby“, jenž musí být vně vlivu religiozního zvyku jeho náboženské skupiny. Díky těmto extrémním pólům syntéza worldview z nich vyplývající, právě touhu *po jediné pravdě, a to pravdě mé církve* poněkud eliminuje.

Jak můžeme v náčrtu i popisu teorie psychologismu vidět, rozpoznává se vztah mezi jednotlivými substancemi organizační struktury hnutí, tedy vztah mezi vedením hnutí – mediem, čili v tomto pojetí misionářem a dále přechází ve vztah media k hledajícímu. Tento vztah postupuje pouze směrem od shora, neboť misionář je aktivním nástrojem procesu vytyčeným vedením hnutí a svou církevní (členskou) disciplinaritou a misijní (profesní) disciplinaritou nijak neovlivňuje vlastní jádro misijního poselství. Hledající tyto vazby nepojímá explicitně odděleně, dokonce jednotlivé vrstvy mohou být libovolně zabarvené, poněvadž primární je naslouchat poselství misionářů. A vztah k nauce určuje návyk k nauce.⁷⁷

⁷⁷ ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 15.

4) CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ

4.1 „Poznejte pravdu!“

Popisují praxi misionářů z USA, s nimiž jsem měl tu zkušenost setkávat se na českobudějovické odbočce v Hroznové ulici.⁷⁸

Misionáři CJKSPD, co do své celosvětové, přesto však prezencí svého náboženství, pouze co do lokální misijní činnosti, svým chováním a lingvistickým vystupováním odráží strukturu mentality vedení hnutí a náborových nástrojů tímto vedením vytvořených. Jako primární medium Církve Ježíše Krista, předávají poselství Knihy Mormonovy. Égregor hnutí, které je všemi členy církve od jejího založení kontinuálně živeno, a které naopak všechny členy církve zpětně svým organickým působením živí, se vyznačuje dvěma vztahy. Je nutné je v analýze nauky hnutí rozlišovat.

První vztah vyjadřuje, že člen se pověřením církve staví do role profesního misionáře, tedy je vedením hnutí předurčen, aby předával nauku mormonské víry, v jejím jménu vyučoval a též v posledku i křtil. V práci sledujeme pouze tento aspekt, poněvadž v porovnání k níže uvedenému druhému vztahu, jedná se o skutečnou reprezentativní funkci misie.

Druhý vztah, tedy osobní vztah mezi členem hnutí a égregorem hnutí je samotné individuální chování člena církve. Není skutečnou reprezentativní funkcí misie, a proto pro analýzu není tento druhý vztah předmětem zájmu, neboť práce nevystihuje subjektivní pocity či názory jednotlivých členů, v nichž i sami členové se mohou co do určitých témat vztahu Církve Ježíše Krista a světa být minimálně rozcházet.

Hlavní kritérium, jež musíme v každém případě při analýze mormonské praxe držet je, že u misionářů zaznamenáváme nevědomou netoleranci vůči katolictví, v případě mormonského chápání netoleranci vůči Římskokatolictví (diskreditační přístup). Že existovali ve své všeobecnosti v prvních staletích i jiné „katolické“ církve a že dnes existují ve své katolicitě i jiné rity Kristovy církve, je pro ně neznámý pojem. A seznamovat je s faktem, že existují k římskému ritu i přidružené církve, je pro ně informace poněkud vedle. Misionáři říkají, že Církev po smrti apoštolů „odpadla“⁷⁹ od víry a kněžská pravomoc byla následovníkům apoštolů odňata zpět na nebesa. Zde se

⁷⁸ Největší účast misionářů ze státu Utah, dílčí poměry Florida, Nevada, California, Idaho, Arizona.

vnímání misionářů posouvá do synkterizující historické něco-jako-vědy CJKSPD, podle vzoru nauky směřují instituci Římskokatolické církve se všeobecnými obcemi vzniklými kolem středomoří. Nabídne-li se jim pohled, že Pavlovy listy byly listy určeny katolickým, čili všeobecným obcím, církvím pro všechny, a že církev římského ritu jako instituce v prvních třech staletích neexistovala, nevědí, o co v podstatě jde. Podle způsobu práce misie je zřejmé, že vedení Církve Ježíše Krista má zájem stanovit pouze pojmy, jež může bez problémů zpochybňovat extrémními rozdíly *my* (CJKSPD) – *oni* (Římskokatolická církev), a jež také může patřičně zneschopňovat tak, aby vcelku nauka CJKSPD zněla věrohodně. Důvod je zřejmý, snaha o analogickou transformaci instituce papežství Římskokatolické církve na prorocství Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů podle podstaty záměru vedení Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů, aniž by s tím úřad Benedikta XVI. měl jakékoliv dočinění. Proto také nauka církve skrze misionáře působí jednoznačně. Ve skutečnosti nejde o napadání jakékoliv církve jako je například pravoslavná, koptská, řecká ortodoxní, ale vyloženě o zneschopnění instituce, která svou hierarchickou strukturou překáží hierarchické struktuře CJKSPD, a tou je právě a jedině Římskokatolická církev s hlavou papeže, velekněze pozemské církve a zástupce Krista na zemi.

Proč netolerance nevědomá? Jestliže jsou si misionáři či obecně členové církve explicitně vědomi instituce vlastní církve na tomto světě a ví, proč byla „znovuzřízena“⁸⁰, je jisté, že církev římsko-katolickou v rámci křesťanského poselství pojmají jako svého „bratra“⁸¹, nikoliv však jako rovnocenného partnera k vážnému dialogu. V otázkách charity je tento mezikřesťanský mormonsko římsko-katolický dialog mezi jednotlivci možný, není možný však na úrovni teologické diskuze, kde CJKSPD se vnímá jako proud, který stojí v čele nového, zřízeného, *katolického* světa. Katolíci jsou pro CJKSPD bratři jen potud, dokud se rozsah diskuze pohybuje v rámci sociokulturních mezí. Příkladem budiž pomoc druhým lidem. Jestliže však nadejde prostor pro srovnávání legitimity Římskokatolické církve a Církve Ježíše Krista, misionáři přeruší dialogickou komunikaci a počnou okamžitě vynášet

⁷⁹ Odpadlictví od církve. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ [online]. *Povaha Boha, Ježíš Kristus, Kdo je Ježíš Kristus?, Kristovo učení, Kristova Církev, Organizace Kristovy Církve, Odpadlictví*. © 2005 IRI. Dostupné na WWW: <<http://mormon.org/learn/0,8672,844-18,00.html>>.

⁸⁰ Znovuzřízení církve. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ [online]. *Povaha Boha, Ježíš Kristus, Kdo je Ježíš Kristus?, Kristovo učení, Kristova Církev, Organizace Kristovy Církve, Odpadlictví, Znovuzřízení*. © 2005 IRI. Dostupné na WWW: <<http://mormon.org/learn/0,8672,1288-18,00.html>>.

⁸¹ Informace českých členů CJKSPD českobudějovické odbočky.

naucené fráze o pravdivosti zjevení a o tom, že církev byla znovuzřízena.⁸² Nakonec se dozvídáme, že prostor pro katolickou tradici a magisterium je naprosto minimální, ba téměř nulový, neboť CJKSPD je *prostě znovuzřízena*. Vidíme, že imperativy nauky jsou v mysli misionáře či stoupence CJKSPD jasně definovány a reagují přímou asociací, jež je samozřejmě, jak jinak, podmíněna naučenou pojmotvorbou nauky. Myslím si, že pokud bychom s nimi diskutovali modifikovanými větami, kde by nebylo na první pohled znát, že i Římskokatolická církev má svou legitimitu a pravomoc na tomto světě, jistě by s monologem o pravdivosti zjevení a o znovuzřízení o trochu déle vyčkali do té doby, než bychom jim opět díky podnětům naší řeči dali záminku k výše zmíněné asociaci, která je zjednodušenou komunikační metodou vysvětlování směrem od vedení hnutí skrze medium k hledajícímu. Pročež můžeme obecně vyvodit, že stoupenci hnutí přemýšlejí teologicky až příliš jednoduše. Jak uvidíme dále, hluboká teologie se od stoupenců ani neočekává, můžeme soudit, že snad ani v dalších etapách života.⁸³ Od tohoto aspektu se neprodleně větví další chování středního členu psychologismu CJKSPD. Rit římský CJKSPD překrývá svým poselstvím o znovuzřízení. To znamená, že jakoby Duch Páně katolíky opustil ihned po smrti apoštolů a tedy, že církev byla po celou dobu až do dneška bez Božího požehnání. Bratři katolíci jak již jsme předeslali, jsou maximálně bratři co do sociálních vazeb a projektů lokální charity. Bratři ve víře, nikoliv. I v USA vládne ze strany mormonů velká tolerance mezi církvemi a malými městskými církvíčkami, není problém navazovat mezináboženské kontakty a spojovat víru v charitativní činnosti, respektive v sociální oblasti. Naukově však k tomuto dialogu nedochází, protože mormon cítí se býti v pravdě. Ve vztazích nemají američtí mormoni problém sdružovat se s katolíky, ale říkají, že mají svojí víru a ta víra je pravdivá. Stejně tak v Čechách, mormoni a katolíci navazují kontakty co do charity, jako služby druhému. Ovšem posun vůči rozdílnosti mormonské a katolické nauky je u českých členů CJKSPD povolnější, až možná svědčí právě o rozporu mezi tím, jak členové Církve Ježíše Krista žijí podle nauky zde a jak v USA. Je zajímavé, že Američan postoj vůči katolické církvi zmíní radikálně odlišně: církev padla a teď je

⁸² Srov. ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 94.

⁸³ Tento aspekt povrchní teologie můžeme sledovat i v praxi NSSJ. Stoupenci hnutí stráví celý život v okruhu jasně vymezené exegeze Písma a jasně určených hranic, kam až tato exegeze Písma či obecný teologický náhled může sahat. Na historii NSSJ můžeme sledovat, že vedení hnutí nemá zájmen o hlubší teologii. Proto též větší důraz na doslovný výklad Písma. Svědek Jehovův musí jedna tak, aby jeho počínání nebylo v rozporu s Biblií. Příklad ze zkušenosti, kde svědek říká: „*Ano, ty můžeš dělat redaktora časopisu, můžeš psát fantasy literaturu, můžeš dělat vědce, ale nesmí to být v rozporu s Biblií!*“ Příklad na výsosti do očí bijící, jak se litera povyšuje nad svobodné jednání člověka.

znovuzřízena skrze Josepha Smithe. V Čechách, jakoby přípojka o znovuzřízení a zejména pravdivosti procházela letmo někde paralelně s vývojem církve a diskuze s tuzemským mormonem se pohybuje v rovině: „*Co církev, to výklad. To je všude. S katolíky nemáme problém.*“⁸⁴

Naukově antikatolický typ misionujících členů církve, coby prodloužené ruky vedení hnutí v poselství mormonské akce, vstupuje schématicky příkazem od vedení hnutí směrem k misionářům a nachází svou stoprocentní životnost v praxi náboru samozřejmě okultně. Příklad je nám: „*Víte o tom, že církev byla znovuzřízena?*“⁸⁵, ale prvně se neříká: „*Jsem tu proto, abychom řekli, že církev po životě Kristových apoštolů odpadla, že nemá plnost pravdy, nemá pravomoc, tedy, že nemá požehnání a my ji teď tady obnovujeme jako Církev Ježíše Krista.*“⁸⁶ Tato druhá proklamace přichází až v pokročilejších fázích diskuze, pokud je hledající více zvědav a příliš zpochybňuje první argument misionářů o znovuzřízení.

Tato dispozice prodloužené ruky vedení hnutí již tvoří se při studiu v misionářském centru, kde jsou členům církve předkládány určité fráze, jež se posléze prakticky vtělují do vědomí misijní činnosti.⁸⁷ Náborové prostředky nauky v řeči misionované země jsou misionáři předávány doslovně, jednoznačně a nespekulativně, proto vždy a bez vlastních nápadů hledajícímu předají poselství v celé své nezměněné podobě, maximálně v modu delší či kratší věty, přesto však se stejným důrazem na podvědomí imperativními pojmy: „*My víme, že katolická církev má některé hodnoty Kristova poselství, ale nemá plnost pravdy! Proto byla církev znovuzřízena. Už jste se modlil*⁸⁸ *o pravosti Knihy Mormonovy? Až se budeš modlit, dostaneš svědectví a já vím, že ty ho dostaneš.*⁸⁹ *Četl jsi Knihu Mormonovu? Pokud ji budeš číst, dozvíš se pravdu a necháš se pokřtít.*“⁹⁰ Tučně vyznačená slova jsou v prostředí misionářů díky naškoleným frázím předaným v misionářském centru zautomatizovaným nástrojem jazyka misionované země. Povšimněme si detailu ve čtvrté větě, který nám odhaluje, že my zjevení skutečně dostaneme! Zvláštní důraz je kladen na pojmy: **znovuzřízena, modlitba, pravda**. Dodatečně můžeme připojit i **křest**, který však vystupuje až v dalších

⁸⁴ Zdroj: rozhovor s misionáři. Archiv autora.

⁸⁵ Zdroj: Tamtéž

⁸⁶ Zdroj: Tamtéž

⁸⁷ Příloha č. III: Rozhovor číslo 4), 5).

⁸⁸ Srov. ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 95.

⁸⁹ Tamtéž s. 81-82.

⁹⁰ Zdroj: rozhovor s misionáři. Archiv autora.

fázích mormonského náboru, až když se hledající pomocí modlitby přesvědčí, že církev byla na tomto světě znovuzřízena, a že je to pravda – a že to zjevení dostal!

Nedokonalá jazyková průprava samozřejmě misionáře nutí jak aposteriori tak kruhově apriori (vzhledem k neznalosti jazykových ekvivalentů k pojmům znovuzřízena, modlitba, pravda atd.) tyto předepsané věty automatizovat. Jak uvidíme dále, tento psychologismus vedení hnutí má své dalekosáhlé důsledky pro věrnost vůči církvi.

Jelikož jejich myšlení je díky výuce v misionářském centru za pomoci naučených frází (jako jsou příklady výše) nastaveno pouze pro rámec jejich církevního společenství, skutečně bezohlednost a kulturní předpojatost vůči jiným proudům v oblasti, kde misionáři CJKSPD působí, je velmi citelná. Pojmy *pravdivosti* a *pravdy*, jejichž základem je v mormonském orálním i literárním podání vazba na pojem *pronásledování*, se neustále opakují. Nemenším příkladem budiž traktát⁹¹, který misionáři zájemcům rozdávají. Ve velice stručných třech odstavcích můžeme napočítat pojem *pronásledování* o počtu šesti. Psychologismus tohoto textu pak velmi vhodně působí na podvědomí čtenáře, kde pojmy neustálým opakováním získávají své místo v mysli hledajícího dokonce i samotného misionáře.⁹²

Tvrdý, exkluzivní a diskreditační přístup vlastní misie to vše potvrzuje. Jestliže je misionář na základě příliš dotěrných otázek (například jak se to odehrává v jiných náboženských proudech) v nesnázích, deklarují se všechny fráze - o pravosti Knihy Mormonovy, o pravosti zjevení Josepha Smithe, o svědectví osobní modlitby, o tom, že byla církev na tomto světě znovuzřízena Ježíšem Kristem (na území USA) – a ty jsou velice přesně vázány k zachování vlastní identity společenství CJKSPD. Po několika otázkách, které se týkaly falsifikace⁹³ původu Knihy Mormon, misionáři začínali intenzivně přerušovat řeč hledajícího (autora práce), a říkat, že v tomto rozhovoru už ducha necítí. Z ofenzivní misie se stává misie ofenzivně-defenzivní až strategická, kde smysl pro konsensus není absolutně myslitelný. Úhel pohledu misionářů samotných je jaksi nacvičen, tedy v jejich případě od přímého vedení misionářského centra odloučené praxe nasměrován na stále přítomnou a

⁹¹ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Svědectví proroka Josepha Smitha*, s. 4

⁹² Ukázka literárního psychologismu v příloze II.

⁹³ Falsifikací míníme, že nauka v těchto základních podmínkách musí obstát: Srovnávání věrohodnosti Bible a Knihy Mormon, nesoulad mezi jednáním Boha Dějin v Bibli a Knize Mormonově, příliš logická a novelistická podoba struktury textu Knihy Mormonovy oproti struktuře textu biblickému, originální opisy textů Knihy Mormonovy neexistují, vřelý sionismus v textu Knihy Mormon, návrat mormonismu k dodržování přikázání SZ, apod.

zautomatizovanou doktrínu církve.⁹⁴ Vazba na pojem pravdivosti musí být nezpochybnitelná, hledající je přímo donucován, aby se modlil o pravosti zjevení. Nejen jedinec je tímto apelem pravdivosti nahlodáván, ale i samotní misionáři, tím, že při každém setkání s novým hledajícím deklarují tato tvrzení opakovaně, ještě více utvrzují svá přesvědčení ve víře v mormonského boha⁹⁵, dokonce tím více podporují automatizaci nacvičených frází. Že nedochází k žádné lingvistické modifikaci předávaného poselství a *prosby*, aby se hledající nechal pokřtít za přítomnosti podpory tradice Církve Ježíše Krista o *upřímné* modlitbě, je jisté. Naopak, opakování těchto jaksi hlodavých frází je v přirovnání řečeno asi tak jako výsadková skupina paradesantních jednotek mormonských „skarabů“ do mysli hledajícího. Můžeme li tak říci, ačkoliv sám misionář je spořádaným člověkem, je přesto obětí naučených frází, které, skrze jeho vůli nakolik je toho schopná a nakolik je jeho osoba vůči církvi loajální, dochází svého účelu. Misionář se tak stává hostitelem parazitujícího égregora církve⁹⁶, které udává směr a potlačuje jeho smysl pro konsensuální vědomí. V rámci misie jde o *vše pro mormonství*, bez ohledu na sociokulturní aspekty.⁹⁷

Typický je v rámci mormonství doslovný důraz na podobu křtu, jako ponoření do vody, nikoliv jako pouhé vylití vody na hlavu. To, je přeci správné, jediné a pravé napodobování Krista, jenž se nechal pokřtít ponořením! Je vstupní branou do pravého společenství Svatých Posledních Dnů.

Na druhou stranu konfirmace, vylití ducha na člena církve (v katolické církvi bířmování), se v CJKSPD děje bezprostředně týden po křtu, který může být proveden v libovolný den v roce. Klade se doslovný důraz na podobu křtu, zato však na pravý čas konfirmace - padesát dní od Velikonoc, na židovský Šavuot – na *pravé* seslání Ducha

⁹⁴ Podpora proroka, rádců, Kvora či sedmdesáti o svědectví a pravdivosti Knihy Mormon je misionářům neustále předkládána pomocí záznamů z konferencí na cd a dvd.

⁹⁵ Modifikace triteismu, tři oddělené osoby, které se sjednocují v záměru. Srov. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu*. Salt Lake City: Intellectual Reserve, 2004. ISBN1-59297-559-3. Oddíl *Průvodce k Písmům*, s. 14.

⁹⁶ Jemuž podléhají i členové vedení hnutí mentálními vazbami na ideje hnutí. Jsou obětí nauky svých předchůdců, kteřížto předchůdci, mezi něž můžeme řadit i osobu J. Smitha, byli vázáni na projevy vyšších sil, které určovaly jejich myšlení. Jinak řečeno: obětí kolektivní ideje. V podstatě tyto vazby hodnotí pohled teurgie o rozdělitelnosti a nerozdělitelnosti jsoucna a pojmu Egregoru.

⁹⁷ Obecně, podle dílčích průzkumů v oblasti skupin jiných náboženských proudů je ale jakákoliv misie, která při svém výkonu praxe pomýšlí „*jen pro moji nálepku*“, nebezpečná. Pro zachování stavu identity náboženské skupiny či instituce je nutné přihlížet k různým metodám, jak tuto identitu zachovat. Některé metody mohou být více otevřené, některé s větším množstvím skrytých podnětů, které vyjdou najednou až v prostředí společenství dané náboženské skupiny či mezi členy dané náboženské instituce. Dialektika zní: „*Proč bych měl uznávat jiné, když mě je nejlepší?! Z počátku musíme ale ukázat, že jsme jakoby pro všechny.*“ Typický příklad misie Hare Krišna nebo Náboženské Společnosti svědkové Jehovovi.

Svatého, se poněkud opomnělo. V nauce je zřejmá nestálá a dokonce můžeme tvrdit i laciná upoutávka, kde štít pravověrnosti Církve Ježíše Krista leží pouze v procesu prvních (náborových) fází psychologických vazeb. Jedinec, jemuž medium církve zprostředkovává doktrínu určenou vedením hnutí, je silně ofenziován touto precizně vyobrazenou vstupní branou správného křtu, kterou má nazírat jako nezpochybnitelnou a pravdivou podle přesného popisu Bible a podpořenou výkladem z Knihy Mormon.⁹⁸ Počítá se totiž s tím, že jakmile stoupenec podstoupí křest, na nějakém precizně vyobrazeném confirmování správného seslání Ducha svatého již nelpí. Nemá důvod. Jedinec se zařadí do církve a je spoluúčasten všech vymožeností, které Kniha Mormonova nabízí. Tím tradice CJKSPD překryje tradici liturgie starou dva tisíce let. Jde o zdánlivou ocelovou oponu první linie mentálních skarabeů plných přesvědčovacích praktik o znovuzřízení a pravdě církve Ježíše Krista, jejichž monstrózní zbroj opadne okamžitě po uskutečnění křtu. Pokračování jedince v církvi se děje vesměs nevýrazným způsobem – shromáždění, četba Knihy Mormonovy či Bible.⁹⁹

Je také patrné, že misionářům tento, mohli snad bychom říci, donucovací postup o pravdivosti mormonské víry nedělá při vlastní misii problémy. Svědomí misionářů musí stoprocentně korelovat s pravdivým poselstvím církve a dbá se na to, aby sebemenší pochybnosti ze strany misionáře o této pravdivosti nedošly svého opodstatnění. Tedy že égregor církve prosazuje svůj vliv v mysli misionáře a s armádou Vrubounů, kteří v sociální interakci řada za řadou mašírují směrem k hledajícímu, posilují její vliv oboustranně - jak u misionáře, tak na hledajícího. Ať už se misionář dostane do prostředí, které je plno jiných věr, musí si vždy klást otázku po pravdivosti své víry. Je třeba se této *pravdivosti* naučit, nezabývat se jinými vírami a věnovat se pouze svému *náborářskému* poslání. Výsledek je, že členové misijní praktiky netuší, jakým nástrojem se stávají. Jsou přesvědčeni, že konají službu církvi a druhému. Služba druhému je ovšem taková, přesvědčit hledajícího o pravdě znovuzřízené církve a

⁹⁸ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu*. Salt Lake City: Intellectual Reserve, 2004. ISBN1-59297-559-3. Mos. 18:8-10, Mos. 18:17-19, 3 Nefi 11:33, Morm. 9:27.

⁹⁹ Soudím, že tato charakteristika misie neděje se pouze u Mormonů, ale i dalších misionujících skupin na našem území. Ať už jsou to stoupenec Svědků Jehovových, Baháistů, Diamantového Buddhismu či Hare Krišna. Například misionáři Svědků Jehovových mají spíše konzervativnější a polemičtější metody, nežli může mít charakter misie stoupenec Baháí víry. Metody přístupu a vysílání skarabeů, Vrubounů posvátných do mysli hledajícího se mohou lišit, první divize jsou vždy ovšem silné. Účelem je narážet, úsilí a oběti se nepočítají. Jednou to vyjde. Prezence exkluzivity té které skupiny vůči světu se pochopitelně odehrává v různých stupních náročnosti či lépe řečeno nenáročnosti při setkávání s hledajícími.

přijmout ho ve křtu v CJKSPD. Tak se může chápat služba druhým v rámci misie, což ale do charity má skutečně daleko. Tuto metodu středního členu psychologismu (misie) nelze dle mého přístupu nazvat vymýváním mozků¹⁰⁰, jelikož psychologické tahy a metody skrze media církve (misionáře), jsou poněkud nedokonalé a s patřičným odstupem snadno zpochybnitelné i přes ofenzivní hradbu misie, kteráž jmenuje se zocelený Skarabeus. Jejich metoda je spíše na bázi neustálého podmiňování a donucovacího přesvědčování vůči hledajícímu. Skutečný vymývač eliminuje nedostatky nástrojů náboru, navíc je schopný hledajícího nahlodávat ve svůj prospěch vědomě a systematicky využívat vhodné příležitosti, čili k navázání kontaktu může modifikovat možné světy imanentně podle znamení aktuálního času a obrany hledajícího a pomalu přepracovávat jeho identickou mysl.¹⁰¹ Naproti tomuto systematickému přístupu skutečného vymývače mozku je ovšem v metodě vedení CJKSPD úspěch, protože nikdo prakticky nemůže jasně obvinít misii či misionáře jako takové z vymývání mozků, jelikož mormonští misionáři jsou chlapani a dnes již i dívky od věku 18 let do věku asi 26 let. Misionáři, vzhledem ke svým schopnostem ať už znalostmi souvislostí daného prostředí či lingvistickými předpoklady, nemohou být ani profesionálními přesvědčovatelii, kteří nejprve podmiňují a teprve pak systematicky formují mysl hledajícího. Misionáři jsou ovšem zdrojem vedení hnutí, jsou neliterním mediem, středním členem psychologismu, který slouží jako nahrávací studio v misionářském centru, kde dostávají předem nacvičené fráze a jako přehrávací studio, když slouží misii a snaží se podávat hledajícímu poselství své víry. Toto poselství víry není však něco z jejich hlavy, jak si sami misionáři mohou myslet, ale pravá reprodukce toho, co jim bylo do mysli dříve *přidáno* a podle čeho se v akci misie opakovaně a zjednodušeně řídí. „Guru“, řekli bychom, je zde nauka hnutí, ať už v podobě literární či v podobě idee hnutí, nikoliv misionář, dokonce ani v jistém smyslu vedení. A pokud bychom takto pojímali pojem gurma, mohli bychom ho přirovnat k parazitujícímu égregoru hnutí, na němž jsou i vedoucí církve závislí.

U misionářů systematické zpracovávání hledajícího tedy nepřichází v úvahu. Ihned zmíníme proč. Touto mladičkou tabula rasa, ještě zdaleka nepopsanou, může vedení výborně vládnout, aniž by si to sám misionář uvědomil.

Proč primárně tato věková kategorie? Rozpoznáváme dva záměry:

¹⁰⁰ Srov. ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt.* s. 16.

¹⁰¹ Tamtéž s. 86., s 105.

1) Veřejná prezenze mladých misionářů (kolem 18 - 26 let) je přijatelná a snáze dochází k oslovování v průměru stejně mladých vrstev obyvatelstva. Stejně přitahuje stejné. Psychologismus media v korespondenci věku.

2) Misionář je vzhledem ke svému věku teologicky nezralý a má předpoklady být při misii méně informovaný o věcech náboženství v zemi, ve které působí. Mladí mormoni mají za úkol vyučovat o Knize Mormonově a o tom, že církev byla na této zemi znovuzřízena. Do jaké míry může tento mladý a hlavně vzhledem ke svému věku nezkušený mormon svědectví předávat, a jak v průběhu této intenzivní misie zajistit, aby se nepokoušel falsifikovat svou víru, je jistě středem pozornosti misijních výborů pro mormonskou akci. Z hlediska církve je pro misii nutná plynulá promormonská formace člena, nezběhlého v jiných náboženských proudech. Dva roky misie a každodenního režimu studia nauky postačí. Formace osobnosti je velmi důležitá pro budoucnost církve. Proto také interval věku slouží k potlačení či likvidaci případných nežádoucích emocí mladého mormona a směřuje k řádné disciplíně v církvi.

Přímočaře řekněme, že v podstatě mormon přijde na dva měsíce do misionářského centra, naučí se fráze v řeči státu, jenž je mu v dopise oznámen a následně je vyslán na misii. Sledujme rozdíl, že vedení hnutí nemá zájem na tom, aby misionovali poctivě se znalostí minimálních sociokulturních proporcí dané země. Naproti mormonskému způsobu jděte do světa a hlásejte boží Království, apoštol Pavel, zasvěcenec do moudrosti Hospodinovy, diskutoval s řeckými filosofy na Areopágu avšak ve své víře byl pevný a nezdolný. Podle Pavlových zkušeností, úspěšnou misii lze konat s pověřením jistým a s nezpochybnitelným poznáním, které přichází před misii, a které již nelze rozložit. Z biblického textu¹⁰² můžeme vyvodit, že se nemůže stát, aby řečtí filosofové přesvědčili samotného Pavla svou pozicí, analogicky tedy, aby misionovaný zmisionoval misionáře. O tuto misii s nezpochybnitelným základem nauky a víry v mormonismu až do takové míry nejde. Sami říkají: „*My tu nejsme pro to, **abychom diskutovali o jiných náboženstvích**, ale proto, bychom vám ukázali pravou víru a to, že církev Ježíše Krista byla na této zemi znovuzřízena. A chceme vám ukázat, že když se budete modlit, dostanete zjevení, že Kniha Mormonova je pravdivá a že Joseph Smith byl prorok Boží, a že také máme na tomto světě žijícího proroka.*“¹⁰³ (i když téměř ve

¹⁰² Sk 17,16-33

¹⁰³ Zdroj: rozhovor s misionáři. Archiv autora.

všech případech misionářů, s nimiž jsem se setkal, byla alespoň trochu diskuze o jiných náboženských skupinách podchytitelná).

Naučené fráze, ačkoliv se mohou zdát jakkoliv směšné, mají z imperativu nauky CJKSPD mnohem silnější podtext vazby na mysl hledajícího než jak je tomu třeba u svědků Jehovových, protože se domáhají svědomí a osobního svědectví člověka. Nebezpečí spočívá ve věci, že zjevení či svědectví se nedá ani potvrdit ani vyvrátit. Scholasticismus svědků Jehovových má polemický charakter, tudíž lze v případě pochybných argumentů podnikat kroky tvrzení proti tvrzení, verifikace proti falsifikaci, takže jednou musí hledající dojít roviny, kdy bude schopen syntetizovat a nahlížet tak problém do stran extrémních protikladů, samozřejmě za předpokladu našich tří fází zmíněných v kapitole 2) a vymanit se tak z bezedného kruhu ješitné vzdornosti NSSJ. Tím se už dostáváme k oduševnělosti vztahu mezi misionáři a hledajícím.

Pokračujme ale dále v rozboru pojmu pravdivosti CJKSPD. Zdá se, jakoby vedení Církve Ježíše Krista o nedostatcích nástrojů vlastní misie neuvažovalo:

1) Velice slabá lingvistická průprava misionářů. Proč misionáře jejich vlastní církev důkladně nepřipravuje v odlišných náboženských souvislostech? Jsou apriori využívání jako náboráři, nikoliv jako učitelé. Vždyť ani historii vzniku kánonu Písma Svatého neznají, natož pak ani neví, že mimo římsko-katolickou církev existují další církve všeobecné. Nač by je vedení CJKSPD nutilo vyučovat v misionářském centru těmito okolnostem, když přeci oni mají být nástrojem přímého náboru? To je na oko „naivní“ základ, podle mého, ve skutečnosti kvalitní psychologická metoda vedení CJKSPD o nepotřebnosti jistých souvislostí. S tím jsou misionáři vpouštěni do světa. Ano, stokrát, od každé misionující dvojice mladých, v životě ještě zdaleka nezkušených mormonů, kteří ani zkušenosti vzhledem ke svému věku být v žádném případě nemohou, slyšíme tato blahoslavená slova: *pravost, modlitba, zjevení, svědectví, pravomoc* atd. Církev chce, aby vyučovali nauce mormonské, přičemž paradoxně jazykem země, ve které misii podnikají, příliš nevládnou. Za dva roky je slovní zásoba misionářů o něco větší, ale nikoliv tak, aby byly schopni kvalitně diskutovat a patřičně rozumět či provozovat teologickou disputaci na hlubší úrovni.

Misionáři neznají základní hebrejské pojmy, dokonce tetragrammaton je pro ně novým zjevem. Z těchto detailů lze odpozorovat, že ani v misionářském centru tomuto

starému jazyku vedle aramejštiny, řečtiny, jenž je základem seriózního biblického studia, nevyučují.

2) Nedostatečná znalost historie náboženských souvislostí regionu, v němž misionáři působí.

3) Vliv amerikanistického myšlení – domýšlivost, co se týče vnucování věci druhému. Jasně myšlenkové pochody, že ten, koho misionáři osloví, se ihned nechá pokřtít a vstoupí do církve. V naší zemi je spíše znatelná zdrženlivost a nedůvěra vůči něčemu novému.¹⁰⁴

Nedbalost instituce CJKSPD o kvalitu misie dokazuje následující. Svoji denní vůli k ne/získávání nástrojů misionáři rozdělují na tři části pro misi potřebné, dle harmonogramu církve. Misionáři mají sice stanovený režim studia Bible, studia Knihy Mormonovy, četby dalších textů a výuky jazyka země, v níž přebývají, ale intenzita tohoto samo vzdělávání není nijak nutně vázána na osobní přístup misionářů - že by museli. Můžeme li tak přirovnat, je misie pro stoupence hnutí spíše dvouletou „zahraniční zkušenou“ nežli „povinnou vojenskou službou“. Na straně ideje církve v záměru vedení hnutí, však nacházíme oproti pojetí Pavlovy misie rozdíl, neboť se usiluje o co největší připomínání existence CJKSPD a k tomu nejlépe slouží pochoduující transparenty v černých hábitech a s černými cedulkami na klopách. Vzdělávají se tak prakticky za běhu vlastní misie:

- 1) Samo-výuka jazyka již v zemi, v níž působí.
- 2) Studium Knihy Mormonovy, Nauky a smluv, Drahocenné perly.
- 3) Studium Bible.

Rozvrh těchto aktivit je plánovaný, jeden den v týdnu, v čase vesměs dopoledne. Tyto tři uskutečňované ideje při operaci misie odvádí od jiných, vnějších náboženských vlivů prostředí, které by je mohly nečekaně přitahovat. Skvělá kontrární podmínka, řekl bych: *jste tu*, ale nic, co by vás odvádělo od víry, *neprozkoumávejte*. Fotěte si, jezděte na výlety, poznávejte kulturu, ale vzdělání prostředí si *nevšímejte!* Vy především máte fyzicky předávat Knihu Mormonovu a říkat, že je pravdivá!

Hledat mezináboženský dialog není záměrem vedení církve. Musíme mít na paměti, že tyto nedostatky, ačkoliv jsou nežádoucí ze strany kvality misie, jsou žádoucí

¹⁰⁴ Srov. LUŽNÝ, D. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. s. 23.

z hlediska jednak vazeb misionářů na égregor své náboženské společnosti neustálým opakováním frází, jednak neustálým studiem Knihy Mormonovy se utvrzují v pravdivosti znovuzřízené církve a jednak, že hledající při setkání s misionáři podstupuje skrytý útok na vlastní svědomí, neboť řečnická cibule o křtu a znovuzřízení jsou jen pomocnými prostředky. Jádro problému se týká modlitby a osobního zjevení. Pokud se povede zažehnout emoce v nitru hledajícího z tohoto hlediska, tak teprve po těchto stavech není problém, že jeho chování bude korelovat s předávaným poselstvím misie CJKSPD, neboť mu bylo jaksi předurčeno. Řekneme:

1) Jako první se předává poselství o pravdivosti, znovuzřízení, křtu (v podobě pojmů!) a základních pouček o Knize Mormonově.

2) Následuje apel na svědomí pro osobní modlitbu, aby člověk dostal svědectví.

3) Hledající svědectví dostane a svým jednáním vykládá a potvrzuje první krok, protože mu pojmy o pravdivosti a znovuzřízení byly předurčeny v podobě pojmů, které samozřejmě potvrdil svou modlitbou. Celou pravdu zjevení pak naplňuje skutkem křtu, který též dříve byl pouhým pojmem. Závěr je takový, že modlitba se staví na aposteriorních základech a nemá nic společného s probuzením svědomí apriorně, že kdyby hledající přišel a nevyslechl poselství, nemodlil by se, svědectví by samozřejmě nedostal, protože mu nebyly předány patřičné pojmy. Hledající tedy musí přijít vyslechnout a pak se modlit, obráceně nelze. Pakliže by se hledající nejprve apriori modlil a až pak dostával od misionářů pokyny o křtu, znovuzřízení církve apod. funkce pravdivosti by se zřejmě mohla potlačit, neboť ta se nutně váže na poselství o znovuzřízení instituce církve, nikoliv na svědectví, které je až potvrzením pravdivosti po zkušenosti, nikoliv potvrzením před zkušeností.

Čili pravdivost, pravda hledajícímu byla předána a on se na základě toho modlí, nikoliv že by pravdu zjistil sám a poté by se domáhal její nutnosti v poselství církve. Bůh zde stojí na nauce, ne že by nauka stála na Bohu. Pravda CJKSPD stojí nikoliv na výkladu Bible či vlastnictví Knihy Mormonovy, ale na ustanoveném náboženství, znovuzřízené církvi, její struktuře a vedení. Kniha Mormonova slouží jako průkaz pravdivé církve. Je navíc berličkou k náboru. Moc náboženství 19. století se podkládá texty. Jinak by neprorazily.¹⁰⁵ Bible Církvi Ježíše Krista slouží coby záložní hůl posvátna. Kniha Mormon je přidaná hodnota a důležitý je ve skutečnosti pouze žijící prorok, který hlásá plné svědectví víry o pravdě a nabádá ke studiu Knihy Mormon.

Soudím, že vedení CJKSPD od devadesátých let 20. století až do dnešní doby poněkud opomnělo religiózní vývoj českého jedince, který spěje spíše k individualitě a institucionální ustanovení je mu s pokračující dobou tím více vzdálenější. Jakoby na počátku v porevolučních letech tato náborová metoda středního členu psychologismu *o pravdivosti* získávala úspěch. V dnešní české společnosti, řekl bych, panuje spíše vyhořelý efekt institucionálního společenství. Mladí směřují pohled leckdy mezi synkretické zájmy o duchovno (které nepokládám za kvalitní, jelikož se ze strany konzumenta tohoto přístupu jedná o směřování několika systémů dohromady bez ohledu na jejich tradiční koncepce a smysl) a individualizovanou víru. Nedivme se proto, že počty členů v mormonské církvi¹⁰⁶ (i jiných církvích) na území České republiky stagnují.¹⁰⁷

Oproti jiným institucionalizovaným skupinám v ČR si CJKSPD teprve manipulační prostor vyhraňuje. Počet členů od sametové revoluce zůstává v českobudějovické odbočce vesměs stejný, snad roste minimálně. Z vyprávění praktikujících mormonů můžeme vysledovat, že jsou na tom stejně jako v devadesátých letech, ovšem s tím rozdílem, že se k nim již „nepřidává kde kdo“. Proto misie je vyloženě náborová (nikoliv evangelizační), což se dá v tomto stavu očekávat.

Argument CJKSPD je vždy *pravda* podložená *svědectvím* modlitby. Avšak i všechno ostatní, kde pravda církve selhává, je též otázkou modlitby. Ta jedinci vyjeví celou pravdu – samozřejmě kruhově podle předpojatých algoritmů církevního učení. Pokud se my, jako hledající, budeme modlit *upřímně o pravosti* Knihy Mormonovy, svědectví jistě dostaneme, neboť toto svědectví nám bylo hned na počátku podstrčeno právě těmito jednoduchými slovíčky: *upřímně* (tlak na svědomí hledajícího) *o pravosti* (tlak na absolutní verifikaci ze strany hledajícího).

¹⁰⁵ Srovnejme například s bahajismem a jeho Nejsvětější Knihou určenou k nástupu nové doby. NSSJ se v tomto poněkud liší a to sice, že si přivlastňuje výklad již zaběhlé knihy.

¹⁰⁶ Nikdo z amerických mormonů, s nimiž jsem hovořil (asi 20 členů misie), nepoznal prakticky církev katolickou, než jen (a to ještě v několika málo případech) skrze publikace. Navíc 90 procent z nich vyrůstalo v mormonské rodině, kde výchova má svůj nezanedbatelný podtext. Tam, pokud řekneme dítěti (od 6 do 14 let), aby se modlil o pravosti Knihy Mormonovy, aby se modlil o Smithově zjevení, jakápak je asi pravděpodobnost, že se v intervalu těchto let stane stoupencem Církve Ježíše Krista, aniž by se dostal k poznatkům a reflexi hnutí či církví jiných? Svědectví má velkou pravděpodobnost prorazit.

¹⁰⁷ Srov. LUŽNÝ, D. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. s. 20-21.

4.2 O modlitbě a zjevení Josepha Smithe

Pln napětí a nespokojenosti za upřímné modlitby Joseph Smith podle mormonské tradice poslechl zjevení Páně. Zda prorokem byl či nebyl, zda vidění měl či nikoliv, není pro výzkum zjevení zcela relevantní otázka. Zjevení se nedá ani popřít ani potvrdit. Jestliže povedeme tezi, že Joseph Smith prorokem nebyl, pak nevyřčená teze zní, že prorokem byl. Budeme li naopak prosazovat tezi, že Joseph Smith prorokem byl, pak nevyřčená varianta zní, že prorokem nebyl. Vedle našeho stanoviska existuje vždy tedy další možnost. Jestliže jasně vyslovíme pravá, levá sice neplatí, zato však může být pravdivá, protože, pokud snažíme reflektovat toho zjevení trochu více racionálně, nemáme přímé důkazy. Kde je faktum? Soudíme pouze podle textů dochovaných zpráv podávaných misijní činností Církve Ježíše Krista, navíc, v žádném případě jsme osobně zjevení Josepha Smithe přítomni nebyli.

Zde se hledající nachází v mezích, pokud si nepoloží takovýto proces úvahy. Uvidíme dále, že tento přístup je zakládající podmínkou k tomu, abychom se mohli postavit čelem k jakoby nenucené žádosti misionářů o modlitbu, jejíž charakter je ovšem donucovací. Aniž bychom se (podle všeobecně obranných schopností hledajícího) vůči tlaku misie na modlitbu o pravosti zjevení Josepha Smithe vyjádřili jasně, je nám přesto vědomě a intuitivně nepříjemný. Podle dosavadní obecné zkušenosti soudím, že mentální obrana lidí vůči vnějším vlivům a tlakům ze strany druhým lidí, byla vždy a dosud je poněkud slabá, neboť má s rozbořením manipulace velmi málo zkušeností. Už z toho důvodu, že každodenně se s nějakou podobou manipulace setkává, jí ani „na mysl“ nepřijde, že by se mysl misionářů čili égregor hnutí v psychologismu media na ní mohl pokoušet o něco víc, nežli se pokouší mysl souseda z vedlejšího statku – o tom, která ředkvička je lepší.

Pakliže bychom chtěli učinit výrok, jsou tedy pouze dvě možnosti: Ano a Ne. Pokud bychom se jasně přiklonili ke kterékoliv straně teze, samozřejmě bychom tím bezprostředně ovlivnili i náš pohled ve všech dalších rozbořech, které by byly nějakým způsobem předpojaté – absolutní promormonství či absolutní zavržení mormonství. Straníme se tedy jakéhokoliv jednoznačného úzu, obyčejně vynášet rzné úsudky, poněvadž co řekneme, podle toho také konat budeme. V případě historicky apriorní odpovědi, naší subjektivní myšlenkou, emočně předpojatou v jakémkoliv smyslu, námi

samotnými zasetou do určité doby a na určité místo, kdy není již možné spolehlivě něco tvrdit, bychom se v našem zájmu mohli dopustit té samé chyby, proti které jdeme - proti nesolidní¹⁰⁸ exkluzivitě nauky hnutí. Stali bychom se sami nesolidními a prosazovali exkluzivní stanovisko podle našeho názoru. Tuto zásadu o zkoumání vizí bychom měli mít na paměti.

Zdálo by se, že jsme touto úvodní pasáží poněkud předčasně uzavřeli celou nadcházející kapitolu. Nyní však se pokusíme rozebrat zjevení Josepha Smithe tak, jak ho propagují mormonské texty - proběhlo a mělo svůj důvod. O tuto skutečnost v podstatě také Církvi Ježíše Krista jde, že on, jakožto mladý jinoch upřímného srdce, vybrán byl ke službě Všemohoucího Boha znovuzřídit církev Páně. Osobní svědectví a zjevení není, jak již jsme podotkli, externě verifikovatelné. Není ovšem ale zjevení bez důsledků, protože projevy „prorocké osoby“ exemplifikují charakter entit, přítomných ve zjevení. Při zkoumání je třeba tyto entity zařadit do řádu bytí, jakou úroveň stvoření reprezentují a co požadují.

Ještě, než započneme rozbořem zjevení, nejprve bychom se měli zaměřit na chyby v interpretaci Josepha Smitha a následně i CJKSPD, jsou odpozorovatelné jednak z mormonských textů, ale i z obecného smyslu pro kontinuum dějin:

1) Hodnocení minulosti podle myšlení¹⁰⁹ 19. století. V USA se propojování různých náboženských ideí a kritika náboženských souvislostí dělo kolikrát bezohledně. Například v pasáži Moroni 8¹¹⁰ je znatelná jakási narážka na křest malých dětí v katolické církvi. Už tento text vzbouzí pochyby, že Kniha Mormonova nezapisuje dějiny, ale kritizuje realie Smithovy doby. I sionismus mormonských textů je silný.

2) Pseudohistorické synkreze. Odborník v historické vědě se zdráhá jakéhokoliv jednoznačného závěru, jelikož tzv. „slepuje“ historické události jen díky dochovaným spisům, archeologickým vykopávkám a ústnímu podání stejně tak neúplně dochovaných tradic, které samozřejmě nemohou být nástrojem k absolutní rekonstrukci již vyhořelé reality. Proto je zde velmi důležitá tradice, aby zachovávala alespoň hlavní části

¹⁰⁸ Přístup, jakým se mormoni, ale celkově i baháisti, Hare Kršna apod. v misii reprezentují, je z mého stanoviska nemorální dealing, takový, který se snaží lanařit posluchače, aby si zakoupil předražené výrobky, nebo něco, co nepotřebuje a co je mu dobrovolně vnuceno, pokud se podaří udržet jeho mysl ve stálém vypětí aktuálních rozporů - pokud je pod tlakem prostředí firmy čili égregoru hnutí - až nakonec podlehne a výrobek si zakoupí. Aby takovéto firmy, analogicky hnutí, přežily vzhledem k modelu svého podnikání, je zapotřebí z lidí ty peníze, pravověrnost, vycucat.

¹⁰⁹ Vezměme příklad CT Russella, zakladatele Badatelů Bible. Jeho dílo je koncipováno obecnými hermetickými symboly, symboly rosekruciánů, templářů i zednářů.

¹¹⁰ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu*. Moroni 8:10-18.

poselství předků dalším generacím. Nemusíme připomínat, že už jen vlastní život a myšlení doby, v níž jedinec žije, lze postihovat velmi těžko, popřípadě opět jen na základě dochovaných spisů a terminologie doby.¹¹¹ Je dále patrné, že si tuto zákonitost o tradici a její nutnosti Smith v žádném případě neosvojil. Naopak, pokud by dospěl závěru, že bez tradice¹¹² není Písma, učinil by kroky, které by ho přivedly k hlubšímu průzkumu katolicity. Ovšem to si, z hlediska kulturního způsobu života 19. století v USA, nemohl uvědomovat. Snad možno říci, že přehnaná svoboda vede i mimo jiných negativit co do strategicky bezohledného individualizovaného postoje k degradaci tradiční náboženské soudržnosti a reinterpetaci Písma *podle sebe*.

3) Absolutizace doslovného výkladu Písma. Jestliže se ocitáme na této úrovni výkladu a oddělujeme se od tradice, je velmi snadné z hlediska nenáročnosti tento přístup zbožštit, jelikož ostatní výklady, zvláště alegorické, pokud jsou v souladu s relevantními figurami exegeze, nárokují vyšší vědomí vykladače a tradici.

Tyto chyby v interpretaci samozřejmě byly předporozuměním Smithovy modlitby. Axiomy nevedly dál, než kam vést měly: napětí prostředí nutně vyvolalo reakci, úměrnou svému protějšku a podle Smithových schopnosti chápat souvislosti prostředí. Musíme připojit, že před modlitbou došlo spolu s různými naukami amerických církví¹¹³ tehdejší doby k odstranění jakéhokoliv úsudku o smyslu Jednoty Boží a analogické svornosti pevně strukturovaného řádu vesmíru malého (těla Kristova), který odráží řád hierarchických řádů mocností Bohem pověřených k udržování pevně stanovených sil vesmíru velkého.

Již jsme nastínili, že zjevení druhých nejde potvrdit ani vyvrátit. Podívejme se ale blíže na problém zjevení Josepha Smitha z pohledu theurgie¹¹⁴. Jaké to bylo zjevení? Z jakého předpokladu při své osobní modlitbě vycházel a s jakým úmyslem o zjevení

¹¹¹ Naproti „slepování“ dějin z řad historiků je „slepování“ dějin z vůle vedení mormonů, ale i vedení svědků Jehovových, prokrustovským schématem od hlavy až k patě. Synkreze CJKSPD i NSSJ chce ve svých poselstvích jasnou definici skutečnosti bez ohledu na výzkum reálií.

¹¹² Kdo nemá vedení jednoty či není ochoten obecně připustit skutečnost tradice hierarchického vedení jeho myšlení je snadno rozdělitelné a neschopné se orientovat v ontologické struktuře stvoření. Za celý svůj život nemůže člověk už z pozice své ontologické podstaty odstranit všechny omyly, s kterými se právě tradice vyvarovala

¹¹³ „Americké křesťanství není odvozeno od evropského anebo z Evropy importováno, nýbrž je původní, autochtonní.“. Převzato z: FILIPI, P. *Křesťanstvo*. 3. upr. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. ISBN 80-85959-80-1. s. 180.

¹¹⁴ Pro výzkum psychologie náboženství lze obecně navrhnout přístup hermetické psychologie náboženství, čili psychologie a hermetiky, již je theurgická praxe se svými zákonitostmi součástí. O theurgii více v dílech: NAKONEČNÝ, M. *Lexikon magie*. s. 299. Dále dílo: IAMBlichOS Z CHALKIDY. *O mysteriích egyptských*. 1. vyd. Olomouc: PER AGRUM, 1992. ISBN 80-901441-0-1.

žádal? Ač vezmeme v úvahu, že se mohl skutečně modlit a zjevení skutečně dostat, je jisté, že jeho apokalypsa byla přijímána pod tlakem rozdělitelnosti bytostního chaosu mezi církvemi v jeho okolí, rozpoložením mladistvého výkřiku emocí a proběhla mimo kontext katolické církve. Nároky protestantských pozic již ze své esence působí poněkud křečovitě, a proto budou vždy vůči člověku, tak jako mohl být Joseph Smith, omezující. Mormonismus (i svědkové Jehovovi) jsou dílem protestantské rozdělitelnosti, jak můžeme porovnat s níže uvedeným rozbohem. Joseph Smith při prvním zjevení dostal toto poselství: „...*táza jsem se bytostí, které stály nade mnou ve světle, která ze všech sekt je pravá... a ke které bych se měl připojit...bylo mi odpovězeno, že se **nemám připojit k žádné, neboť jsou všechny na omylu...že všichni jejich učitelé hlásají falešné nauky...***“.¹¹⁵ Povšimněme si, že primární záběr je kladen na nauky a podle nich se také řídí podnět poselství či lépe řečeno, modlitba Josepha Smitha je podmíněná potřebou nasycit touhu po vědění, ježto samozřejmě dosud nenalézal, a samozřejmě byla příčinou zjevení. Jakoby se nám jevilo, že Bůh čekal, až Smith projeví svou hlubokou a upřímnou nespokojenost se stavem amerických sekt, aby posléze mohl začít znovuzřizovat církev. Závislost Boha na člověku.

Nejdůležitější otázku jsme záměrně ponechali pro tuto chvíli: K jakému bohu se Joseph Smith modlil? Až do posledních řádků tohoto oddílu o mormonech bude procházet analogický nástroj theurgie o rozdělitelnosti jsoucna a nerozdělitelnosti Jednoty.¹¹⁶ Novoplatonský theurg, zvláště v celé první části odpovědi na Porfyriův dopis,¹¹⁷ neustále upozorňuje na tyto ontologické zásady, kde biblicky Nejvyšší (Nejvyšší dobro) je nepoznatelný¹¹⁸ (před jsoucnem), a proto nezobrazitelný. Pokud by byl sám Nejvyšší a nepoznatelný zobrazen a takto v koncové podobě uctíván, bez podmínky že existuje bytost nad hmotou Jediná a dále nedělitelná, byla li by jeho podoba uzavřena do formy, podstata by byla znesvěcena, nabyla by rituální rozdělitelnosti čili rozpadnutelnosti, tedy nestálosti a měnitelnosti, čili statusu d'ábelskosti a celkově by se zahalil pojem Nepoznatelného do roucha jakýchsi tělesných¹¹⁹ slupek, které nevyjadřují Boha takového, jaký je. Což ovšem, jak uvidíme dále, mormonství nerespektuje, neboť Bůh zde není Nepoznatelný, ale ryze tělesný,

¹¹⁵ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Svědectví proroka Josepha Smitha*, s. 3.

¹¹⁶ Mt. 12,25, 30, 1K. 15,50

¹¹⁷ IAMBLICHOS Z CHALKIDY. *O mysteriích egyptských*. 1. vyd. Olomouc: PER AGRUM, 1992. ISBN 80-901441-0-1. Zvláště s. 39-66.

¹¹⁸ 1Tm. 6,16

¹¹⁹ Hmotných

stažený do pojmu a omezených představ, které nesměřují výše k nedělitelné Jednotě a nepoznatelnosti. Analogický může být už i příklad, že pojmají Písmo doslovně. Z čehož můžeme druhotně vyvodit, že doslovnost svádí k modlářství.

Pojetí boha CJKSPD a tudíž i pojetí boha Josepha Smitha je tele Mojžíšových svěřenců před Sinajem. Smithův bůh není Bůh Skrytý, Bůh Nejvyšší nepoznatelný. Bůh Smithův je právě tak poznatelný, jako člověk na ulici. Je to bůh tělesnosti, bůh z masa a kostí.¹²⁰ Sjednocený s Kristem a Duchem pouze ve „slepé vůli“, nadřazené „Rozumnému bytí“ božské Trojice. Bůh, který CHCE, ne tím, kým JE. Bůh antropomorfismu, bůh rozdělitelnosti a hmoty. A který by pak bůh podle Josepha Smithe byl ten větší, než tři rozdělení bohové? Tři a ne čtyři, tři a ne dva, tři a pouze tři, nikoliv jeden. V této otázce se mlčí, protože se ví, že kterékoliv principiální dělení není větší, než – Jedna, monotheos. Proto bůh CJKSPD není trojjediný, ale trojný a můžeme li tak podle statusu rozdělitelnosti říci, je roven pozici égregorálních záležitostí hnutí, v místě ideí, emocí, tradice i myšlenek hnutí. Čili bůh triteistický, podléhající rozkladné funkci. Proto, podle učení misionářů, se musí neustále zdokonalovat.

Z koncilního hlediska katolické církve se jedná o herezi¹²¹. Proto, jak odpovědět na námitku z mormonského hlediska, že by hereze mohlo být právě katolictví? Mormonská trojice je sice neuzavřená, přesto ale ukončená. Duch Svatý není ani vůlí samotnou, ani Láskou, ani boží činnou silou¹²². Tradice egyptská, jizraelitská a křesťanská (všeobecná a univerzální) nezná Boha rozdělitelnosti, tj. lidským rozumem poznatelného. O tom Nejvyšším a nepoznatelným se mluví pouze analogicky na základě nepodobnosti ze zkušenosti reality. Ale to, co je Svatý sám o sobě a jaký je, nikdy lidská mysl nepostihne, neboť její pojmy jsou antropomorfické a v čase nedokonalé. Ten, kdo Boha nerozdělitelného, sama v sobě neodděleného a od hmoty povýšeného, stahuje do pojmu, a jestliže jeho analogie vystihuje božství plnou podstatou svého pojmu, mluví z d'ábla.

CJKSPD je dílem rozdělitelné¹²³ praxe protestantského prostředí, zvláště metodistů, presbyteriánů, baptistů, v němž Joseph Smith vyrůstal. Tyto se nejprve snažily o přístup, že jedno je, kdo v jaké církvi přebývá, posléze se začaly přetahovat o své členy a ti přecházeli z církve do církve. Nastaly hádky, a jak zřejmé v době Smithově,

¹²⁰ Srov. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu. Průvodce k Písmům*, s. 14 - heslo Bůh, Božstvo.

¹²¹ Otázky triteismu a striktního monoteismu řešily ekumenické koncily 1. tisíciletí.

¹²² Ducha Svatého jako boží činnou sílu pojmají svědkové Jehovovi.

každá hlásala něco jiného. Podle textů Smithova života (Drahocenná perla) je jisté, že sám Smith pokládal církev Římskokatolickou, ať už její prostředí poznal či nikoliv, za rovnocennou s ostatními protestantskými církvemi.¹²⁴ Tradici, v níž Písmo vzniká, jeho oči snad ani díky tomuto chaosu všemožných výkladů Písma, nezaznamenaly. Smithovo pojetí není shodné s tradicí, ani nedává prostor k rozvíjení tradice, naopak, zavrhuje ji a staví se na její místo silou nestálou. Jedině tam, nikoliv ve zjevení, je enormní tření věcí, o kterou CJKSPD ve skutečnosti dnes jde – diskreditace katolictví. Bitva Boha jednoty proti bohu démonství. Ovládat sféry lidské existence pod rouškou rozděleného panství stojí hodně úsilí, a proto se musí vymýšlet cesty, jak toto nestálé panství strategicky zachovat. Zajímavý je chrámový rituál křtu za mrtvé. Nejenže CJKSPD rozšiřuje své poselství za současného života lidí, ale také působí i mimo rámec viditelné úrovně bytí. Mohli bychom říci, posilování égregora mormonismu se děje až za hrob. Vláda nad světy zemřelých. Zajímalo by mne, pokud někdo z předků stoupence Církve Ježíše Krista byl praktikujícím katolíkem, jaký dopad může mít tato chrámová praxe na jeho jméno, jež vyjadřuje podstatu entity.

Jakoby modlitba Josepha Smithe postrádala smyslu pro nepoznatelnou Jednotu. Nalezl se v propasti vůči tradičnímu pojetí nepoznatelného Boha Mojžišova. Antropomorfizovaná trojice boží zde stojí v protikladu zjevování Svaté Nejvyšší Jednoty ve třech osobách. Smith ovšem touto Jednotou a nepoznatelností průkazně opovrhoval. Jeho zjevení proto neproběhlo v řádu jednoty, ale naopak podle vlivu rozdělitelných sil, jež vykazaly, že Bůh má skutečné tělo z masa a kostí. Jejich působení je právě tak zřetelné na již zmíněnou antropomorfizovanou trojici, z níž jasně vyplývá, že více než Bůh je jeho vůle a prostorová (časová!) „nedosažitelnost“. Ovšem, ten, který je nad vším stvořením, je neprostorový, nedělitelný a před ním všechny pojmy nacházejí své hranice. Smith (CJKSPD) na základě forem zjevení přisuzuje Bohu otcí status „Elohím“¹²⁵, Ježíšovi „Jehova“¹²⁶, Duchu prostě „Duch“¹²⁷. Je zajímavé, že hebrejský pojem Ruach (Duch) se v nauce nevyskytuje a misionáři ho neznají. Odhalujeme, že se snaží dosazovat k hebrejským pojmům božské osoby tak, aby mu

¹²³ Nestálé, tudíž v tendenčních aspektech sola skriptura až agresivní, neboť litera má tendenci být nad člověkem. Svědkové Jehovovi i Mormoni vycházejí z protestantských církví, kterýmžto je tato rozdělitelnost čili nestálost a neustálé sektování vlastní jako růst polního koukolu.

¹²⁴ Anglické slovo „sect“ je v anglicky mluvících zemích myšlené jako církevní frakce, proud nějakého náboženství. Nemá stejný význam jako české slovo „seкта“.

¹²⁵ Srov. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu. Průvodce k Písmům*, s. 33 – heslo Elohím.

¹²⁶ Anglický překlad nevyslovitelného Tetragrammatonu. Tamtéž. s. 61.

vycházely. Ač by se skutečně ve Smithově vidění Bůh jevil jako tělesný, není možné jeho doslovně antropomorfizující podstatu komparovat s Bohem židokřesťanské tradice, kde se antropomorfizující podstata Nejvyššího zjevuje jako lidem přizpůsobená, nikoliv jako absolutní hodnota bytí nepoznatelného.

Co můžeme říci ke zjevení Josepha Smithe v mormonské praxi? Velmi nebezpečně vůči křesťanské tradici přivádí Církev Ježíše Krista na svět skutečnost, že něco se stalo, a to pod vedením Boha, v moci Ducha Svatého, skrze Krista. Můžeme přesto předložit tvrzení, že Ježíš křesťany upozorňuje, abychom si dávali pozor na falešné proroky. Jak tyto proroky poznat? Podle stromu a jeho ovoce? Jak ovšem toto ovoce analyzovat?

Z obranné pozice vůči takovýmto a podobným naukám proto musíme říci, maskování Satana je z výsosti chrámu zmatku a modlářské tělesnosti neskonale důmyslné. V dnešních dnech je velice těžké na první pohled poznat strom, který nese ovoce dobré a který ovoce špatné. Existují společenství, která přebírají ovoce tradičních proudů. Avšak lze říci, zda jsou tato společenství špatná? Předkládá li nějaké společenství ovoce dobré, můžeme tvrdit, že strom je špatný? I falešný prorok, může na sebe brát masku dobrotivého vůdce, který přináší ovoce chutné a šťavnaté. V tuto chvíli můžeme říci, že znovuzřízená církev Josepha Smitha má přímoúměrný vztah k silám nestálým a rozdělitelným.

Skutečně jakoby se zdálo, že Smith podlehl typicky americkému protestantismu, tedy jakoby v rámci vypětí emocí a neukojené lačnosti po vědě o Bohu vzal Bibli, četl překlad a našel nezpochybnitelný fakt o existenci boží. Protože člověk byl stvořen k obrazu božímu, Bůh má tělo!

4.3 „Dostanete svědectví a prožřete!“

Mormonský skarabeus, brouk do hlavy, dotáhl před hradby samotné mysli hledajícího. Hodlá zde stanovat a neustále mu šeptat záměr církve. Svými reverzními pochody verbální imperativy misionářů začínají pomalu naplňovat pozice svého uskutečnění: *Co když je všechno, co říkají pravda? Jestliže zjevení Josepha Smithe bylo skutečné a pocházelo od Boha, musí být pravdivé i to, co znovuobnovená církev Ježíše Krista hlásá.* A je to tady. Mezitím přicházejí další, tentokrát už nikoliv našeptávači, ale skutečná vyzbrojená armáda. Přednastavená suma požadavků, aby se hledající modlil,

¹²⁷ Duch. Tamtéž. s. 29.

odvede tu „špinavou, hrubou práci“, která musí nejprve prokřesit sociokulturními nánosy v mysli hledajícího a umožnit tak pojmům jako je pravda a znovuzřízení pokud možno hladší průchod skrze hradby hledajícího, nakolik jsou tyto zdočné.¹²⁸ Nastal čas rozhodování. Hledající rozevřívá brány svého hradu misionářům, vychází jim vstříc a naslouchá jejich poselství.

V tomto smyslu zvýrazňujeme extrémní příklad hledajícího (z vlastní zkušenosti), který nedbá jednoduchosti náborových metod hnutí a snaží se zkoumat náboženskou skupinu i z jiného úhlu a nauku prověřovat. Což může mysl hledajícího velice zatížit rozpory. Tlačí se na něho modlitbou a pravdou, avšak sám se k hnutí přidat nechce, ale ani nechce poselství lehce odmítnout. Intuitivně cítí vůči své osobě mírný nátlak. Proto se drží v pozadí a předkládanou pravost Církve Ježíše Krista prozatím zkoumá. Ze strany hledajícího, na předem připravený psychologismus vedení hnutí skrytě definovaného útoku, se vyžaduje vytrvale budovat prostředky k obranně a přerušení komunikační cesty od misionářů, coby operatérů slova, jež ho mohou utápět ve zmatku rozumu a intuice i v trhlínách rozvířeného myšlení. A protože nechce se „prozatím“ stát stoupencem, přesto stále se musí přetlačovat s příslibem Svatých od znovuzřízené Církve Ježíše Krista. V hlavě slyší neohranou desku, jejímž jediným obsahem je: *Co když mají pravdu...! Co když zjevení Josepha Smithe je pravdivé! Musím se prý o tom modlit.* Vykázat v tuto chvíli smysl života jedince může už jen vůle osobního „drába“. Je čas ho evokovat, nastává vyrovnávací fáze: zúčtování protitahu rozborem misionujících frází. Z našeho postoje se jedná o maximální falsifikaci nauky hnutí, která musí před námi obstát. Jestliže neobstojí, jediné my sami víme, proč se k danému hnutí nepřidávat. Obecný smysl je, že nikdo z misionářů není větší, než misionovaný jedinec, proto ani misionář ze své lidské podstaty nemůže druhému tvrdit, že jeho svědectví je pravdivé a církev jediná pravá. Pravda jedince či hledajícího totiž leží na bázi jeho osobních zkušeností, které misionář nemůže zpochybnit pouhou naukou hnutí a apelů na modlitbu.¹²⁹ Na prvním místě nestojí litera, ale zkušenost člověka, na níž je litera

¹²⁸ Některý jedinec může podléhat během kratší doby, jiný zase vyčkává a naslouchá déle.

¹²⁹ PLOS, M. *Psychologické metody amerických misijních náboženství a jejich srovnání*, s. 27. Obecně se jedinec k náboženským skupinám přidává za předpokladu čtyř základních vazeb: 1) Díky averzi vůči velkému a stávajícímu proudu, který se v dané zemi řadí mezi tradiční (u nás např. Římskokatolická církev, církve protestantské). 2) Hledáním něčeho nového, co není ve společnosti obvyklým jevem. 3) Jedinec pojímá skutečnost, že by se mohl zařadit do jakéhokoli společenství, ale přijímá to, co je mu nabídnuto jako „první“ s dostatečnými argumenty, proč toto „první“, co je mu nabídnuto, přijmout. Každý člověk není samozřejmě teologem či religionistou, aby mohl na základě rozsáhlé analýzy přeložené informace srovnávat s jinými postoji. Tyto „první“ argumenty nazírá jako postačující a uspokojující jeho potřebu. 4) Ze stanoviska poznat určité společenství a jeho náboženské hledisko.

závislá a jíž je nositelem. CJKSPD staví literu, nauku nad zkušenost. Zjevení v životopise Josepha Smithe svědčí, že nauka je primárním úchytem mormonské vize. Bytost ve zjevení praví, že všechny sekty jsou na omylu, protože nemají správné nauky, „všechna jejich kréda jsou v jejich očích ohavností, že oni vyznavači se všichni mylí“¹³⁰. A tak se stalo, že nauka skrze proroka, „divinátora“ Josepha Smitha byla obnovena ve zjeveních.¹³¹

Proto obecně podle vztahu litera-věřící, kde litera více než věřící jest, soudím, že misie ovládá člověka do té míry, do jaké je schopen vnímat své zkušenosti a reflektovat syntézu svého života. V tomto se katolicita Římskokatolické církve od hnutí CJKSPD, NSSJ i Bahá'í víry liší, život řadových členů v ní je celostní, podle proporce té které osoby a jejich schopností činit na tomto světě bez omezení a příkazů ve vztahu k Bohu.

Můžeme nyní přikročit k donucovacím praktikám, jež ve větách media Církve Ježíše Krista jsou velice dobře skryty, ačkoliv se tak z pohledu hledajícího nemusí na první pohled jevit, poněvadž jako hledající, hledá samozřejmě vyšší smysl života a jako hledající konfesi hledá zařazení do náboženské skupiny. Proto soustředí svou pozornost na formu poselství, to co je mu předáváno v informaci a co může udělat pro to, aby jeho život byl lepší, nikoliv na psychologismus slova, kdy se společně vedle důvěryhodných průpovědek o pokorné modlitbě misionářů linou i pečlivě zabalení skarabeové s praporem CJKSPD do jeho mysli. Věty jako formy, jsou prakticky pasivním činitelem, kdežto struktury vět a metafyzika pojmů jsou více než aktivní pomocí oduševnělosti těchto pojmů. Hledající je vyslechne a přemýšlí nad nimi. Pokud nad nimi přemýšlí, vztahuje se k nim úrovní mentálního procesu vlastního vědomí, pojmy uchopuje a podle svých zkušeností, nakolik je schopen odolávat těmto pojmům, napomáhá životu égregora hnutí, neboť ve chvíli, kdy se zaobírá těmito pojmy jako hledající a nesoustředí se na obranu, tento égregor vyživuje. Tedy, égregor CJKSPD na něm parazituje, stejně tak jako na misionářích, kteří jsou v tuto chvíli nedílnou součástí, nástrojem něčeho vyššího, samozřejmě většího, než sami misionáři. Operatér slova, misionář, nemusí tušit, čeho je pomocí prosby o modlitbu strůjcem. Hýbe totiž sférickou

Případy 1) a 2) jsou nám v tuto chvíli uzavřeny, neboť z jejich podstaty se jedinec členem hnutí stává vesměs dobrovolně a často apriori, aniž by předem poznal záměr nauky. Výše zmíněný případ by se blížil 4) konceptu, kdežto případ jedince, jemuž nejde o jakoukoliv analýzu, se blíží konceptu 3).

¹³⁰ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Drahocenná Perla*. Salt Lake City: Utah 2004. Joseph Smith – Životopis 1:19.

podstatou existence égregora, jenž usiluje o to, aby mohl být vyživován dalšími členy. Reprodukce nejen ve fyzickém světě, ale i ve světě ideí a záměrů náboženské společnosti. Bez ideí by totiž náboženská projekce ve fyzickém světě nemohla existovat, neboť by se k ničemu vyššímu nevztahovala. Nyní si rozeberme záměry formulí, jimiž operatér slova uchopuje mysl hledajícího na jeho vlastní mentální půdě.

Musím se modlit o pravdivosti Knihy Mormonovy! Zvláštní na této větě je, že je zdánlivě velice jednoduchá a vysoce zákeřná. Církev, která všem misionářům i provinciálně stálým věřícím (aktuálním nemisionářům) prikazuje používat vždy jednotné a předem naučené fráze, hodlá z hledajícího vycucat přísahu „rezolutního Ano“, dovolím si říci „absolutního Ano“ individuálního svědectví. Disponuje se pojmem, který už od samotného základu vět aplikovaných při misií hraje psychologickou úlohu. Tímto pojmem je již nám známé *pravdivost*. Všechny přídavek kolem tohoto pojmu je druhotný, a vedení je si tohoto jasně vědomo, neboť pokud psychologický pojem pravdivosti vypadne z kontextu celé fráze, pokud tato pravdivost, pojem pravdy, chybí v pečlivě připraveném systému: *upřímnost – pravda – četba Knihy Mormonovy – modlitba - svědectví*, zbude něco, co už nemá charakter resolutního Ano, ale variability možných světů, jež v osobním svědectví samozřejmě již nejsou žádoucí. Cíl je dostat potencionálního zájemce či pozdějšího člena do úzkých a to nikoliv proto, že bychom se měli modlit o Knize Mormonově, ale proto, že klademe důraz na nutnou podmínku, modlit se o PRAVOSTI Knihy Mormonovy. Nauce církve jde pouze a jen o eliminaci tohoto rozdílu. Vyhnout se víceznačnosti svědectví, spekulativní reflexi individuálního svědectví a tím následnému zpochybnění celého svědectví, neboť v případě modlit se o Knize Mormonově bez pojmu pravdivost výsledek svědectví konverguje ke třem (Ano, ne, nevím) a více (př: Ano, ale... nevím, snad...).

Musím se modlit o pravosti zjevení Josepha Smitha. Prakticky ten samý případ jako modlete se o pravosti Knihy Mormonovy, ovšem s apelem na to, že Smithovo zjevení svědčí o nástupu nové *katolické* církve v čele s prorokem. Tyto vazby mormonismu mohou být podle misionářů vyjeveny každému člověku v podobě svědectví. Nauka, praxe a Církev Ježíše Krista stojí tedy jednak na pojmu *pravda*, ale i odkazem na Smithův prožitek. Bez něho by pojem pravdivosti visel někde ve vzduchu, poněvadž pravda je vázána na instituci a legitimita instituce opět váže se na svého zakladatele. Připravují se nám působivé vyhlídky, že i my můžeme být součástí nevšední zkušenosti.

¹³¹ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Nauka a smlouvy*. Salt Lake City: Utah

Modlete se a dostanete zjevení o pravosti znovuzřízené církve! U každého společenství se přístup k náboru členů liší, ovšem mohu ze zkušenosti konstatovat, že ačkoliv se mnozí domnívají, jak nebezpečná je „sekta jehovistů“, je skutečnost právě vřele trochu jiná, a snad tito mnozí si ani neuvědomují, že působení Církve Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů, je několikanásobně nebezpečnější. Připočtěme k tomu, že nauka svědků Jehovových se odehrává na bázi arianismu a manicheismu, v jejímž rámci jsme schopni diskutovat a dojít nějakého smyslu a vyhranit se naukovému aspektu NSSJ v praxi. Kdežto nauka Církve Ježíše Krista se šroubuje kolem osvědčeného přístupu, jímž je důraz na osobní modlitbu. Na modlitbu vedení CJKSPD sází, dá se říci eso, které je klíčem k interpretaci Církve jako instituce a Knihy Mormonovy jako „faktických“ událostí historie amerického kontinentu. Pokud nelze existenciálně zmapovat důkazy, které by potvrzovaly dějinnou nosnost Knihy Mormonovy před zjevením Josepha Smitha, tyto a všechny další případné nesrovnalosti se řeší podnětem misionářů: *modlete se o tom!*¹³².

Pokud by se hledající přeci jen modlil o pravdivosti Knihy Mormonovy, o pravosti zjevení Josepha Smitha, o pravosti znovuzřízené církve, vezme, že svědectví o těchto pravdách skutečně dostane. Modlí li se k tělesnému bohu¹³³ CJKSPD, váže se tím automaticky na égregor hnutí, vedením hnutí a stoupenci samotnými stvořené, který, pokud není jeho vliv podvědomě narušován falsifikačními imperativy hledajícího, zpětně předává obrazy vlastního obsahu identické aktuální potřebě hledajícího. Jednoduše řečeno, pokud égregor obsahuje kolektivní myšlenku pravdivosti, tato pravdivost při žádosti o svědectví působí zpětným nárazem.

Mentalita Církve Ježíše Krista celkově odráží mentalitu politiky v USA. *Přisahám na Knihu Mormonovu a k tomu mi dopomáhej svědectví.* Konference CJKSPD nám připadají jako vynucené monology. Jakoby hierarchické (tento pojem misionáři nemají rádi. Sami říkají, že jejich vedení není hierarchizované) zasedání Církve Ježíše Krista podnikalo sázky, kdo ustojí delší ústí projev. Proslov businessmana Monsona, prezidenta církve CJKSPD, promísený stejně tak příjemně svědčících rádců, apoštolů i sedmdesátníků církve před mikrofonem pod téměř největšími varhanami světa, odráží

2004.

¹³² Příloha č. III: Rozhovor 3)

¹³³ Jeho podstata nemůže stoupat jinam, než tam, co sama vyjadřuje.

strukturu nedělních bohoslužeb.¹³⁴ Impozantní obrazy? Svědectví, o čem? Mluví snad o svědectví jiných náboženství? Mluví snad o svědectví řadových mormonů? Nikoliv, mluví jen o svém svědectví, mluví sami za sebe a tato svědectví se přijímají za obecný vzor všem ostatním členům. Křesťanské symboly vystřídaly dlouhé, leckdy až předlouhé proslovy členů církve o vlastním svědectví. Ústředním symbolem CJSKSPD se tedy stává svědectví. Například starší Holland z Kvora dvanácti apoštolů s vážným výrazem ve tváři prosazuje argument, že již bylo mnoho pokusů znemožnit Knihu Mormonovu, ale že všechny selhaly.¹³⁵ Takovéto zmínky o beznadějně snaze falsifikátorů zpochybnit zjevení Josepha Smithe a Knihy Mormonovy se v časopise církve *Liahona* vyskytují hojně, ale nikde se v tomto časopise se záznamy konferenčních proslovů nedozvíme, jak tyto argumenty falsifikátorů patřičně vyvrátit. Leda modlitbou a svědectvím - a jsme zase tam, kde jsme byli na začátku. Texty jsou stylizované jednoznačně pro mormonství, dialog s jinými církvemi či jinými náboženskými proudy není znatelný.

Mormoni přijdou s naučenými frázemi, které jim jejich církev nadiktuje. Očekávají, že všichni, s nimiž přijdou do styku, budou ihned po modlitbě k (tělesnému) bohu pokřtěni. Jakoby se jevílo, že misionáři jsou vychováni v duchu, že kam přijdou, budou se k nim okolní lidé přidávat, budou k nim přestupovat z jiných společenství a to jenom, že je tu znovuzřízená Církev Ježíše Krista. Člověk, který neustále dokola poslouchá: *Už jste modlil o pravosti Knihy Mormonovy*, nakonec podlehne. Jestliže misionáři přinutí člověka, aby se modlil o pravosti Knihy Mormonovy, přepokládají, že on také uvěří. A předpokládá se, že se na základě toho nechá pokřtít. Na druhou stranu toto neustálé opakování může po důsledné falsifikaci ze strany hledajícího, který sleduje důkazy o Církvi Ježíše Krista fakticky, nikoliv iracionálně, nacházet také averzní počítky.

Pokud je nutné dát knize ryzí nádech božské autority, kterážto ovšem již nemá podporu původních svitků (Originál si Moroni odnesl do nebe) je také ožehavou záležitostí vymyslet důvod proč nejen knize, ale celé následující Církvi Ježíše Krista

¹³⁴ Záznamy generálních konferencí jsou zaneseny v časopisech církve *Liahona* a též k dispozici na: THE CHURCH OF JESUS CHRIST OF LATED-DAY SAINTS [online]. © 2012 Intellectual Reserve, Inc. All rights reserved. Rights and Use Information (Updated 2/21/2012) Privacy Policy (Updated 2/1/2012). Dostupné na WWW: <<http://www.lds.org>>.

¹³⁵ Článek *Safety for the soul*. THE CHURCH OF JESUS CHRIST OF LATED-DAY SAINTS [online]. *Safety for the soul* [cit. October 2009] © 2012 Intellectual Reserve, Inc. All rights reserved. Rights and Use Information (Updated 2/21/2012) Privacy Policy (Updated 2/1/2012).. Dostupné na WWW: <<http://www.lds.org>>.

i hlásanému poselství, přisoudit pravdivost. V tomto případě pravdivost ze „vzteku“, pravdivost za každou cenu. Modlitba je přidána tak nějak navíc. Podstatné je, že pokud je hledající svědomitý a upřímný a jeho mysl není připravena aktivně přijímané informace analyzovat, tedy že je v pozici pasivní, může se stát mormonem a modlitba je pouze formálním doplňkem. I bez modlitby by se mohlo říkat, že Kniha Mormonova je pravá. Zde jde ovšem o cibuli, která se přibaluje navíc. Aby člověk případně odhalil skutečnost, že Kniha Mormonova je pravá, nepotřebuje k tomu modlitbu.

Bible je zkušeností lidstva, předávanou tradicí. Nemodlíme (nemusíme) se o pravosti inspirace Bible, ve víře to nikdo nepotřebuje (nemusí) dokazovat, protože obecný smysl je natolik důvěryhodný a prvotní svědectví natolik přesná (zapsaná) a historická, že není důvod o proběhnuvší realitě pochybovat. Až do základu evangelium a celý předcházející Starý Zákon měl svůj smysl, byl určen pro Jisraelity, pro vědomí jejich sociálního uspořádání pod vedením Boha. Kniha Mormonova je v tomto případě oproti biblickým souvislostem nesmyslná, neboť *mohla* sloužit někomu, kdo sice *mohl* existovat, dodnes však v tradici neexistuje. Ve srovnání s biblickými texty stojí, řekli bychom na vodě, proto se hledají důkazy mimo křesťanský kontext, už jednak, že verifikace událostí sociální sféry Knihy Mormonovy je nulová.

Proto je také tendence Ježíše Krista ztotožňovat s Quetzalcoatlem. Neméně Kniha Mormonova z roku 1933 objasňuje otázky bádání Russela Hastingsa Milwarda ohledně znalostí yucatanců o ukřižování a samotného Krista ještě před přistáním Kolumba u San Salvadoru. Tematika aplikovaná na dějiny Ameriky, Židů i pohanů je, že „*Ježíš je Kristus a Věčný Bůh, který se zjevuje všem národům*“.¹³⁶ Také je zcela zajímavý fenomén tvrzení CJKSPD, že američtí indiáni jsou potomci Židů a prý v nich koluje židovská krev. Vedení církve vlastní zřejmě speciální zařízení, která kvalitu této krve vytestuje.

V mormonismu se členové modlí ke Kristu, aby potvrdili pravost Knihy Mormonovy. Jde o to si pravost vydupat, otisknout se do formy, neboť forma předem žádný obrys neobsahuje. Naproti tomu se v církvi Všeobecné věřící modlí ke Kristu, aby došli spásy. V tom je veliký rozdíl a jak patrné, modifikace mormonistických nároků na sola

¹³⁶ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu*. Toto vydání Knihy Mormonovy z roku 1933 obsahuje předmluvu, kde v oddíle *Znalost Ježíše Krista* tyto zprávy nacházíme. Ve vydání Knihy Mormonovy z roku 2004 se tyto zprávy již nevykytují. Zda se jedná o nános pozdější interpretace církve, nemohou tušit ani misionáři, kteří byli sami překvapeni, když tento výtisk z 30 let četli. Řekl bych, že záměry církve spíše usilují o měnivost tvrzení, protože asociace Quetzalcoatla s Kristem nebyla u misionářů podchytilná.

skriptura jsou vymožeností protestantských církví, které v USA Josepha Smithe dalekosáhle předcházely.

Když jsem se při jednom setkání misionářům vymkl jejich zaběhlým disputacím o křtu, znovuzřízení a pravdivosti všeho co v jejich církvi je, začali být nejistí a ztráceli kontrolu nad misijní činností. Proč bych se modlil o pravosti knihy Mormonovy, když Boha, kterého uctívají, není bůh tradice? Tedy Ten, který vyvedl Jisraele z Egypta, byl s ním i při exilu, byl s ním i za Jezu Krista, je s ním i dnes. Je s křesťany, kteří Nejvyššího uctívají jako nepoznatelného, skrytého a od hmoty odděleného. Jestliže bych se měl modlit k tělesnému bohu, abych přijal mormonismus, dopustil bych se paktu s antikristem? Neboť kdo jiný sídlí ve hmotě, než bůh tělesný? Leviatan, jenž pohlcuje naprosto vše, co mu přijde pod ruku, tak že bych jím byl pohlcen ve víře mormonů, protože mě navedli, abych opustil svou církev, které jsem se zaslíbil, kde jsem se cele oddal Bohu? Proč? Jestliže jejich bůh má tělo z masa a kostí, byť bez krve, uzavírá své požadavky na rovině hmoty a nestálosti. Je časový, tělesný, v kůži a prostoru. Je tedy bůh mormonismu pravý? Ten, nad hmotu povýšený a od ní oddělený, sám v sobě nerozdělitelný Adonaj Jisraele, Abba křesťanů?

V Desateru nenajdeme žádnou poučku o tom, která nauka je pravá. V rozdělitelnosti tradičních nauk, chaosu, hádkách, sídlí Ďábel a Smith modlil se k síle ontologicky nestálé.¹³⁷

Bůh nezjevuje nauku. Na nauce služba Bohu nestojí. Primární je společenství a víra. Z tohoto se samozřejmě dostáváme ke konkrétnímu schématu v knize Mojžíšově, že první není nauka, ale přikázání: „*Já jsem Hospodin Bůh tvůj, kterýž jsem tě vyvedl z země Egyptské, z domu služby.*“ a hned za tím „*Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou.*“.¹³⁸ Nauka svádí k zobrazování a tělesný triteismus CJKSPD je toho důkazem. Má snad Svatý tělo z masa a kostí jako my? Proto bylo třeba odchýlit se od tradice, aby mohl nastolit se řád zjevený a přijatý, nový a podle vyvolení spasitelný, jen skrze znovuzřízenou církev na tomto světě. Americký Sion a království diskreditace. Pokud CJKSPD tvrdí, že je církvi znovuzřízenou, plní zákon: znehodnot' církev katolickou. A myšlenka zabijí. Tedy, zabij starou, katolickou církev.¹³⁹ Pokud se hledající přidá

¹³⁷ Pokud vůbec se nějak modlil, pomineme-li interpretaci CJKSPD, že se tak stalo, a nestanovil kritéria podle vlastního klíče vlády nad skutečností.

¹³⁸ Ex 20,2-3.

¹³⁹ Pro Mormony je Římskokatolická církev stará, překročená jejich znovuzřízenou institucí. V tomto kontextu nemíníme stará ve smyslu církve prvotní. Smrt filosofická – člověk, který se rozhoduje a hledá, je jednoduše lákán tvrzením prorocství, které tohoto člověka v případě podařeného pokusu o nábor vtáhne

k Církvi Ježíše Krista, není katolíkem, ale mormonem. Pokud setrvá v tomto proudu, jehož společenství ovlivňuje nauka, katolická církev skutečně, fakticky, reálně zmírá, neboť závisí na počtu věřících, kteří církev tvoří. Nemá, ba ztratila potenciálního člena obce. Nastala členská smrt pro církev Všeobecnou. Tedy náboženská společnost v naší zemi, která ještě před dvěma sty lety byla statisticky podvojná, dnes je ve velmi akutní intenzita dělení a jasně se oslabuje pozice církve a tradice. Členská smrt je nebezpečná, neboť ohrožuje samotnou existenci instituce. Toto je třeba v dalších letech pečlivě sledovat.

Co Smith přinesl nového, když se tvrdí, že církev byla na zemi znovuzřízena a je ta pravá. Z jakého hlediska pravá? Pokud by se jednalo o pravost zjevení z hlediska sociálního, tak církev je v tomto smyslu člověk, stejný tak jako prorokující Smith. Zde je nemístné mluvit o pravosti, protože měřítkem církve, není pravost, ale sdružování. Co je pravé a nepravé sdružování, extrahujeme li pouze sociální hledisko - církev? Otázka, natož odpověď beze smyslu. Pokud z hlediska naukového, co Smith se svým mormonismem přinesl nového? Triteismus? Dávno překonán. Ztracené kmeny Jisraele? Neověřené severoamerické dějiny, jimž chybí reálný základ zjevení a inspirace textů, tak jak se Bůh v průběhu dějin představil v tomto světě. Jak je možné, že staré svitky, opisy původních biblických knih jsou v muzeích stále k dispozici a naopak, neexistuje ani jediný takovýto doklad o Knize Mormonově? Přes tisíc let stará civilizace a zanechá pouze jediný exemplář s důkazy své existence vyrytých na kovových deskách zakopán někde v horách ve státě New York. Pod přívalem zjevení se ho zmocní jakýsi mladík, část přeloží poněkud zednářsky vyzírajícími brýlemi, až v posledku ve slávě světla sestoupí sám Moroni, sebere knihu a vyzvedne ji na nebesa. Příběhy v Knize Mormonově jsou psány skutečně poutavě, plné dramatu, prudkých napětí a spádů, novelistické podoby, leč podezřele strukturované jako běžná beletrie 19. století, byť ne tak rozvláčně.

I takovýto průběh proces vznikání nového náboženství mít mohl. Plný svízelných otázek, které ovšem podle svědectví vedení církve při konferencích nemohou na pravosti církve ujmout sebemenší kritiku, neboť prý toto všechno je pravda - modlete se o tom...

do CJKSPD. Křesťanstvím misionovat křesťanství je nadmíru jasná odpověď, která odhaluje, kam směřuje záměr CJKSPD. Situace analogicky nastává i pro jiné misionující proudy, které jsou se stále většími pokusy o nábor lidí pro stávající instituci církve Katolické nebezpečné, neboť zmenšují počet jejích potenciálních nových členů. Čím více takovýto proudů jako je CJKSPD či jiné sekty, tím větší rozkladnost teritoriálního krytí členské základny katolických věřících.

5) BAHÁ'Í VÍRA – HAIFSKÝ BAHAIISMUS

5.1 Bahaiismus haifský versus „odpadlíci“

Na následujících řádcích se zabýváme analýzou nauky haifského bahaiismu, proudem, který je pouze jedním z mnoha linií a sekt Bahá'í víry.¹⁴⁰ V 80 a 90 letech dvacátého století bahaistické vedení se sídlem v jisraelské Haifě bylo vybízeno ze strany svých členů žádostmi o reformy, aby samo toto vedení bylo více liberální¹⁴¹ a demokratičtější. Cenzura těchto snah ovšem vzala za své. Proto bahaisté, kteří se nedočkali kladné odezvy od centrálního vedení hnutí, opustili tuto organizaci. Zůstali sice věrnými v ideji bahá'í víry, avšak s hlavním proudem, čili haifským (haifanským) bahaiismem¹⁴² - takto označovaným z jejich strany, přestali mít cokoliv společného. Založili své organizace¹⁴³, přidružili se k Unitářům¹⁴⁴ anebo vstoupili do jiných náboženských skupin.

Rozpor mezi bahaisty unitáři a bahásisty haifskými ztvrzují mnohačetné výčitky, že Světový Dům spravedlnosti (Haifa) nepřijímá demokratické zásady a, i přes pokusy vlastních členů pro reformy haifského Bahá'ismu, autoritářským způsobem vyhrožuje vyřazením ze společenství a provádí řízení své neomylné teokracie, dokonce zachází tak daleko, že zakazuje svým členům se jakkoliv stýkat s potomky¹⁴⁵ Bahaulláhovy rodiny či se snaží prosazovat, že tito potomci neexistují.

Z této roztržky již můžeme soudit, že haifským bahaiismem vládou problémy imperiality a neprogresivity, což následná analýza textů hnutí Bahá'í víry se sídlem na hoře Karmel v Jisraeli, prozkoumává.

¹⁴⁰ Příloha č. V

¹⁴¹ Reforms for open-mind

¹⁴² The Bahá'í Faith

¹⁴³ Reform Bahá'í Faith, Unitarian Bahai (UU) within The Unitarian Bahai Association (UUA - UU Christians, UU Buddhists, UU Pagans, etc)

¹⁴⁴ Jejich členem se stal na základě vynucené rezignace Dr. Juan Cole, profesor na universitě v Michiganu. Neméně je známa on-line diskuze paní Karen Bacquet, poté co opustila organizaci Bahá'í Víry, pro neregistrované (unenrolled), neaktivní či zklamané bahá'isty. UU BAHAI.COM – UNITARIAN UNIVERSALIST BAHAI BLOG [online]. *Not-interested* [cit. March 27th, 2010]. Copyright © 2012 UU Bahai.com – Unitarian Universalist Bahai Blog.. Dostupné na WWW: <<http://www.uubahai.com>>.

¹⁴⁵ Příklad Nigar Bahai Amsalem, Bahauallahovy pravnučky a její rodiny. Její dědeček Muhammad Ali Bahai Ghusn-i-Akbar, Bahauallahův druhý syn a první Bahá'í unitář, se snažil omezit vliv moci Bahauallahových nástupců a prosazovat liberální interpretaci bahá'ismu. Mezi stoupenci víry apeloval i na svědomí a svobodu myšlení. Ghusn-i-Akbar legitimní nástupnictví Abdul'a Baha nezpochybňoval, zato upomínal na jeho odchylky od Bahauallahovy autority. Volně přeloženo z UU BAHAI.COM – UNITARIAN UNIVERSALIST BAHAI BLOG [online]. *Not-interested* [cit. March 27th, 2010].

V naší zemi se tento centralistický proud tváří tak, jakoby by byl jediným legitimním proudem z linie nástupců zakladatele hnutí Bahalláha. Problém mezi haifským bahaismem a ostatními baháí proudy je v instituci Světového Domu Spravedlnosti, který byl poprvé ustanoven v roce 1963, šest let po smrti Shoghi Effendiho (1887 - 1957). V letech mezidobí od Effendiho smrti a ustanovení instituce Světového Domu Spravedlnosti panovalo totiž bezvládní. Pravdou je, že ačkoliv tento Světový Dům Spravedlnosti zastřešuje mainstream Baháí víry, přesto reprezentuje pouze část ze všech Baháí věřících po celém světě, neboť Effendi s myšlenkou na ustanovení Světového Domu Spravedlnosti se, podle následovníků druhého Bahalláhova nástupce,¹⁴⁶ odchýlil od učení samotného Bahalláha sektářskými rysy svého učení a pokřivil původní nauku. Haifský bahaismus nadále deklaruje svou exkluzivní identitu nástupnictví a snaží se potírat existenci jiných baháí proudů. Proto, vznešené ideály o spojení všech národů světa pod znamením míru, svědčí spíše o opaku, nežli o láskyplných projektech pro druhé.

Kontext expanze haifského bahaismu, jakoby nám připomínala rozborku Badatelů Bible Judgem Franklinem Rutherfordem, pozdějším prvním prezidentem Náboženské Společnosti svědků Jehovových. Ne-smysl dělení vztahů mezi nástupci zakladatelů určitých náboženských skupin, není otázkou pouze těchto dvou hnutí, ale je všeobecnou zákonitostí, ne-li už z podstaty samotné duality jsoucna. Bez života není smrt a ohraničenost každého stvoření vymezuje jeho zájmy.

5.2 Doktrinální iluze a nový světový řád

Z podnětu předchozího oddílu této práce názvu *Bahaismus haifský versus „odpadlíci“* soudím, že proto je v tuto chvíli vhodné prozkoumat psychologické aplikace ideologie haifského bahaismu samotného, a jaký vliv případně mohou tyto aplikace mít na veřejnost, která si vyhledá jeho sebejistá tvrzení s odkazy na ideální stav lidstva, kde nebude pánů ani žebráků... kdy tehdy, za dnů našich lepších zítřků, avšak, již dnes povstanou řady mírotvorných sil, které naplní spásu vládce tohoto světa. Proto prvně

Copyright © 2012 UU Bahai.com – Unitarian Universalist Bahai Blog.. Dostupné na WWW: <<http://www.uubahai.com>>. Viz dále srov. cit. 119.

¹⁴⁶ Ghusn-i-Akbar

bychom se zaměřili na propagaci idejí Bahá'í víry, haifského baháismu na webových stránkách a posléze blíže bychom analyzovali záměr jeho literatury.¹⁴⁷

Na oficiálních webových stránkách, v sekci *Kdo jsme*, čteme tuto proklamaci: „*Všechny Projevy Boží říkají ve své podstatě totéž - že bychom měli milovat Boha a jeden druhého, že bychom měli být poctiví, pravdomluvní, laskaví, důvěryhodní a pokorní. Liší se pouze jejich učení týkající se fungování společnosti - z důvodu, že každé z nich je určeno pro konkrétní dobu a místo. Nyní, kdy jsme součástí světové společnosti, je potřeba mít takové duchovní učení, které bude reagovat na potřeby lidstva v současné etapě jeho vývoje.*“¹⁴⁸

I v sekci *Principy Bahá'í víry* jsou zaneseny obsahy ideálů, jež poněkud diktátorsky projektují mírotvornou eschatologii k otevřené spáse, kdy Bůh na Zem pošle další zrcadlo, aby posunulo lidstvo o kus dál. Jak uvidíme v našem rozboru dále, Ježíš Kristus je přežilý prorok, určený pro dobu před Bahaulláhem, Bábem a Mohamedem.¹⁴⁹

Prohlédneme-li si principy baháismu dokonaleji, aplikací projekční analogie (ve smyslu pomocí toho, co se říká, nikoliv toho, co se neříká, směřujeme za pomoci dostupných fakt k záměru hnutí) zjišťujeme, že se před našima očima rozehrává řada zájmů, které ovšem implikují implicitní rozpory. Zájmy skryté pod hlavičkou laskavého textu ovšem tyto rozpory musí naplňovat, jinak by zájmy nebyly zájmy:

1) Potlačování zmínek zla ve světě. Jakoby již vůbec neexistovalo. Příkladem budiž nám oddíl *Ustanovení celosvětového míru*: „*Trvalý mír je odvěkou touhou všech lidí a v dnešní době se stává nutností, neboť lidstvo dosáhlo takového stavu, kdy je schopno zničit samo sebe. Bahá'í společenství je jednou z mírotvorných sil, jež prosazuje ustanovení celosvětového míru zajištěného mezinárodními smlouvami a kontrolovaného nadnárodním orgánem.*“¹⁵⁰

Kdyby trvalý mír byl odvěkou touhou všech lidí, započal by již v kořeni zrodu samotného lidstva. Absolutizační nároky na platnost tohoto tvrzení v pojmu *všech lidí* nabývají podezření, že oproti mormonskému znovuzřízení co do vlastní instituce, se tito

¹⁴⁷ Pro zajímavost, rozhovory s haifskými bahaisty česko-budějovické větve v příloze č. IV.

¹⁴⁸ BAHÁ'Í VÍRA [online]. *Kdo jsme*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>. V této souvislosti můžeme čerpat i z rozhovoru stanice Český rozhlas 6. Hovoří bahaista Jan Lány v pořadu Karla Vepřky *Hovory o víře* (02.04.2011 19:30).

¹⁴⁹ V tvrzení Abdula bahá, tak jak on interpretuje Bahaulláhovo poselství, můžeme vidět, že dokonce odchyluje i od křesťanského učení. Abdul Bahá říká, že Kristus přišel *zrušit* Mojžíšský zákon, nikoliv ho *naplnit*: 'ABDU'L-BAHÁ. *Odpovědi na některé otázky*. 1. vyd. Mladá Boleslav: Bahá'í, 1998. ISBN80-85478-19-6. s. 29. Naproti tomuto výkladu Abdula Bahá, sám Kristus říká: „*Nedomnívejte se, že bych přišel rušit zákona aneb proroků. Nepřišel jsem rušit, ale naplnit.*“ (Mt. 5,17).

vyjadřují poněkud imperialisticky. Zjednodušená deklarace o ustanovení kontrolovaného nadnárodního orgánu to potvrzuje. Baháismus tvrdí, že všichni lidé jsou dobří, a že příčinou válek byla jednotlivá náboženství. Pokud se zamyslíme nad tím, co bylo a co stále je jejich příčinou, vyplývá nám spíše, že příčinou je nikoliv až tak náboženství, ale člověk a jeho služba Mammonu nežli Bohu. Jakoby se s možností vládních zaprodanců mafii nepočítalo. Jakoby idea baháismu nám chtěla nabídnout možnosti, že mírotvorná síla kolektivního vědomí zocelených mas se ruku v ruce se svými harmonickými požadavky může hrnout proti libanonským raketám. Jakoby teď ve chvíli bahaistické ideje o míru neexistoval Mosad, nejnebezpečnější a nejvycvičenější tajná služba na světě, a strukturální plány armády na obranu země pozbyly svého účelu proti ostřelovačům za hranicemi Jisraele. Jakoby tyto skutečnosti vůbec neexistovaly. Haifský bahaismus velice rázně apeluje na mír, soulad a harmonii, ovšem cítí být zároveň ve svých výhrůžkách silný, pokud ví, že za jeho zády stojí OSN a svobodu jeho vyznání i globalizačních projevů vůči některým režimům „střeží“ Severoatlantická Aliance. Smysl bahaistických textů může nabývat tak platnosti v euroamerickém světě, který stojí na křesťanských základech a je chráněn bezpečnostními složkami jednotlivých států.

Cílem tohoto rozboru nebylo vykázat řešení politických nesnází, naopak bylo nutné zvýraznit kontrasty a rozpory, které bahaistické texty neakceptují a míru daných sociokulturních problémů konstruktivně nepopisují. Veškeré složité situace, ať už jsou to životy zakladatele a pokračovatelů baháismu či obecné problémy doby se v textech jak na internetových stránkách, tak v celé šíři dostupné literatury haifského baháismu u nás, řeší poukazem na jednotu a harmonii, přičemž se dbá na povrchní popis skutečností a důsledné, ač můžeme říci „komunistické“ manifestace morálky, co všechno se musí uskutečnit ve jménu míru. Zajímavá je skutečnost, že pseudoglobální výhrůžky íránské vládě, která vězní několik bahaistů, nejsou haifskému baháismu vůbec cizí.

2) To nás dovádí k dalšímu kroku, který si ukážeme na oddíle *Odstranění všech forem předsudků*: „*Předsudky člověka vůči člověku, národa vůči národu, rasy vůči rase, vyznání vůči vyznání atd. jsou hlavní příčinou utrpení, jež tento svět sužuje. Vedou ke*

¹⁵⁰ BAHÁÍ VÍRA [online]. *Principy Bahá'í víry*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>.

*sporům, hádkám, nevráživosti a ve svém důsledku k válkám a násilí. Předsudky jsou překážkou k dosažení jednoty.*¹⁵¹

Připomeňme si skutečnost, že haifský baháismus a jeho vedení ostatní bahaistické proudy záměrně potlačuje, jeho předsudky vůči liberálním postojům musí být proto před veřejností ukryty. Že hádky a spory baháismus neprovozuje, je otázkou nejen jeho interního prostředí. Lokální destinace hnutí musí být co nejméně informována o těchto nedostatcích a pokud přeci jen dojde k falsifikaci praxe centrály, je zapotřebí skrze hierarchicky nižší členy zabezpečovat, že spory a hádky existují jen na opačných stranách. Nikoliv zde!

3) To nás posouvá k dalšímu principu Baháí víry do oddílu *Soulad mezi náboženstvím a vědou*: „*Opravdová věda, která odkrývá zákony přírody a vesmíru a pomáhá nám v materiálním a duchovním pokroku, neodporuje náboženství, které zase odhaluje duchovní pravdy. Obě tyto síly jsou v harmonii a jsou hlavními silami pokroku ve světě. Kdyby ve světě převážila pouze věda, lidstvo by zapadlo do materialismu, a naopak, kdyby vládlo pouze náboženství, výsledkem by byl svět fanatismu a pověr.*“¹⁵²

Jde tedy o vzájemné spojení vědy a víry. Ústředním prvkem náboženství, pokud je nám známo je víra v Bytost, která přesahuje bytí (naší) dosavadní existence, k níž se vztahujeme a k níž voláme. Bahaistická koncepce je čistou rehabilitací křesťanské praxe a nepřináší víc, než co přinést může, natož aby přiznala, že křesťanství je průvodním jevem těchto idejí, které samozřejmě jako zvelebená půda autonomního vedení haifského baháismu, nejsou jako tradiční hodnoty křesťanství veřejně přiznány.

Zjednodušená verze stavu světa je podmíněná pojmy, tentokrát nikoliv v podobě důrazu na osobní modlitbu, pravost, svědectví, znovuzřízení církve, nýbrž ústředními pojmy jako: *harmonie, jednota, mír, soulad, spolupráce*, zejména pak zdůrazňování pojmu *všichni* (všichni myslitelé, všichni poslové boží, všichni lidé apod.) občas i apel na bezpředsudečné zkoumání *pravdy*, kteréžto v člověku vzbuzují stavy naděje a korespondují s jeho tužbami. Mohou mít následky až příliš emočního zápalu pro tuto věc baháismu či předstíranou životní harmonii, pro níž je nutné se stýkat s lidmi stejné kategorie, aby přemáhání utrpení světa bylo živeno obecnými tezemi shora a posilovalo éregor celého hnutí, nikoli totální službou, sebeodevzdáním se druhému zdola. Konečně upozorněme, že v principech Baháí víry nenajdeme vyloženě zmínku charity a

¹⁵¹ BAHÁÍ VÍRA [online]. *Principy Baháí víry*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>.

¹⁵² Tamtéž.

sebeobětující se služby člověka člověku. Stojí v nich pouze několik řádek při oddíle *Odstranění extrémních rozdílů v bohatství a chudobě*: „Bahá'í učení předkládá celou řadu ekonomických a sociálních zásad, které by zaručily spravedlivější rozdělení bohatství a umožnily by i chudším lidem žít důstojný život, bez hladu a nouze.“¹⁵³ Pokud se zaměříme na vizuální proporce stránek bahai.cz a zběžně prohlédneme jejich obsah, zjistíme, že člověku odpovídá svou harmonií o lesku jednoty celého světa. Usmívající se lidé jsou pevným základem, jak v člověku vzbudit touhy po stavech harmonie a spokojeného života. Musíme se pomocí zamlčené otázky ptát, proč vedle těchto fotografií, kde nacházíme usmívající se děti plné životního štěstí, nejsou fotografie i dětí trpících, s chorobami a smrtelnými nemocemi. Pakliže by se tak stalo, celý nádech psychologismu (oduševnělých vazeb) stránek směrem ke čtenáři by byl pro čtenáře poněkud zneklidňující. Svým designem svědčí, jak praxe haifanského bahaismu již nyní odráží budoucí věci scény tohoto světa a vedení Bahá'í víry přeci nemůže vyžadovat, aby harmonické stránky byly odpuzující.

4) Na internetových stránkách v sekci *Bahá'í společenství a OSN* jsou další popisy s vazbami na mezinárodní světová centra OSN, WHO, UNICEF, větví se i odkaz na Mezinárodní Bahá'í společenství¹⁵⁴ (Bahá'í International Community) s obrázky ze zasedačních místností, mužů a žen v kravatách, ale obrázky z terénní práce služby pro chudé, vážně nemocné, poněkud chybí. To už se zřejmě pojímá jako práce křesťanských církví... a zřejmě se předem počítá, že ideální stav harmonie bude naplněn nikoliv absolutní rovností všech, ale že někteří ze všech budou vždy bohatší. Příkladem, který vzbuzuje jednak úžas nad těmito řádky, jednak pohoršení, budiž nám stavba Lotosového chrámu v Nové Dillí. Monument, až kontrastně zasazen do velmi chudého prostředí. Proč? Člověk s pošlapanou důstojností vzhlíží k ideálům, které dosud v jeho životě nejsou naplněny. Vidí před sebou symbol svého náboženství (Lotos), který v rámci nástupu nového světového řádu přináší užitek spíše politický a odráží tak mocenskou vůli negativní expanze haifanského bahaismu. I svědčí snad velkoryse o nástupu nového věku, kde chudí budou vyvázáni ze špatných vztahů tohoto světa a ještě za svého života poznají blahobyt lepšího zítřka? To samé v režimu projekční analogie platí pro všechny konstrukčně náročné chrámy bahaismu, které se budují na všech kontinentech, aby

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ BAHÁ'Í INTERNATIONAL COMMUNITY – UNITED NATION OFFICE [online]. © 2012 Bahá'í International Community. Dostupné na WWW: < <http://bic.org/> >.

v posledku přebyly praxi tradičních proudů v dané lokalitě a zaujaly tak místo „dřívějších“ kostelů, mešit, synagog, ašramů či lépe, aby égregor hnutí zesílil svůj rozmach a vytlačil rituální symboly tradičních náboženství. Nejinak mi bylo na setkání s členy Bahá'í víry řečeno, že kostely, synagogy a mešity budou sloužit jako domy uctívání.

Vidíme, že morálka haifského bahaismu jako taková bezpodmínečně ruší vlastní ideje. Důkazem může být už sama cenzura vedení hnutí.

Publikace *Bahá'í víra*¹⁵⁵ celým svým zjednodušeným obsahem připravuje cestu pro teritoriální expanzi imperiální mocenské struktury bahaismu, jež bude v kontextu nového náboženství přiznána pouze a jen instituci příkazů a zákonů Mezinárodního Domu Spravedlnosti, který bude skrze Národní duchovní rady a pomocí Místních duchovních rad daného státu podněcovat plány na uskutečnění světové jednoty.¹⁵⁶

Kniha svým velice obecným textem, až i snad v rámci záměru můžeme říci, poněkud dětinsky psaným¹⁵⁷, se postupně od nenásilných popisů o dokonalosti a věrnosti Bába, Bahauzáha i Abdula Bahá zvěstovatelské Věci, přes jasné důkazy, že Bahauzáh nebyl falešným prorokem, k lehkému naznačování, že pokud na základě nezávislého hledání pravdy odvrhneme všechny předsudky a přijmeme s pokorou vše, co Bahauzáh říká, poznáme ho jako pravého proroka. Jak si můžeme všimnout, tímto, tak jako v CJKSPD, se hledajícimu od počátku vnucuje a dokazuje souhlas. Příprava čtenáře na legitimní nárok posloupnosti haifského Bahaismu od samotného Bahauzáha, nás přivádí k prozření tvrzením, že při duchovním nedostatku je třeba vyhledat posla Božího, neboli „Božího lékaře, který má dozor nad duchovním zdravím lidstva“¹⁵⁸, a dále, pokud posla božího poznáme, musíme ho také přijmout a poslouchat jeho příkazy, dokonce přijmout i jeho „vedoucí úlohu a principy“¹⁵⁹ čili dnes, oddávat se poslušně příkazům a principům centralistického zřízení Bahá'í víry, s jehož pomocí, pokud lidé na světě přijmou pravdu božího poselství a budou společně pracovat na „budování nové společnosti“¹⁶⁰ nastane doba „absolutního míru“¹⁶¹, který prohlašovali prý všichni

¹⁵⁵ NÁRODNÍ DUCHOVNÍ RADA BAHÁ'Í OBCE V RAKOUSKU. *Bahá'í víra*. Wien: Nationaler Geistiger Rat der Bahá'í in Österreich, 1990.

¹⁵⁶ Tamtéž s. 53-54

¹⁵⁷ Přestože kniha svým obsahem oslovuje dospělé sekce veřejnosti, její text je psán nikoliv dětsky, ale poněkud zdětinštěle.

¹⁵⁸ Tamtéž s. 33

¹⁵⁹ Tamtéž s. 33

¹⁶⁰ Tamtéž s. 44.

poslové boží. Tváří se být bezprostřední linií, vazbou přímou na kořeny velkých mužů: Mohammed, Mojžíš, Kristus, Buddha... Jakápak zcela nová struktura stojí před tváří země, kteráž nazývá se Slávou Boží?

Můžeme vidět, jak perfektně se ideálními zásadami působí na svědomí čtenáře, kteréžto apely jsou v podstatě oproti mormonské explicitní pravdě o řád výše, neboť psychologismus textu po celou dobu svého obsahu nejprve skrytě, posléze náhle odkrytě, směřuje k uznání moci vedení Domu Spravedlnosti, který, jak se píše, bude dohlížet na duchovní správu celého světa. Pro čtenáře vskutku věrohodné. Sami věřící tuto ideu pojmají jako faktickou a za jejich života ještě očekávatelnou. Ovšem toto očekávání je podle mého spíše naděje do budoucnosti, pomocí níž se udržuje napětí uvnitř hnutí co do současnosti. Tím i jaksi zpětně jsou tyto bahaistické idee aktivitou stále se připravujících stoupenců vyživovány v podobě eschatologické věštby vedení hnutí. Égregor je posilován.

Prosazování lásky k ostatním lidem je nemenším příkladem textových rozporů oproti samotné praxi. V pravdě musíme říci, že text jakkoliv zní láskyplně a harmonicky, je odrazem něčeho, co je třeba teprve ve skutečnosti potvrzovat. Nemusíme připomínat, že litera poskytuje prostor pro maskování i těch nejčernějších hanobení a bezohledných zájmů diskreditace. Vzhledem k výše zmíněným problémům o potlačování Bahá'í liberálních proudů je blahoslavená láska haifského baháismu - „*Láska k lidem je přirozený důsledek lásky k Bohu. Máme li rádi lidi, chceme jim být nápomocni.*“¹⁶² - od skutečnosti velice daleko.

Jak se můžeme též dočíst na webových stránkách Bahá'í víry v sekci *Duchovní život*: „*Důležitou součástí náboženství jsou zákony a nařízení, která přináší Boží Projev. Bahá'í chápou zákony Bahá'u'lláha jako něco, co jim bylo sesláno jako dar, vedení a co slouží k jejich rozvoji a ochraně před vlastními lidskými slabostmi.*“¹⁶³

Všele nenásilná transformace všech dosavadních kulturně podmíněných proudů do bezmezného celku – to se nazývá skutečně humanismem vládce tohoto světa. Doporučoval bych proto sledovat vývoj baháismu i v končinách oblasti vládní politiky. Nakolik se slučuje s vládami a jak následně prosazuje myšlenky těchto vlád ve svých misijích či naukách, podle předpokladu diskreditace původních náboženských proudů,

¹⁶¹ Tamtéž s. 44

¹⁶² Tamtéž s. 30

¹⁶³ BAHÁ'Í VÍRA [online]. *Duchovní život*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>.

neboť prostředí roztržštěných náboženských tradic, původně zocelených jednotou, jsou lépe manipulovatelná příchodem zdánlivě soteriologické ekonomiky v podobě harmonického náboženství, po němž by mohli právě lidé těchto záměrně roztržštěných tradic, toužit.

Tento úsek rozboru zakončíme tvrzením z diskusního Baháí fora obecných baháí věřících, v sekci *Baháí víra a teokracie*. Bahauulláh ve svých spisech¹⁶⁴ nestanovil žádný „Světový Dům Spravedlnosti“, nýbrž pouze a jen „Dům Spravedlnosti“ (Bayt al-Adl) na místní úrovni každého města. Zde také čteme, že přídavek „Světový“ Dům Spravedlnosti vedl k porušení ideálních vazeb, které Bahauulláh stanovil. Haifští tvrdili, že termín a jeho fyzická instituce byla stanovena Abdulem Bahá.¹⁶⁵

5.3 Exkluzivní Zeměkrál

Na čem toto tak věhlasně proklamované a mírumilovné náboženství staví? Baháí „*Věřím v jednotu v rozmanitosti - v to, že rozdíly mezi námi činí život zajímavým a že se jimi měli navzájem obohatit, nikoli je ignorovat.*“¹⁶⁶ Haifský Baháismus tvrdí, jak je celosvětově náboženský, ale ve skutečnosti mezi sebe nepřizval nikoho z tradičních proudů. Jeho kniha života je pouze větev hodnot přebraná z tradice křesťanské bez podstaty eucharistie a bez duchovenstva (kněží jsou prý zanícení lidé)¹⁶⁷, buddhismus je okleštěn o asketický podtext (protože nikdo z Baháí vedení by zřejmě nikdy nedokázal prakticky přijmout pravidla pro rituální osvobodování), od šíitského islámu se odchýlil, neboť se rychle zezápadnil ustanovením vlastní karmelské instituce. Tvrzení o uznávání hodnot tradičních náboženství je ve vazbách k ostatním náboženským proudům psychologický nesmysl bahaistických metod propagace, neboť ve skutečnosti se jedná o totální likvidaci původních symbolů a prvků těchto tradičních náboženství, jakože mysl člověka od doby Buddhovy, Kristovy, Mohammedovy změnila stav vědomí a již není třeba pověrečných praktik, jako jsou například právě askeze a

¹⁶⁴ V souvislosti můžeme zmínit, že významná kniha Baháí víry *Kitáb-i-Aqdas*, zvláště v době počínajícího rozkvětu lokálních destinací v misionované (z hlediska vedení hnutí bychom řekli okupované) zemi, tedy ČR, ještě není přeložena do češtiny. Baháí tvrdí, že na překladu se pracuje. S podivem si všimněme, že sociologický vývoj haifánského baháismu předchází doklad zvěsti - Nejsvětější Kniha, která je do češtiny teprve a ještě dnes překládána. Má to jistě svůj důvod.

¹⁶⁵ Volně přeloženo z BAHÁÍ FORUMS [online]. *Bahá'í Forums, Bahá'í Forums, Beliefs, Baha'i Faith and Theocracy* [cit. 09-25-2010]. Copyright © 2006 - 2012 Bahai Forums. All rights reserved. Dostupné na WWW: <<http://bahaiforums.com/>>.

¹⁶⁶ BAHÁÍ VÍRA [online]. *Kdo jsme*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>.

¹⁶⁷ NÁRODNÍ DUCHOVNÍ RADA BAHÁÍ Í OBCE V RAKOÚSKU. *Bahá'í víra*. s. 48.

rituály.¹⁶⁸ S nástupem nového světového řádu tyto budou překonány imperativní náboženskou jednotou pod vedením Světového Domu Spravedlnosti.

Tak jako je suverénní politika států vycházejících z kulturních předpokladů a prostředí globalizací zploštěna a transformována zpět do času, též, analogicky jsou tradice a hodnoty náboženskou globalizací centralizovaného bahaismu překrývány, přinejlepším transformovány ve výhodnější celek nadnárodního náboženství, které je všechno a přečnic. Vždyť baháisté se již v těchto časech cítí být světoví. Jejich vůdci se hlásí být pověřeni mluvit za národy, kde menšiny Bahaí věřících přebývají. Ustanovují národní rady, jež mají co do rámce obsahu národa samotného daleko.

Proto příkladně hledejme společné: Baháismus je stejně tak nadnárodní, jako křesťanství Všeobecné. Hledejme rozdíly: Baháismus původní tradice rozkládá, důkazem budiž jeho tvrzení, že rituály starších náboženství jsou již pro dnešního člověka zastaralé. Naproti tomu křesťanství všeobecné je nositelem i těchto původních pluralit v celku své universality. Díky nadčasovosti a vyvázanosti z podhvězdného prostoru je nad úrovní těchto mnohých tradic, které zahrnuje, neboť je náboženstvím určeným všem a pro všechny. K tomuto kontextu ihned podotkněme, že haifanský bahaismus vykořisťuje hodnoty poselství tradičních proudů, a jejich rituální prvky bez diskuzí ničí. Tradice, rituály a posvátné texty jsou neodmyslitelně spjaty s prostředím, v němž vznikají. Bahaistická ideologie tento problém se staršími náboženskými proudy řeší vsutku rázně, ale říká, že ustanovuje nový světový řád a jednotu všech náboženství. Přičemž rituální prvky těchto náboženství odmítá. Pokud odmítá tyto rituální prvky, které vytvořily hodnoty, kulturu i vědomí lidí té které oblasti, v níž tradiční proud přebývá, je prakticky namísto obava, že pokud by centralistický proud bahaismu dospěl takové síly, že by byl schopen aplikovat metody podobné nálepkové praxi svědků Jehovových, dojde k systematickému pošlapávání tradičních náboženství za podpory vládních institucí, jež samozřejmě vždy jako konkurenční instituce proti náboženství brojí. Proto je pro haifanský bahaismus velmi výhodné spolupracovat s vládami na religiozně-politické úrovni. Diskreditace, povýšená na řeznické schéma¹⁶⁹, které chce nejprve roztlouci přebytečné údy těla, jež přečnivají na loži krátkém i se podle potřeby chce napasovat do rámce původního prostoru lože velkého, je velmi znatelná až přímo do očí bijící.

¹⁶⁸ Srov. TOWNSHEND, G. *Kristus a Bahauálláh* s. 25.

¹⁶⁹ Prokrustovo lože.

„... každé z nich je určeno pro konkrétní dobu a místo. Nyní, kdy jsme součástí světové společnosti, je **potřeba mít takové duchovní učení, které bude reagovat na potřeby lidstva v současné etapě jeho vývoje.**“ A dále: „Všechny Projevy Boží slíbili, že nastane doba, kdy přijde další Projev, aby přinesl mír celému světu. Bahá'í věří tomu, že tímto Projevem je Bahá'u'lláh že čas pro mír a jednotu na světě nyní nastal.“¹⁷⁰

Tak jako nájezdní barbaři, zlikvidovat obyvatele vesnice a hmotné bohatství s sebou, nejlépe za pomoci zabraných koní. Bahaistické barbarství se posouvá o řád výše, jak již mnohokrát řečeno, na úroveň égregorálních záležitostí, vykořistit idee starších náboženských proudů, jejich tradice pošlapat, hrdě stanout v naději na vrcholu země Sionu a Jeruzaléma a vyhlásit nástup nového světového řádu. Sekyra přeřala kořen, kmen se odvezl do výstavní síně na Karmelu. Nepředpokládám, že vedení tohoto hnutí umožní svým věřícím, aby kdy provozovali kultické záležitosti náboženství s tradicemi. Nauka v praxi se buduje pouze z aktuálního stavu náboženských proudů, jichž tyto proudy dosáhly svou tradicí od svého vzniku směrem do současnosti. Tedy, jelikož baháismus nezačleňuje ústřední náboženské prvky spásy, staví pouze na současnosti a do tradice hodnot má daleko, neboť tradice je právě podmíněná těmito prvky. Zde je kmen, který se bude muset lakovat a třít, neboť nebude mít autentického kořenu, který by ho vyživoval. Uvnitř, zpola jak ve vodě, coby znamení času, pomalu hnije, navenek však zůstává zdánlivě svěží po určitou dobu.

Ptáme se, co to je toto duchovní učení, které musí být nové a imperiální, aby reagovalo na potřeby doby? Že by už nestačil výklad evangelia v Římskokatolické církvi současné tradice, která jde a musí jít s dobou? Jaké je tedy toto nové duchovní učení, jež je jakoby něco víc, než duch evangelia, jehož poselství jsou od samého počátku zvěstování určené všem a pro všechny v každé době? Proč nutně takovéto extrémnosti, jež v etapě vývoje lidstva mohou odpovídat učení a pouze učení osobitých premis vedení haifského bahásimu? Pokud si stanovíme, že žijeme právě teď v nějaké etapě lidstva, kde dochází k něčemu zcela novému a od kontinua dějin odtrženému, což je mimojiné aplikovatelné libovolně na jakékoliv části historického kontinua, pak také na základě tohoto deklarovaného stanoviska musíme rámcově změnit, upravit či nahradit učení starší, abychom toto stanovisko vůbec byli schopni naplňovat. Jinak se naše pojetí zhroutí. Tomu musíme samozřejmě přispívat exkluzivitou výkladu Bahá'í Písem jen určenými baháisty z vedení, kde liberální a osobní výklad takový, jaký

¹⁷⁰ BAHÁ'Í VÍRA [online]. *Kdo jsme*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>.

praktikují reformní a unitářští baháisté, není možný. Jiná svatá Písma (například Bibli, zvláště Zjevení svatého Jana) si ovšem bez ohledu na autenticitu a původ vzniku textu vykládat mohou podle vlastní libosti.

Aby vše pasovalo, Bahauulláh je považován za znovu přicházejícího v Janově apokalypse, i za dvanáctého Imáma šíitského islámu, poslední dostupné inkarnace božského obrazu. Nevyhneme se tedy důsledku, že sám Bábem zvěstovaný je překontextovaný Mesiáš. Přišel ve slávě a lidem předal nová poselství, pro nový nastávající věk plný sjednocení všech a ve všem v harmonii a míru. Jednoduché a ideální. Bohem vyvolený, je v podstatě druhou inkarnací samotného Ježíše Krista. Druhý příchod je předznamenán charakterem ukřižovaného, takže se má navrátit ten samý, který byl na zemi. Bahaisté naopak vnímají, že Ježíš byl ontologicky odlišný od Bahauulláha, jakéžto tvrzení si však odporuje, neboť pokud se má vrátit ten samý, Bahauulláh by musel být tedy znovuzrozeným Mesiášem. Lze podezřívát z reinkarnační teorie.

Projekce baháismu musí být přeci dokázány vazbou na předchozí Zrcadla Boží. Proto je třeba jmenovat zástupce velkých náboženských proudů, jako identicky spjaté s božím poslem, seslaným přímo do vření 19. století, nikoliv již na americký kontinent, ale někam do prostředí Persie. Na tomto schématu vidíme, že oddělovat se od tradice je velkým neštěstím. Buddha, praktikující meditace, došel Nirvány, která je nad světem, Mojžíš a hebrejský národ, vyvoleni dlící nad „zlem“ zvěrokruhu¹⁷¹, přebývající u Jediného, Ježíš a jeho universalismus ohně sestupuje na všechno lidstvo, aby vytaženo bylo z tohoto světa.¹⁷² Pokud je v interpretaci haifského baháismu Bahauulláh ten ukřižovaný, čili znovuvtělený Kristus či jakoby další Zrcadlo Boží na zem seslané, s úmyslem založit světový mír, jde o proroctví, které nikterak nesouvisí s poselstvím, Mojžíšovým, Buddhovým či Ježíšovým, ačkoliv by se nám tak z přesvědčivých úst tohoto hnutí mohlo jevit. Všichni tito tři jmenovaní vytahují člověka nad „zlo“. Nejinak je tedy tomu, že Baháismus se láskyplně oddává údělu osudu zvířetníku, rozdělitelnosti a nejednoty jsoucná, i když samozřejmě tvrdí se opak. Bůh stvořil sice svět, ale nestará se o nás. Jen nám v čase pošle vždy nějakého proroka, který nás posune dál. Bahauulláh je zatím poslední. Kde je ale tedy bahaistické proroctví o dalším nadcházejícím prorokovi? Že by se apokalyptika jeho příchodu v kontextu nového světového řádu do nauky haifského baháismu vměstnala až časem?

¹⁷¹ Srov. WEINREB, F. *Symbolika biblického jazyka*. Praha: Herrmann a synové, 1995. s. 147-148.

S jistou analogií bych bahaistickou praxi přiřadil k Hitlerově konečnému řešení o vyhlazení židovství a posléze i křesťanství. V naší době si již evropské státy po zkušenostech druhé světové války nemohou dovolit takový rozmach fyzického násilí, zato však buďme si jisti, že je bezpočet možností jak svobodně a do detailů promýšlet duchovní zrady, organizovaných náboženských zločinů, aniž by činitele bezbřehého antitradicionalismu čekal jakýkoliv postih. Není snad i tvář baháismu, jeho povrchní synteza náboženství ve dnech rozvíjejícího se expanzionismu, podobná říšskému konkordátu, který zaručuje svobodu křesťanství, avšak nezávislost obou institucí – Německa a Vatikánu, kterážto jakoby smlouva porušuje se tím, že Bahauλλάh je v posledku více než zmrtvýchvstalý Kristus, který prý byl jen prorokem a pouhým zrcadlem Božím, rovnocenným Mojžíšovi. Přišel očekávaný apokalyptický spasitel, blízko Boha, a je považován za Světlo světa. Nadchází nový světový Řád a tím i jedno nedefinované náboženství, jež s pomocí globálních elit lační spíše po vládě nad celým světem, než po respektu dvoutisíciletého náboženství - křesťanství, jak tak hrdě, v počátcích svého působení, hlásá. O velkou, v čase nepřekonanou, čistou říši usiloval proslavený spasitel Německa hrubou silou, probouzením již „mrtvých“ božstev a extrémními stanovisky o generaci nadlidí. Jaký další obraz boží přijde? Světový Dům Spravedlnosti je pokládán za zárodek budoucí jednotné světové vlády.

Konvenční zbraně náboženské historie změnily se za zbraně duchovní. Zde spočívá nebezpečí. Nikoliv Bahauλλάh, ale haifanský bahajismus centrálního zřízení s teokratickými zásadami rozhodně prosazuje omezující direktivy do života věřícího co má a nemá pít, s kým se má a nemá stýkat, jaká kritéria musí platit v manželství¹⁷³, za pomoci vládních organizací bojuje mírem proti svému zdánlivě neviditelnému nepříteli zla a nebere ohled na rituální tradice velkých náboženských proudů. Jak baháismus tvrdí, příčinou válek byla jednotlivá náboženství, ale sám vede válku na úrovni duchovní proti všem tradicím dosavadních náboženství. Jeho idee se snaží přetlačit idee jiných náboženských proudů, těch, vůči kterým se vyhraňuje a které diskredituje. Čím větší masy lidí (na fyzikální úrovni) budou vědět o zásadách bahajismu, tím větší budou mít idee sílu (na égregorální úrovni).

¹⁷² J 18,36

¹⁷³ Haifský bahajismus neakceptuje homosexuální páry. V tomto se unitářský bahajismus liší, neboť je k těmto lidem velice otevřený. Proto proklamovaná láska haifského bahajismu je poněkud zavádějícím faktem.

Tento všereligiozní arbitr stejně tak jako Mormoni a Svědkové Jehovovi nabývá rázu pseudokatolické církve – bez jakékoliv řádné praxe spásitelského rituálu v tradici.

„*Nebo mnozí přijdou ve jménu mém, řkouce: Jáť jsem Kristus, a svedouť mnohé.*“¹⁷⁴

Vedení Bahá'í si je zajisté vědomo tohoto poselství, proto se musí také patřičně vyvrátit, že v případě Bahau'lláha tomu tak není.¹⁷⁵ Pokud by toto vedení začala hodnotit ostatní náboženská hnutí, jako například: že Joseph Smith byl falešný prorok, protože jeho nástupci v Církvi Ježíše Krista proklamují znovuzřízené a pravé křesťanství pro tuto dobu, jako rovnocenného konkurenta bahá'ismu, jenž usiluje o světovou misi, podmíněnou imperialistickým expansionismem stejně tak jako oni, že vedení Náboženské Společnosti svědků Jehovových je plné falešných divinátorů; pak je na místě strach z toho, že jejich kritika obrátí se proti nim samotným, neboť tato dvě, Církev Ježíše Krista i organizace svědků Jehovových, by mohla s klidem pročitat svá Pisma a poukázat na fakt, že Bahau'lláh byl falešným mesiášem a že haifský baháismus spolupracuje s vládami tohoto světa a naplňuje tak biblické popisy o Satanově vládě. V tomto zájmu raději vedení bahaistů obezřetně pěstuje tiché místo, mlčení!¹⁷⁶

Podle rozdělenosti Bahá'ismu na proud haifanský a proudy reformní či unitářské skupiny, soudím, že machinace v interpretaci Bahau'lláhových spisů nabývají ze strany imperativně-centralistického vedení na Karmelu svého účelu. Nehaifanské proudy Bahá'ismu usilují o mezináboženské kontakty dokonce i o rituální spolupráci jako přidružení členové jiných náboženských skupin.

Politika v náboženství či náboženství v politice? Zpolitizované náboženství či znáboženštělá politika? Skrze náboženskou skupinu centralistického Bahá'ismu systematicky se napomáhá instituci nového světového řádu. Vehementní úsilí o jedinou interpretaci posvátného textu Bahau'lláhhova svědčí pro aktivity cíle globalizace podmíněné skálopevnou expanzí pod rouškou mírotvorných sil a neliberální exkluzivity vůči ostatním náboženským proudům. Cílem je mezikontinentální protektorát.

Haifský baháismus výše zmíněné naplňuje do detailu. Aby bahaistická metoda náboru mohla věrohodně zapůsobit na čtenáře či potenciální stoupence, je dobré mít v počátcích tohoto tahu podchycené všechny známé biblické axiomy (o falešných prorocích, o nástupu království, druhém příchodu Krista...), jež by mohly v případě

¹⁷⁴ Mt 24,5

¹⁷⁵ TOWNSHEND, G. *Kristus a Bahau'lláh*, kapitola Falešní prorokové, s. 22.

¹⁷⁶ Je zajímavé, jaký respekt k mormonismu v řadách bahá'istů je, ačkoliv se mormonismus od bahá'ismu zcela liší v naplňování svých předem stanovených ideí.

konfrontace nauku baháismu negativně poškodit. Diskreditační proudy musí mít, jak již jsme zmínili, vždy strach z jediného: všechno, co řeknou, může být použito proti nim, tj. že jejich obráběcí nástroje misie, mohou být lidmi misionovaného okolí otáčeny proti jejich vlastnímu střednímu členu psychologismu (misionářům). Proto, aby byla uchována metoda diskreditace, a i přes tato nebezpečí nadále provozována expanze hnutí, je třeba nastavit v literatuře či ústních projevech na konferencích patřičně tvrdý tón, kde operatér jako reprezentant „čistého učení“, usiluje o podporu identity daného náboženství, čímž pro mentalitu stoupců vytváří věroučné štíty ideologie a naopak směrem k hledajícím vysílá jasný požadavek, že je třeba změnit svůj život. Mezi vedoucími orgány Baháí musí být také preventivní strach i o narušování ideální jednoty instituce z řad vlastních členů, kteří svou potenciální kritikou mohou vystoupit proti současné praxi a nauce baháismu, která samozřejmě nijak není kryta jinou moudrostí, než referováním teologických koncepcí samotného Aristotela a Tomáše Akvinského¹⁷⁷. Pokud baháismus něco tvrdí z hlediska metafyziky jsoucna, zdroje se samozřejmě neuvádí.

Podobně jako u analýzy textu CJKSPD *Svědectví proroka Josepha Smitha*, můžeme v knize haifanského baháismu *Kristus a Bahauλλάh* pozorovat verbální (tudíž podmiňující) moralismy, vstříc ku pravdě věci bahaistické, jakožto na pěti řádkách glorifikované superlativy o počtu čtyř a líbezné chvály dvakrát.¹⁷⁸ Psychologismus textu, vazba vedení hnutí skrze toto médium na čtenáře zde působí dokonale, řekl bych.

Zaměřme se tedy nyní v posledních odstavcích našeho rozboru na publikaci *Kristus a Bahauλλάh*. Na straně bahaistické propagandy je třeba vymezit pojem falešného proroka a zničit katolickou dogmatiku¹⁷⁹ v celém rozsahu i obsahu, aby Bahauλλάh, čili haifanský baháismus připravil podhoubí chráněné před případnými protiargumenty o nástupu falešných proroků (Bahauλλάh je pouhým symbolem moci pověření a zlatou zástěrkou Domu Spravedlnosti, a již samozřejmě nijak ontologicky o věcech tohoto světa nerozhoduje, to je nyní v rukou vedení haifského baháismu). Naopak, pojem falešného proctví obrací proti církvi, respektive proti Římskokatolické církvi samotné, že právě ona vzhledem k mylné interpretaci Písma odklonila se od pravdy, začala

¹⁷⁷ 'ABDU'L-BAHÁ. *Odpovědi na některé otázky*. s. 267.

¹⁷⁸ TOWNSHEND, G. *Kristus a Bahauλλάh* s. 14.

¹⁷⁹ Tamtéž s. 22.

s rituálními a ceremonielními pověrami.¹⁸⁰ Tito falešní prorokové jsou podle baháismu sám papež a biskupové katolické církve v kontinuitě od pátého století až do současnosti, kteří vůbec prý nepochopili Kristovo poselství a celých patnáct set let (Čili můžeme usuzovat už od doby po Konstantinově smrti, kdy počala se utvářet instituce církve) klopýtali mezi spáry egoismu a pověr, protože systém Kristova nástupnictví je prý spekulace.¹⁸¹ V tomto kontextu si říkáme tedy, jaký má ve skutečnosti Baháismus smysl, zlatý věk církve se záměrně opomíjí a vysouvá se vždy kvalitní negativum upalování čarodějnic v dějinách šestnáctého a sedmnáctého století. Následně se proklamuje, že věda a papežství „vždy“ stály proti sobě, a že církev „vždy“ usilovala o nadvládu duchovna nad materiálním rozvojem lidstva: *"Staré zavedené historické křesťanské církve nejevily zájem a nijak nereagovaly. Falešní prorokové provedli své zkázonosné dílo s úplným úspěchem. Jejich interpretace náboženských dějin byly tak zcestné, že když Kristus skutečně přišel (míněn Baháulláh), nikdo tak absolutně neignoroval Jeho přítomnost, jako právě ti, kteří si sami osobovali právo být Jeho zvláštními pověřenci."*¹⁸²

Musíme mít na paměti, že Kristus jako boží projev své doby není v pojetí haifského baháismu vtělením Boha samotného, božího Logu, který trpěl za nás a za naše hříchy, nýbrž pouhým zrcadlem, transformátorem boží slávy, aby lidé v době, v níž působil, byli jeho svaté poselství vůbec schopni pochopit. Čili jinak řečeno, s příchodem nového projevu božího nadchází změna stavu vědomí, jež překročilo práh vědomí doby předcházejících zrcadel božích, kteréžto ovšem jsou rovnocenná a nelze povyšovat jedno nad druhé.¹⁸³ Vidíme, že nauka baháismu bezohledně zasahuje i do interních záležitostí poselství (dle baháismu pokřivené pravdy) a praxe církve (dle baháismu papežství). Zdůrazněme odkaz na jeho reklamu: Kristovo *"vlastní zmrtvýchvstání bylo*

¹⁸⁰ Tamtéž s. 12, 24, 25.

¹⁸¹ Tamtéž s. 46, 92. Baháismus tvrdí, že po patnáct století vládl katastrofální pokles víry. Zajímavé, že právě křesťanské zásady a morálka umožnily tomuto institucionalizovanému baháismu prosazovat své vznešené idee z pozice demokratické země. Zde je vidět typický příklad dobré pomoci křesťanských ideí, jejichž povědomí je naopak tím, komu umožnily žít na tomto světě, pošlapáváno. Osobně by mne zajímal bahaistický výklad Kristova zasvěcení dvanácti, tří a jednoho, neboť aby poselství mohlo bezpečně fungovat i v letech, kdy Mistr není přítomen, je třeba stanovit strážce pokladu víry a to jedině skrze bezprostřední zasvěcení z dřívějších žáků na žáky následující, čili z mistrů na mistry pozdější, tak jak to učinil Mistr Ježíš svým žákům, jakožto pozdějším mistrům svých žáků. Posloupnost je nástroj držení tohoto stavu velekněze čili biskupa, jenž se vztahuje k Veleknězi Nejvyššímu, Hlavě Církve, Kristovi a Bohu Nepoznatelnému, který sjednocuje, je konečnou syntézou, rozhrěšením všech údů církve. Tato skutečnost však jde, v diskreditačním výkladu haifského baháismu povýšeného na prokrustovské schéma vůči římskokatolické církvi, samozřejmě záměrně poněkud podezřele do ztracena.

¹⁸² Falešní prorokové prý nereagovali na změny a očekávání druhého příchodu Krista v 19. století, příchodu Baháulláha. Tamtéž s. 54, 96.

vzato fyzicky, což bylo naprosté nedopatření. Ostatně nic z toho složitého řádu, z těch ceremonií, rituálů a litaní církve nelze připsat Kristovi. Vše je produkt člověka, doplněno nebo vymyšleno."¹⁸⁴

Dikreditace a totální likvidace církve. Jakkoliv by se nám mohly tyto bahaistické řeči zdát zanedbatelné v porovnání s mnoha jinými sektami¹⁸⁵, které svými ideologickými metodami znemožňují křesťanství a vůbec církev jako takovou, je nutné vzít v úvahu, že haifský baháismus, nakolik můžeme věřit záznamům z konferencí i popisům spolupráce s OSN, je spjatý s vysokými kruhy, které už mohou věci měnit ve svůj prospěch. Pokud baháismu naproti tomu tvrdí, že jejich členové nevstupují do vlád, jaká je pak pravděpodobnost, že bahaisté nemohou pracovat skrytě pomocí těchto vlád k ustanovení nového světového řádu, jenž je jejich společným tématem? Myslím, že v našich časech tyto apely na *New World Order*, probouzejíce se mezi prezidenty USA i kruhy přidružených pro-protectorátních vlád globalizace, budou vysoce korespondovat s idejemi haifského Baháismu.

Podle křesťanství, tím, že člověk začal poznávat, přemýšlet, začal také ochutnávat ovoce své vlastní síly a komunikovat s něčím, co je mimo rámec jeho podstaty bytí. Hřích přivodil smrt a smrt je důsledkem utrpení. Soteriologický rámec baháismu je ovšem zasazen do časové emancipace¹⁸⁶, kde lidé si mohou být sami spasiteli. Aristotelsky pojatý Bůh pouze v patřičnou chvíli prozřetelně zasáhne. Čas druhého příchodu byl již naplněn a my lidé bez ohledu na nějakého Ježíše z Nazareta, jenž byl jistě velkým prorokem a učitelem lidí své doby, spějeme dál, očekáváme další posun ve fázi vývoje lidstva na této zemi. Proto Kristus nemá v koncepci haifského Baháismu místo, neboť smrt a vzkříšení bylo takové jenom jako gesto Zrcadla Božího, aby se vyjevila moc Nejvyššího. Nyní toto „starožitné“ poselství zaniká a nastupuje nový světový řád. Otázky smrti a zmrtvýchvstání? Věčný život v jednotě s Bohem a nové stvoření je tabu.

Jak již jsme podotkli, tradiční náboženské proudy usilují o vyvázání člověka nahoru, nad stav utrpení tohoto světa, nad hvězdy. Baháismus naproti tomu stahuje království boží dolů, do času, na zem, zpět do duality tohoto jsoucná. Bůh je pouze pojem, jenž visí někde nad, nikoliv bytost, která může do člověka vstupovat a proměňovat ho. Hledí

¹⁸³ NÁRODNÍ DUCHOVNÍ RADA BAHÁ'Í OBCE V RAKOUSKU. *Bahá'í víra*, s. 19.

¹⁸⁴ TOWNSHEND, G. *Kristus a Baháulláh*, s. 25

¹⁸⁵ Ve smyslu anglického pojmu *sect*.

si proto zachovat identitu monosótera, nastolit Boží království s vírou v Boha bez Boha a používat k tomu nejlépe světské instituce, jako je například OSN. Jednota lidstva za přítomnosti programových zlepšováků. Sami lidé jsou si spasiteli a Bůh v čase příhodném vybere vždy někoho, kdo posune lidstvo o kus dál. Projev Boží je jakoby božský aristokrat s prstem napřaženým do budoucnosti. Tudíž se devět lídrů Světového Domu Spravedlnosti považuje za urozenou menšinu, která bude se zlatými deskami v podpaží vládnout ostatnímu světu skrze měnitelné duchovní zákony. Spásu nabízí jediné haifanský baháismus, sám vtělený bůh, v něhož se má věřit celým srdcem i myslí, aby dokonáno bylo stvoření nových nebes na této zemi.¹⁸⁷

¹⁸⁶ Srov. SOUSEDÍK, S. *Svoboda a lidská práva: jejich přirozenoprávní základ: esej*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-036-7. s. 112.

¹⁸⁷ NÁRODNÍ DUCHOVNÍ RADA BAHÁ'Í OBCE V RAKOUSKU. *Bahá'í víra*. s. 53-54.

ZÁVĚR

Motivační rámec oboru Teologie služby směřuje k činnosti pomáhající, proto analytický výstup práce měl poskytnout základnu pro poradenskou činnost v oblasti nových náboženských hnutí, a vzhledem k nutným pochodům tří fází poznávání, s přesahem do obecného poradenství. Celé šetření bylo založené na vlastních zkušenostech autora s danými náboženskými proudy NSSJ, CJKSPD i Baháí Víry. Sestavený nástroj psychologismu, který navazuje na poslední část poznávacího procesu, fázi obrannou, provedl výzkum myšlení CJKSPD a Baháí Víry, tak jak se tyto náboženské proudy projevují v realitě, o co usilují a vyznačil jejich rizikové faktory vůči Římskokatolické církvi, neboť oba i všechny tři skutečně, dle analýzy literatury, programově usilují o její zneschopnění. Proto též komparativní záběr nových náboženských hnutí oproti tradičnímu proudu křesťanství. Že NSSJ i CJKSPD z amerického protestantismu utvořily „vzdoropažeskou“ linii, i snad obecně vzhledem k nedostatku smysluplné jednoty protestantských větví, jakože právě potence jejich nestálosti nezná katolickou hierarchii, je pochopitelné, že nauka těchto dvou hnutí odráží právě ducha tohoto rozdělitelného protestantismu – radikalitu (jen my jsme ti praví), egosismus (jen my máme ducha), naukovou agresivitu (nelíbí se ti? Z kola ven...). Haifanský Bahajismus se svou „komunistickou“ metodou všechno pro všechny, razí vcelku zajímavý fenomén. Jeho antiklerikální a antiekleziální pozice je dle analýzy textů připravena plně, zdá se, vybědnout až ve fázích svého silnějšího rozvoje, po upevnění provinciálních pozic, které například u nás jsou formálně reprezentovány Římskokatolickou záštitou. Řekl bych, že obecně pro náboženství jako je haifanský bahajismus z moci jeho úřadu pečlivě určených publikací platí, násilně přetáhnout stoupence staršího náboženského proudu, z něhož si tato náboženství, náboženství mladší, přebírají hodnoty a usilují o pozice, které starší náboženství ve světě zaujalo. Síla náboženství se měří nikoliv podle ideí, ale podle masy stoupenců, které toto náboženství reprezentují, aby vůbec bylo toto náboženství schopno přežít a mít ze svého poselství prospěch. V práci tento postoj platí právě na institucionalizovaný Bahajismus. CJKSPD i NSSJ mají od tohoto bahajismu poněkud jiná stanoviska, snaží se o radikální odlišení, nikoliv o všezahrnující prospekt religiozity.

Klíč k interpretaci komunikačních cest daných náboženských hnutí vychází ze zkušeností autora s vlivy nauk hnutí a schéma psychologismu tedy modeluje organizační strukturu jejich operativního prostoru.

Co se týče poradenské činnosti v oblasti sekt a nových náboženských hnutí, doporučoval bych nejenom zohledňovat budoucí vývoj takovýchto institucionalizovaných hnutí, ale i směřovat záběr do oblastí dnes tak trendové individualizované religiozity, která může být ve své podstatě stejně zhoubná, jako nauka analyzovaných hnutí, neboť se v ní míchá ego se zduchovnělostí. Nebezpečí postoje spočívá v tom, že ačkoliv jedinec snaží se absorbovat jemu vyhovující náboženské, a na úkor tak vyzdvihovaných reinkarnačních tužeb - které měly a mají zcela jiný podtext, než jaký aplikují tito individualizovaní jedinci - potírat Nepoznatelnost Jediného a glorifikovat projevené jsoucnost, v potenci rozdělitelné a nestálé, jako výslednou rovinu interpretace svého života. Opět tato variace poradenské činnosti se vztahuje na ty případy, které se danými diskreditačními a antiinstitucionálními postoji vyznačují. Nebezpečí individualizovaného charakteru spočívá v tom, že jedinec se může stát vůči ostatní veřejnosti militantním.

Jak již podotknuto v úvodu, teorie psychologismu se může ve svých některých částech krýt se sociologickými modely komunikace, zvláště pak v obecném měřítku: vedení hnutí – medium - hledající, avšak na základě individuálních zkušeností autora práce překračuje tyto modely, které se vesměs pohybují na fyzickém, tj projeveném poli. Její záběr je směřován o něco výše, na ideje, mentální individua kolektivní mysli stoupenců hnutí zanesené v égregorální, sídelní základně ideí hnutí (nakolik jsou tyto rozpadnutelné díky své měnivosti, a nakolik mají potenci stoupat výše), exemplifikovaných v tomto světě. Projekční analogie popisuje vazby mezi projevy hnutí a ideemi hnutí. Dále projevené ideje zkoumaného hnutí srovnává s ideemi jiných proudů, a odhaluje tak záměr zkoumaného hnutí, přičemž tato projekční analogie deklaruje dvojí způsob aplikace: horizontální - odhalování neviditelného, které je základem viditelného, čili podle toho, co hnutí projevuje dole, usuzuje na to, co hnutí zaneslo nahoře, a opačně, a vertikální – srovnávání ideí dvou navzájem odlišných proudů.

Abychom určili směr a hlavně ascendentní cíl¹⁸⁸ ideí hnutí, je zapotřebí použít přístupu theurgického nástroje o rozdělitelnosti a nerozdělitelnosti jsoucen. Jestliže idea hnutí popisuje tělesné a sama je povahy tělesné, končí na rovině égregora hnutí a je také v čase rozpadnutelná a nestálá. Můžeme říci, že jelikož je stvořena lidmi zdola, není věčná. Tedy proměnlivá a, aby mohla v tomto čase přežít, potřebuje být živena. Mormonismus toto naplňuje, neboť bůh zde je popisován nikoliv jako nepoznatelný, ale naopak jako absolutně poznatelný a tedy na úrovni rozpadnutelné idee. Dle mého, interpretace této idee co do rozpadnutelnosti a rozdělitelnosti nachází svůj smysl, neboť popisuje to, co ve skutečnosti mormonský bůh je. Též, jestliže idea hnutí nepokračuje dál k pojmu vyššího bytí, a nemá potenci překračující schopnosti vůči tomuto jsoucnu, žije a padá s tím, čím sama je a nepoznatelné je jí stejně tak vzdálené jako věčnost. Věčná idee se totiž sune shora a nemá proměnlivý charakter.

Přístup psychologie v náboženských schématech již z podstaty toho, co zkoumá, nemůže být uzavřen, naopak musí progresivně kráčet s tím, jak se náboženství vyjadřují, a nemůže ustrnout v čase, kde například dosud platný nástroj nemusí obsáhnout oblast, jež se nabízí být zmapovatelná, avšak ji zmapovat nemůže, neboť je determinován předem stanovenými kritérii své terminologie i oblastí výzkumu. Fenomén psychologie náboženství je modulativním principem mnoha způsobů chápání.¹⁸⁹ V povaze iamblichovsky vyjádřené theurgie vidím možný nástroj k analýze hnutí, které operují s ideemi, jímž stoupenci hnutí samotného podléhají. Idee jsou obecné, proto i právě theurgie je obecným vzhledem do situace a zákonitostí chrámové vědy, přes více než dva tisíce let zpět při oltáři praktikované, a tím i verifikované. Nástroj theurgie považuji proto za relevantní přístup k rozboru náboženských ideí - kam směřují a jaký dopad mají na religiozně založeného člověka – kterýžto ontologický nástroj byl antickými chrámy „testován a verifikován“, je dnes v podobě chrámové vědy křesťanské verifikován, neboť se zde zpřístupňuje to, co je společné veškeré náboženské oltářní i neoltářní praxi a je neměnitelným „dogmatem“ veškerenstva, jímž je dělitelnost či nedělitelnost náboženských ideí v projekci i analogii na tomto světě.

¹⁸⁸ Nikoliv descendentní cíl ideí hnutí směrem dolů, do světa, jako je například záměr misie. Ta je primárně určena pro nábor v rámci zázemí sociálního kontinua hnutí.

¹⁸⁹ Vývoj psychologie náboženství je schopen větvit se mnohými směry, její pole není omezené. MAIN, R. *Psychology of religion*. In SEGAL, R. A. *The Blackwell companion to the study of religion*. Malden : Blackwell, 2006. ISBN 0-631-23216-8. p. 168.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knihy

'ABDU'L-BAHÁ. *Odpovědi na některé otázky*. 1. vyd.. Mladá Boleslav: Bahá'í, 1998. ISBN80-85478-19-6.

ABGRALL, J. M. *Mechanismus sekt*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN80-7184-774-7.

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Drahocenná Perla*. Salt Lake city: Utah 2004.

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu*. Salt Lake City: Intellectual Reserve, 2004. ISBN1-59297-559-3.

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Nauka a smlouvy*. Salt Lake city: Utah 2004.

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Svědectví proroka Josepha Smitha*.

CONNOLLY, P. *Psychological aproaches*. In CONNOLLY, P. *Approach to the study of religion*. London; New York: Continuum, 2001. ISBN 0-304-33709-9.

ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST. *Bible svatá, aneb, Všecka svatá písmna Starého i Nového zákona: podle posledního vydání kralického z roku 1613*. ČBS 1991.

FILIPI, P. *Křesťanstvo*. 3. upr. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. ISBN 80-85959-80-1.

GEIST, B. *Psychologický slovník*. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-86226-07-7.

HASSAN, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. ISBN80-85880-03-2.

HORYNA, B., a kol. *Filosofický slovník*, 2. opravené a rozšířené vydání, Olomouc: Olomouc, 1999, ISBN 80-7182-064-4.

IAMBlichOS Z CHALKIDY. *O mysteriích egyptských*. 1. vyd. Olomouc : PER AGRUM, 1992. ISBN 80-901441-0-1.

LUŽNÝ, D. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Malvern, 2008. ISBN 978-80-86702-53-7.

MAIN, R. *Psychology of religion*. In SEGAL, R. A. *The Blackwell companion to the study of religion*. Malden : Blackwell, 2006. ISBN 0-631-23216-8.

NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., v Academii vyd. 1. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7.

NAKONEČNÝ, M. *Lexikon magie*. 2., rozšířené vydání. Praha: Ivo Železný, 1997. ISBN 80-237-2400-2.

NAKONEČNÝ, M. *Smaragdová deska Herma Trismegista*. 1. vyd. Praha : Vodnář, 1994 . ISBN 80-85255-48-0.

NÁRODNÍ DUCHOVNÍ RADA BAHÁ'Í OBCE V RAKOUSKU. *Bahá'í víra*. Wien: Nationaler Geistiger Rat der Bahá'í in Österreich, 1990.

PLOS, M. *Psychologické metody amerických misijních náboženství a jejich srovnání*. Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, 2010.

SOUSEDÍK, S. *Svoboda a lidská práva: jejich přirozenoprávní základ: esej*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-036-7.

ŠTAMPACH, I. *Náboženství v dialogu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-168-1.

ŠTAMPACH, I. *Na nových stezkách ducha*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-060-2.

TOWNSHEND, G. *Kristus a Bahauulláh*.

VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2005. ISBN 80-86263-69-X.

WEINREB, F. *Symbolika biblického jazyka*. Praha: Herrmann a synové, 1995.

Internetové zdroje

ARCHITECT OF THE CAPITOL [online]. *Capitol campus, Art, The Apotheosis of Washington, War*. Dostupné na WWW: <<http://www.aoc.gov/cc/art/freedom.cfm>>.

BAHÁÍ VÍRA [online]. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>. V této souvislosti můžeme čerpat i z rozhovoru stanice Český rozhlas 6. Hovoří bahaista Jan Lány v pořadu Karla Vepřka *Hovory o víře* (02.04.2011 19:30)

BAHÁÍ FORUMS [online]. *Baha'i Forums, Baha'i Forums, Beliefs, Baha'i Faith and Theocracy* [cit. 09-25-2010]. Copyright © 2006 - 2012 Bahai Forums. All rights reserved. Dostupné na WWW: <<http://bahaiforums.com/>>.

BAHÁÍ VÍRA [online]. *Kdo jsme*. Copyright © 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.bahai.cz/>>.

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ [online]. *Povaha Boha, Ježíš Kristus, Kdo je Ježíš Kristus?, Kristovo učení, Kristova Církev, Organizace Kristovy Církve, Odpadlictví*. © 2005 IRI.. Dostupné na WWW: <<http://mormon.org/learn/0,8672,844-18,00.html>>.

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ [online]. *Povaha Boha, Ježíš Kristus, Kdo je Ježíš Kristus?, Kristovo učení, Kristova Církev, Organizace Kristovy Církve, Odpadlictví, Znovuzřízení*. © 2005 IRI. Dostupné na WWW: <<http://mormon.org/learn/0,8672,1288-18,00.html>>.

SECTS OF BAHAIS [online]. *Sects of the Bahá'í Faith*. © SECTS OF BAHÁ'ÍS - 2008-09. Dostupné na WWW: <<http://www.sectsofbahais.com/>>.

THE CHURCH OF JESUS CHRIST OF LATED-DAY SAINTS [online]. © 2012 Intellectual Reserve, Inc. All rights reserved. Rights and Use Information (Updated 2/21/2012) Privacy Policy (Updated 2/1/2012). Dostupné na WWW: <<http://www.lds.org>>.

THE CHURCH OF JESUS CHRIST OF LATED-DAY SAINTS [online]. *Safety for the soul* [cit. October 2009] © 2012 Intellectual Reserve, Inc. All rights reserved. Rights and Use Information (Updated 2/21/2012) Privacy Policy (Updated 2/1/2012).. Dostupné na WWW: <<http://www.lds.org>>.

UU BAHAI.COM – UNITARIAN UNIVERSALIST BAHAI BLOG [online]. *Not-interested* [cit. March 27th, 2010]. Copyright © 2012 UU Bahai.com – Unitarian Universalist Bahai Blog.. Dostupné na WWW: <<http://www.uubahai.com>>.

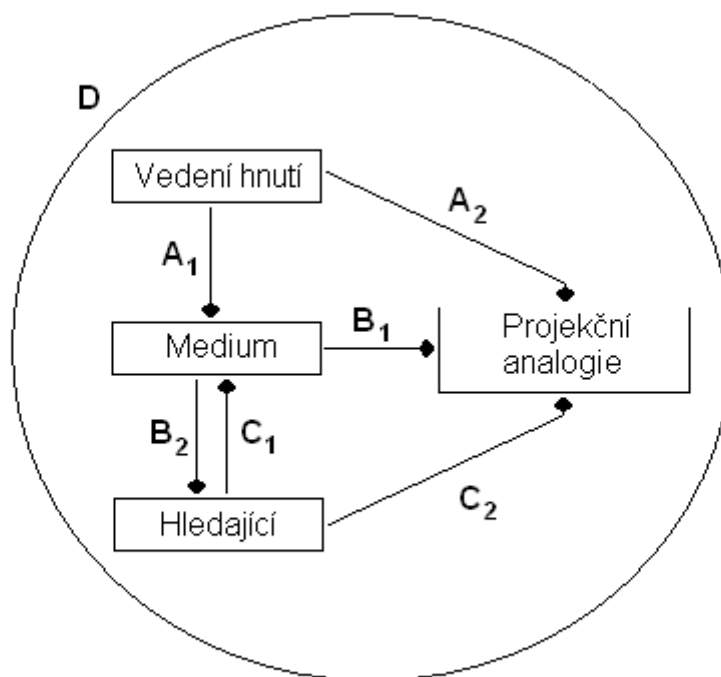
UU BAHAI.COM – UNITARIAN UNIVERSALIST BAHAI BLOG [online]. *Not-interested* [cit. March 27th, 2010]. Copyright © 2012 UU Bahai.com – Unitarian Universalist Bahai Blog.. Dostupné na WWW: <<http://www.uubahai.com>>.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha I. *Schéma teorie psychologismu*
- Příloha II. *Ukázka literárního psychologismu*
- Příloha III. *Rozhovor hledajícího, který sám prošel třetí fází poznávání, s misionáři
CJKSDP*
- Příloha IV. *Rozhovor hledajícího, který sám prošel třetí fází poznávání, se stoupenci
Bahá'í víry (haifského bahajismu)*
- Příloha V. *Bahaistické sekty*

PŘÍLOHY

Příloha č. I: Schéma teorie psychologismu

Obr. 1

Příloha č. II: Ukázka literárního psychologismu

Pokud budeme nejen jako hledající, ale dokonce i jako misionář číst paralelně vedle například traktátu *Svědectví proroka Josepha Smitha zároveň Drahocennou perlu*, literární psychologismus CJKSPD vyjevuje tyto vazby, které vykládají jedna druhou, tudíž je možné následující postup kombinovat či nalézat jiné psychologické vazby na pojem pronásledování. Jelikož se nyní bude jednat o ukázkou z příručky misionářů¹⁹⁰, objektem je nyní misionář či stoupenec hnutí, který tuto knihu vlastní. Řekněme, že člen církve chce vědět něco o druhém příchodu Ježíše Krista. Vyhledá si v abecedním seznamu hesel „*Druhý příchod Ježíše Krista*“. Ačkoliv je pod vysvětlivkou dostatek odkazů na biblické verše i na *Nauky a smlouvy*, přesto nějakým způsobem je více zvýrazněn odkaz na *Drahocennou perlu* a zjevený úryvek *Matoušova evangelia*¹⁹¹ Josephu Smithovi. Nalistuje tedy v *Drahocenné perle* Matouše, kde se pojednává o posledních věcech, falešných prorocích. Dojde až k sedmému verši. U horního okraje na počátku pojmu „*nenáviděti*“ v sedmém verši Matoušova evangelia visí jakýsi index znaménka „*b*“. V poznámkách pod čarou nachází pojem „*pronásledování*“, „*pronásledovati*“ a u jeho horního okraje dvě indexační písmenka „*pp*“, což je opět odkaz na abecední seznam hesel, v něm si vyhledá pojem „*Pronásledování*“. U pojmu pronásledování se píše: „*Působiti úzkost nebo bolest druhým pro jejich víru nebo společenské postavení; týrati nebo utiskovati*.“ Pojem víry se mu jaksi zachytí v mysli a začne přemýšlet. Ví, že Joseph Smith byl pro své zjevení již ve svém mladém věku veřejností prorocky zneschopňován a pronásledován. Ví, že chrám Navoo byl v roce 1848 vypálen. Všechny dosavadní znalosti z četby si spojí, sváže dohromady a zjistí, že prorok Joseph Smith byl pro svou víru a zjevení pronásledován, že ti, kteří budou věřit v Krista, budou v posledních dnech bití, zabíjeni, pronásledováni a nenáviděni pro jméno Jeho. Zjistí, že má pravou víru, protože dostal svědectví a ví, že je součástí pravé církve Ježíše Krista.

¹⁹⁰ CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. *Knihy Mormonova – další svědectví o Ježíši Kristu, Nauka a smlouvy církve Ježíše Krista svatých posledních dnů, Drahocenná perla.*

¹⁹¹ Zjevený úryvek se týká Mat. 23:39 -40 v Drahocenné perle.

Příloha č. III: Rozhovor hledajícího, který sám prošel třetí fází poznávání, s misionáři CJKSDP

Rozhovor 1):

Hledající: „Je jen jeden křest na odpuštění hříchů.“

Misionáři: „Znovuzřízená církev má plnost pravdy.“

Rozhovor 2)

Misionáři: „Bůh otec je Elohim, Ježíš je Jehova, Duch Svatý je prostě duch.“ (pozn. misionáři jsou pojmu Nefeš, Ruach a Nešama neznali)

Hledající: „Umíte hebrejsky?“

Misionáři: „...?“

Hledající: „Můžete mi napsat na tuto tabuli jméno Adonaje?“

Misionáři: „...?“

Rozhovor 3)

Hledající: „Jak je možné, že Bůh může mít tělo?“

Misionáři: „Je psáno, že člověk byl stvořen k jeho obrazu. Takže Bůh má tělo.“

Hledající: „Má tělo?“

Misionáři: „Má tělo oslavené, bez krve, jen z masa a kostí.“

Hledající: „Takže vypadá jako my?“

Misionáři: „Ano.“

Hledající: „A kdo vyplňuje absolutní prostor netělesnosti?“

Misionáři: „...? Modlete se o tom.“

Rozhovor 4)

Hledající: „Abyste mohli porozumět lidem, co říkají, musíte mít přeci patřičnou znalost našeho (českého) jazyka“

Misionáři: „My studujeme český jazyk, abychom se dorozuměli.“

Hledající: „Ale vy mi ve všem nerozumíte. Jak tedy můžete odpovídat na otázky, které vyjadřují hlubší teologický zájem o Knihu Mormonovu nebo o Církev Ježíše Krista?“

Misionáři: „My tu nejsme proto, abychom měli dokonalou znalost jazyka. My předáme knihu, čtete a modlete se. My víme, že je to pravda a chceme, abyste i vy poznali pravdu.“

Rozhovor 5)

Hledající: „Co všechno se v misionářském centru učíte?“

Misionáři: „Řeč, studujeme Knihu Mormonovu a připravujeme se na vyučování.“

Hledající: „Učíte se tam fráze (modlete se o pravdě, o tom...), které máte při misii říkat?“

Misionáři: „...“ úsměv. „Nerozumím.“

Hledající: „Jak je možné, že všichni misionáři se kterými jsem se potkal, říkají ta samá slova v krátkých přesných větách? Pravda, svědectví, modlete se o Knize Mormonově, o tom že církev Ježíše Krista byla na tomto světě znovuzřízena...“

Misionáři: „My se žádné fráze neučíme.“

Hledající: „Teď mi to řekněte na rovinu. Učíte se nebo ne?“

Misionáři: „...“ úsměv. „To... je duch.“

Dodatek k rozhovoru č. 5) – při tomto rozhovoru jsem měl pocit, jakoby mou přímou narážkou věděli, o co se jedná, že jsou v misionářském centru vedeni určité metodě, jak zpracovávat člověka. Proto nechtěli jasně odpovědět, zda ano či ne.

Příloha č. IV: Rozhovor hledajícího, který sám prošel třetí fází poznávání, se stoupenci Bahá'í víry (haifského baháismu)

Rozhovor 1)

Hledající: „Oslavujete modlitbou Boha? Například Svatý, budiž požehnán a podobně?“

Mladý Bahaista: „My neuznáváme možnost člověka vzdávat Bohu díky a oslavovat ho. Podle nás Bůh stvořil svět se vším všudy a my v něm žijeme. Je pro nás nedosažitelný a nemůžeme ho tudíž jmenovat nebo přidávat mu tituly. Samozřejmě máme soustavu jakýchsi dvaadvadesáti atributů Božích, ale není to ve smyslu oslavy.“

Hledající: „Takže žádné díkůvzdání?“

Mladý Bahaista: „My jsme byli stvořeni k jeho obrazu, a taďy na zemi vytváříme nějaké plody vycházející z naší práce a odevzdáváme je Bohu. Úctu k Bohu projevíme láskou k druhému.“

Hledající: „Takže vůbec žádná oslava či mystické sjednocení...“ (Baháismu odmítá mnišskou askezi. Ujišťovací otázka, že Bůh je pro ně nedosažitelný a aristotelsky neosobní.)

Mladý Bahaista: „Ty se řídíš tím křesťanských (židovským) kodexem desatera. To je zastaralý způsob uvažování. Stačí milovat člověka, abychom milovali i Boha.“

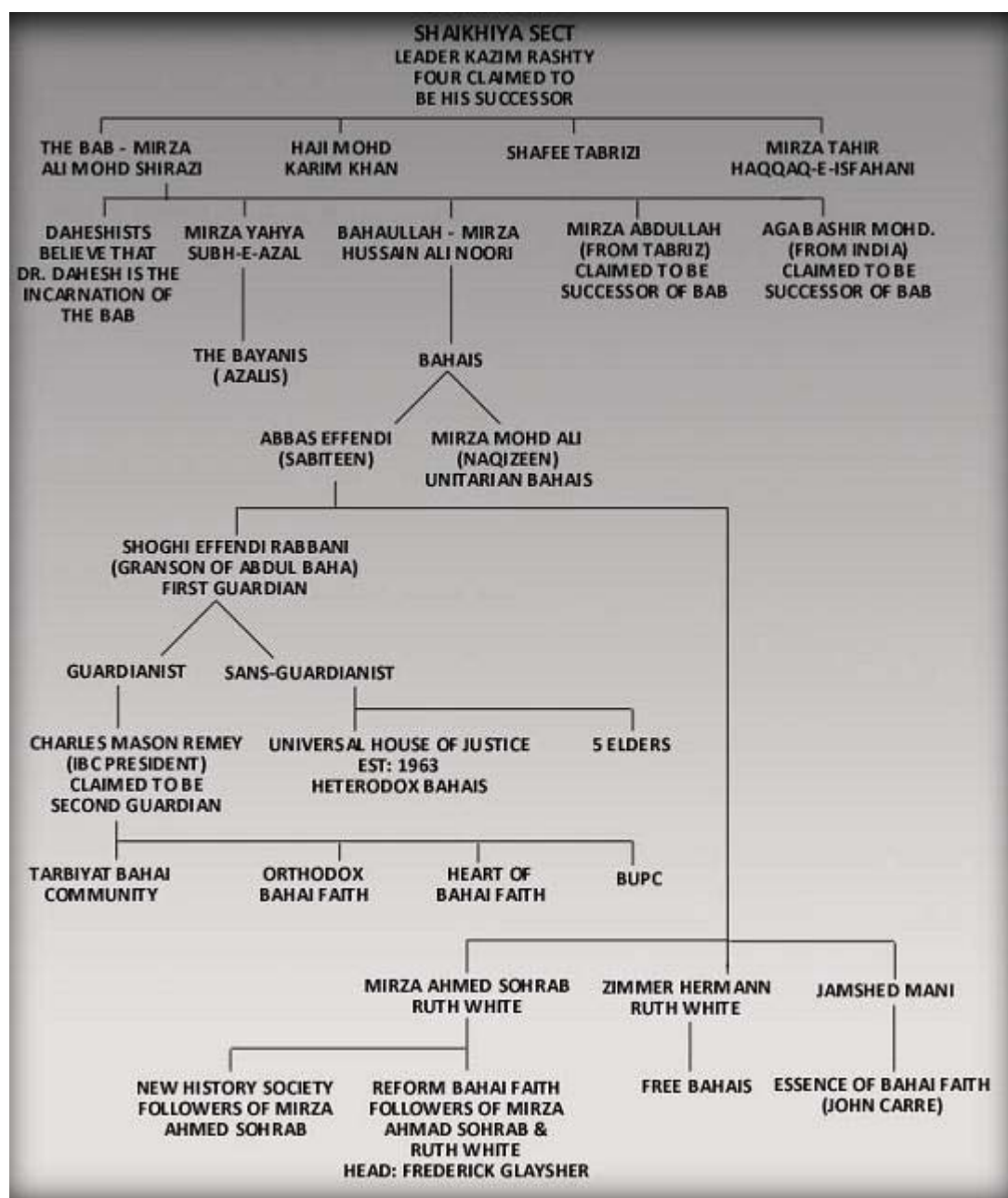
Hledající: „Ale právě v Desateru je přikázání, které hlásá „Miluj bližního svého“ a ještě před tím „Miluj Boha nade vše“.“

Mladý Bahaista: „...“ (co jiného v tuto chvíli odpovědět, než ...)

Rozhovor 2)

Bahaista: „Kristus nedal pokyn ke smlouvě o správnému výkladu Písma. V baháismu proto nemůže dojít ke schizmatům, tak jako v křesťanství, protože Bahau'lláh pevně stanovil pravomoc výkladu.“

Příloha č. V: *Bahaistické sekty*¹⁹²

Obr. 2

¹⁹² SECTS OF BAHAIS [online]. *Sects of the Bahá'í Faith*. © SECTS OF BAHÁ'ÍS - 2008-09. Dostupné na WWW: <<http://www.sectsofbahais.com/>>.

ABSTRAKT

PLOS, M. Psychologismus metod misijních náboženství. České Budějovice 2012. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.

Klíčová slova: psychologie náboženství, nová náboženská hnutí, Náboženská Společnost svědkové Jehovovi, Církev Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů, Bahá'í Véra, haifský bahajismus, psychologismus, tři fáze poznávání, hledající, poradenství, manipulace, nauka hnutí , analýza.

Osobní výzkum autora práce vedl ke zpracování teorie psychologismu jako nástroje k odhalování metodického postupu nauky hnutí NSSJ,CJKSPD, Bahá'í víry směrem od vedení hnutí, přes medium hnutí k hledajícímu i nakolik mohou tyto nauky s hledajícím manipulovat. Pokus o extrakci jádra myšlení nových náboženských hnutí, jako předpokladu k rozpoznávání záměrů těchto hnutí, dále analogických výpovědí, jakým způsobem se mohou tato hnutí vyvíjet v dalších etapách svého působení. Základní religionistický nástroj a pohled: komparace, psychologie náboženství.

ABSTRACT

PLOS, M. Psychologism of Methods of Missionary Religions

Key words: psychology of religion, new religious movements, Jehova's Witnesses, The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, The Bahai Faith, Haifan Bahatism, psychologism, three stages of cognition, seeker, counselling, manipulation, movements' doctrine, analysis.

Author's research has led to the processing of psychologism theory as a tool to detect the methodological procedure of doctrine of Jehova's Witnesses, The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, The Bahai Faith, Haifan Bahatism from movement management, through the movement medium to the seeker and to what extent can these doctrines manipulate the seeker. The thesis attempts to extract the thinking core within new religious movements, as a prerequisite for the detection of intentions of the mentioned movements, and also it tries to extract analogous statements about how these movements may develop in the future stages of their existence. The basic tool of academic study and view: comparison, psychology of religion.